

ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT NA PRVNÍM STUPNI

Pomocník pro koordinátora parlamentu

*Žákovský parlament
na prvním stupni*

Metodická příručka Žákovský parlament na prvním stupni byla vytvořena pro školy, které s prvostupňovými parlamenty začínají, stejně jako pro ty, které se chtějí inspirovat a svou praxi obohatit a zefektivnit.

Je určena nejen koordinátorům žákovského parlamentu, ale také vedení školy a všem třídním učitelům, neboť právě na prvním stupni jsou principy demokratického soužití rozvíjeny zejména ve třídách.

*„Přejeme Vám hodně úspěchů
a radosti při rozvoji Vašeho
žákovského parlamentu!“*

Obsah

Jak pracovat s touto metodikou	4
--------------------------------------	---

Základní kameny

1. Co je to žákovský parlament?	7
2. Kdo je to koordinátor žákovského parlamentu?	10
3. Kdo je to člen žákovského parlamentu?	12

Jak na to

4. Co děláme v žákovském parlamentu?	17
5. Volby a jak je uspořádat	20
6. Rozhodování v žákovském parlamentu	22
7. Máme pravidla a víme proč	24
8. Role v našem parlamentu	26
9. Harmonogram školního roku	29
10. Než začneme realizovat projekt	32
11. Průzkum naší školy	34
12. Plánování projektu	36
13. Komunikace – s kým a jak na to.....	38
14. Propagace – jak o sobě dáváme vědět	40
15. Program zasedání a tvorba zápisu	43
16. Hodnocení činnosti parlamentu	46
17. Motivování členů parlamentu	49
18. Místnost ŽP – jak má vypadat a co v ní má být	51

Podpora celé školy

19. Jak si nerozházet vztahy s ostatními kolegy	55
20. Nápady pro každého prvostupňového učitele	57
21. Co by měl vědět ředitel vaší školy	62

Pohádka

Škola strašidelná a škola snů	67
-------------------------------------	----

Uzavření

Kapitola pro otrlé: cíle ŽP z hlediska RVP	73
Jak poznáme (ne)fungující žákovský parlament	76
Shrnutí: Co se nám se žákovskými parlamenty osvědčilo	79

Příklady z praxe

Konkrétní zkušenosti učitelů	83
Kde hledat podporu	94
Poděkování	97

Jak pracovat s touto metodikou

Milé kolegyně, milí kolegové,
máte před sebou metodickou příručku, která má za cíl Vám pomoci se zavedením a úspěšným podporováním činnosti žákovského parlamentu na prvním stupni základní školy.

Určitě jste si všimli, že je tato metodika věnována především Vám, koordinátorům. Ale protože téměř všechno ve škole funguje jako spojené nádoby, přidali jsme i kapitoly určené všem třídním učitelům na prvním stupni, stejně jako kapitolu pro vaši paní ředitelku/pana ředitele. Určitě se Vám vyplatí s nimi táhnout za jeden provaz, provaz **vedoucí k odpovědnosti a občanským dovednostem žáků**.

Za textem kapitol naleznete několik okének s následujícím významem:

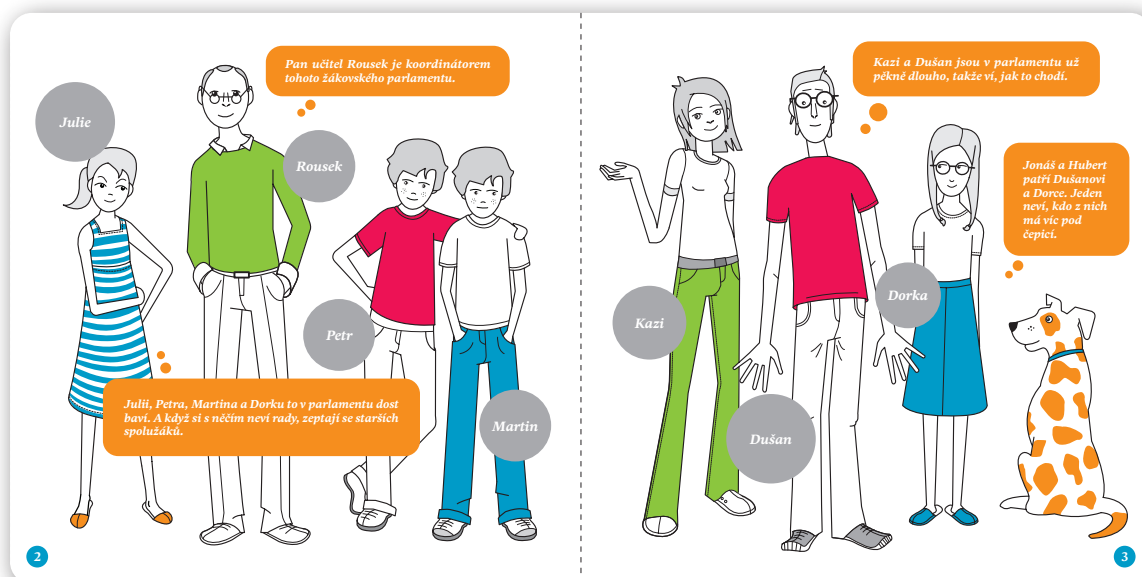
Příklad z praxe: Aneb „co radí školy“; zde najdete, jak některá konkrétní škola řešila dané téma či jak jej konkrétně pojala.

Dobrá rada: Aneb „co radí autorský tým“; označuje text, ve kterém CEDU dává nějaký tip či doporučuje něco osvědčeného ze své dlouholeté praxe.

Nezapomeňte: Aneb „co vychází z právě přečteného“; v tomto rámečku najdete shrnutí toho nejdůležitějšího z kapitoly.

>>> Setkat se také můžete s obrázkem konkrétních stran žákovského zápisníku, který vám napovídá, že téma se váže přímo na kapitolu zpracovanou i v materiálu pro děti.

Základní kameny

Co je to žákovský parlament?

Kdo je to koordinátor ŽP?

Kdo je to parlamentář?

Základní kameny

1 Co je to ... ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT?

Žákovský parlament je prostředek, pomocí něhož se žáci učí odpovědnosti, spolupráci a vztahu ke svému okolí. Díky svým činnostem pomáhá zlepšovat klima školy, propojuje žáky, vedení školy, učitele, i rodiče. Skrze parlament propůjčujeme žákům díl odpovědnosti za rozhodování o třídě a škole.

Klíčová témata: Co je to žákovský parlament, Zapojení tříd, Celoškolní parlament / oddělené parlamenty, Žákovský parlament jako dirigent žákovských aktivit

Žákovský parlament (dále uváděn zkráceně jako ŽP) je hlasem všech žáků školy, přestože jeho členy jsou jen volení zástupci. Jeho účelem je dát žákům prostor, kde mohou vyjádřit své názory na otázky, které se týkají jejich každodenního života ve škole, umožnit jim vyjednávat o realizaci jejich nápadů, a je-li to možné, tyto nápady uskutečnit. Stejně tak ale představuje místo, kde žáci musí hledat odpovědi na otázky, které vznesli jejich spolužáci. Obvykle jsou v parlamentu zastoupeny všechny třídy. V České republice často až od 4. třídy, ale například na britských školách se běžně účastní jednání i ti nejmladší žáci od 4 let (začínají školu dříve). Proto se v této metodice podíváme na možnosti, jak s parlamentem začít již u prvňáčků. Většina škol volí dva zástupce za třídu (není to však podmínkou a záleží jen na velikosti, možnostech a potřebách školy). V rámci parlamentu mají žáci obvykle rozdělené funkce, jako je předseda, který vede zasedání, jeho zástupce, zapisovatel, nástěnkář a podobně. V současné době se u nás nepoužívá jednotné pojmenování, můžete se setkat s termíny *žakovská* či *studentská rada*, *sněm*, *výbor*, *shromáždění*, *parlament* a další. V této příručce se držíme označení „žákovský parlament.“

Jak může být ŽP organizován

Existuje několik hlavních způsobů organizace žákovských parlamentů. Jejich využití se odvíjí především od velikosti školy.

Celoškolní parlament

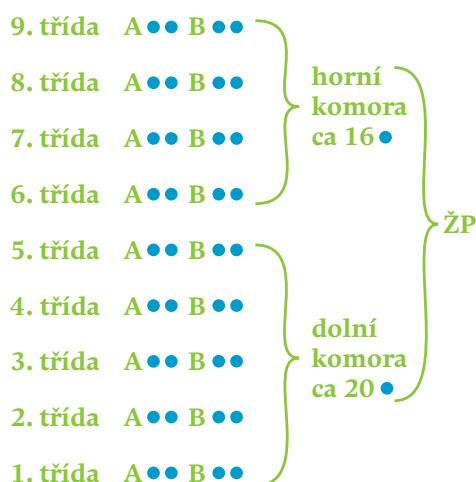
Je možné mít společný celoškolní parlament, ve kterém se zástupci všech tříd pravidelně setkávají, obvykle jednou za 14 dní nebo za týden (podle potřeb školy). V celoškolním parlamentu by u velkých škol počet žáků velmi narostl, proto společná zasedání všech třídních zástupců doporučujeme hlavně v menších školách.

9. třída	A ● B ● C ●	} ŽP 54 ●
8. třída	A ● B ● C ●	
7. třída	A ● B ● C ●	
6. třída	A ● B ● C ●	
5. třída	A ● B ● C ●	
4. třída	A ● B ● C ●	
3. třída	A ● B ● C ●	
2. třída	A ● B ● C ●	
1. třída	A ● B ● C ●	

Dva oddělené parlamenty

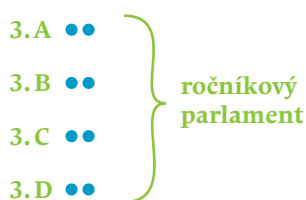
Mohou odděleně fungovat parlamenty pro první a druhý stupeň, doplněné o občasné společné setkání. (Takto například na ZŠ TGM Poděbrady rozlišují horní a dolní komoru parlamentu – horní pro druhý stupeň a dolní pro první stupeň).

Rozdělení parlamentu na první a druhý stupeň je vhodné zvláště na větších školách.

Ročníkové parlamenty

Na opravdu velkých školách, kde mají více tříd v ročníku, se scházejí i ročníkové parlamenty, které probírají podněty ze tříd. Co mohou, vyřeší společně, co se týká celé školy, to nosí jako témata na setkání celoškolského parlamentu.

Speciální způsob organizace lze vidět na ZŠ a MŠ Ruská v Litvínově, kde probíhá ŽP jako volitelný předmět – scházejí se v něm potom žáci podle ročníků (například parlament šestých tříd). Jednou za 2 týdny se setkávají zástupci všech tříd společně (první i druhý stupeň).

Parlament jako dirigent

Žákovský parlament by neměl všechno dělat sám, protože by toho nezvládl zdaleka

tolik, jako když se zapojí i ostatní žáci školy. ŽP by měl být spíš jakýmsi „dirigentem“ různých aktivit: Přejde-li ze 4. A do parlamentu nápad na uspořádání sportovního dne, může parlament zareagovat například takto: „Bezva, podívej, ze 3.B nám přišel podobný nápad, nechcete to zorganizovat společně? Pomůžeme vám vymyslet, jak na to.“

„Bezva, podívej, ze 3.B nám přišel podobný nápad, nechcete to zorganizovat společně? Pomůžeme vám vymyslet, jak na to.“

Třídní rady

Kromě školního žákovského parlamentu je na školách zvykem mít i třídní rady (samosprávy). Ideálně má svoji radu každá třída ve škole. Jejimi členy mohou být buď všichni žáci nebo určitý počet volených zástupců. **Představuje pro děti příležitost k pravidelnému setkávání a společnému řešení otázek, které vyvstanou ve třídě** (např. při sběru jsme vybrali 500 Kč, jak s nimi naložíme?), současně je zde prostor pro sbírání podnětů, které by třída chtěla řešit se zbytkem školy prostřednictvím žákovského parlamentu, stejně jako příležitost pro přinášení informací z žákovského parlamentu do třídy.

Struktura třídní rady je obdobná jako struktura žákovského parlamentu: musí zde být předseda, který vede schůzku (funkci může plnit třídní učitel, ale za asistence učitele to může být i žák), doporučené jsou i další funkce jako zástupce předsedy či zapisovatel. Stejně jako v případě žákovského parlamentu u nás není zavedeno jednotné označení této žákovské instituce, a můžeme se tak setkat s třídní samosprávou, radou, parlamentem, sněmem atd. Více o práci se třídou naleznete v kapitole *Nápady pro každého prvostupňového učitele*. ■

Příklad z praxe: Když zasedá parlament pro první a druhý stupeň společně jako na 22. ZŠ v Plzni nebo na ZŠ v Chrasti, mladší děti se leccos naučí od starších spolužáků. Na velkých školách jako je přerovská ZŠ Trávník se osvědčily spíše oddělené schůzky. Přečtěte si o jejich zkušenostech na s. 83.

Dobrá rada: Doporučujeme, aby prvostupňový a druhostupňový parlament pracoval odděleně, zároveň je vhodné alespoň občasná setkání mladšího parlamentu se starším (vzájemná návštěva zasedání, spojené zasedání), neboť se mohou od sebe hodně naučit (například mladší žáci mohou mít dobré nápady, starší mají kvalitní postupy práce). Podporujeme tak i propojování školy do jednoho celku.

Nezapomeňte: Rozhodnout se pro jednu z popsaných „organizačních forem“ parlamentu a brát ji jako pokus; buď vám a vaší škole bude vyhovovat, nebo se ji v pololetí či po jednom roce rozhodnete změnit.

1 Co je žákovský parlament?

Parlament je skvělá věc! Snadno se díky němu dozvím, co se žákům ve škole líbí a co by chtěli změnit.

V našem parlamentu je prima parta. Potkávám se v něm s olétní z ostatních tříd a společně se snažimo uskutečnit dobré nápady všech žáků. Jde nám o to, aby naše škola byla fakt dobrá.

tip od Rudy
Nelepší je, když se žáci v parlamentu schází pravidelně, třeba každý týden.

I ty jsi členem žákovského parlamentu. Napiš si sem, proč jím chceš být. Je tu něco, na co se těšíš? Až budeš mít hotovo, poděli se o to s kamarády ve vašem parlamentu.

V parlamentu chceš být, protože:

V parlamentu se těšíš na:

Naše třída má super nápady. Třeba pomalovat chodbu jako zeměpisný atlas. Jsem v parlamentu, abych o nápadech naší třídy řekla i ostatním dětem ve škole.

>>> **Žákovský zápisník: kapitola Co je žákovský parlament?**

2 KDO JE TO

... KOORDINÁTOR PARLAMENTU?

Koordinátorem je dospělý člověk, který vede žákovský parlament. Nejčastěji se jedná o učitele občanské výchovy/výchovy k občanství, ale může jím být například také školní psycholog či externista. Koordinátor by si měl vždy dát pozor na základní pravidlo: „Nedělám práci za žáky, jen pomáhám vytvářet podmínky pro to, aby si poradili sami. Pouze jim předávám odpovědnost.“

Klíčová témata: Role koordinátora, Desatero dobrého koordinátora

Koordinátor parlamentu se zpočátku věnuje především tomu, aby jeho skupina byla schopna efektivně a konstruktivně spolupracovat:

- Postupně žáky učí „parlamentním“ dovednostem.
- Podporuje utvoření kompaktního týmu – dobré party.
- Je spíše průvodcem a motivátorem, nikoli vedoucím.

Současně je styčnou osobou, která sleduje práci žáků a dává jim zpětnou vazbu, komunikuje s vedením školy a ve spolupráci s žáky plánuje činnost ŽP, stanovuje jeho cíle a vyhodnocuje jeho činnost. Pro žáky by měl občas vymyslet zábavnou aktivitu, navrhnout čistě „nepracovní“ program. **Především by měl svou vlastní osobností a příkladem motivovat žáky ke spoluúčasti na životě školy.**

Desatero dobrého koordinátora

Jaký je dobrý koordinátor:

1. Je připraven věnovat parlamentu čas pro podporu zájmů školy a především žáků.
2. Nemusí být vždy „nejchytřejší.“
3. Umí dětem opravdu naslouchat.

Za co je koordinátor žákovského parlamentu zodpovědný:

4. Pomáhá členům parlamentu naučit se a natrénovat nové dovednosti.
5. Účastní se všech schůzek parlamentu a nabízí rady a informace (pokud je požádán).
6. Témata žákovského parlamentu probírá s učitelským sborem, připomíná ostatním kolegům, aby vytvořili časový prostor pro zástupce parlamentů ve svých třídách (například nakopíruje pro ostatní učitele přípravu na hodiny, během kterých probíhají parlamentní volby).
7. Informuje o aktivitách parlamentu ostatní skupiny ve škole (rodiče, nepedagogické pracovníky, zástupce města), pomáhá zvyšovat prestiž parlamentu, budovat jeho jméno ve škole a v okolí.
8. Je zodpovědný za reflexi práce školního parlamentu a jeho neustálé zlepšování.
9. Stanovuje cíle žákovského parlamentu na školní rok (ve spolupráci s vedením, případným koordinátorem VDO na škole a s žáky).
10. Rozvíjí sebe sama (DVPP, studium metodiky pro žákovské parlamenty, sebe-reflexe, mentoring, sdílení zkušeností s jinými školami, supervize). ■

Příklad z praxe: Když koordinátor na akci parlamentu ani nehne prstem, neznamená to, že je líný, ale že svěřil odpovědnost schopným dětem. Přečtěte si příběh ze ZŠ Chrast na s. 83 a 84.

Dobrá rada: Položte si čas od času otázku: Co nemusím dělat za žáky – co by zvládli sami? (například rozhodnout o tom, jak si rozdělí darovanou čokoládu; jak vyřeší situaci, že mají méně židlí než lidí, apod.) Neříkejte žákům, že něco není možné, raději se jich zeptejte, jak to chtějí udělat.

Nezapomeňte:

- nechat co nejvíce věcí na žácích samotných;
- že ve dvou se to lépe táhne: zkuste k sobě nalákat druhého koordinátora – bude vás to víc bavit a méně vyčerpávat.

3

KDO JE TO ... ČLEN ŽAKOVSKÉHO PARLAMENTU?

Parlamenták je zástupce své třídy v žakovském parlamentu. Chce, aby se ve škole lidé cítili dobře, a není líný pro to něco udělat.

Klíčová témata: Co dělá parlamenták, Jaké dovednosti k tomu potřebuje, Zapojení nejmenších

Jednoduše řečeno parlamenták dělá několik hlavních věcí:

- Chodí na zasedání.
- Zjišťuje názory spolužáků.
- Informuje o tom, co se ve škole děje.
- Nebojí se říct svůj názor.
- Snaží se s lidmi dohodnout.
- Realizuje projekty.

Dovednosti parlamentáka

Aby byl parlamenták opravdu užitečným zástupcem své třídy ve školním parlamentu, potřebuje k tomu určité dovednosti. Rádi bychom následující přehled nabídli jako příklad toho, že dovednosti užitečné pro činnost žakovského parlamentu lze rozvíjet v jednotlivých ročnících postupně na různých úrovních.

Schopnosti žáků se samozřejmě odrazí také v roli či funkci, kterou v žakovském parlamentu naplňují, proto tento přehled berte pouze jako orientační a zobrazující spíše žáky šikovnější. Pomůže vám například vyjasnit si při plánování projektu, co by jaký žák již mohl dokázat.

1. třída

- Žák si připraví podmínky pro práci (vytvořit kruh z židlí, vyndat polštáře, shromáždit děti do kolečka, připravit pomůcky apod.).
- S pomocí třídního učitele je schopen přinést do žakovského parlamentu téma ze své třídy, získat odpověď a tu zase sdělit ve třídě.
- Dokáže si zapsat podněty pro parlament pomocí symbolů.

- Nosí si pomůcky na parlament.
- Cestou ze ŽP nezabloudí a nezapomene, co se na zasedání probíralo.
- Vyjádří, co se mu ne/líbí (třeba kreslenou formou).

2.–3. třída

- S pomocí třídního učitele vede třídní zasedání.
- S pomocí starších žáků hlásí do školního rozhlasu.
- Umí předávat hlavní myšlenky ze zasedání ve své třídě a naopak.
- Navrhne řešení problémů.
- Tvoří nástěnku, plakáty.
- Vede si záznam ze zasedání.
- Postará se o výběr financí pro dobročinné akce.

4.–6. třída

- Připraví a vede zasedání třídy.
- Vystupuje před učitelským sborem, ve školním rozhlase.
- Píše si detailní poznámky ze zasedání.
- Pořizuje zápisy a publikuje je navenek (web školy, nástěnka).
- Připravuje články o parlamentu.
- Tvoří ankety a vyhodnocuje je.
- Fotí, zpracovává fotografie na web, pomáhá s videozáznamem.

7.–8. třída

- Připraví a vede zasedání parlamentu.
- Objektivně zhodnotí zasedání.
- Řeší konflikty v parlamentu.
- Dovede rozhodování ke konsenzu.
- Připravuje o parlamentu videoklip, rozhlasovou reportáž, atd.

- Vede účetnictví parlamentu.
- Dokáže naslouchat, vybrat z řečeného to podstatné.
- Samostatně zhodnotí práci ve skupině (dokáže se poučit z úspěchu i neúspěchu).

9. třída

- Předává své zkušenosti a funkce mladším - snaží se, aby vše běželo hladce i bez něj.
- Je patronem prvňáka při zápisu ze zasedání.
- Dokáže rozdělit práci ve skupině, hlídat termíny, je pravou rukou koordinátora.

Zapojení nejmenších

Možnost seznámit se se žakovským parlamentem, dozvědět se, že tu je a co dělá a v jakých případech ho mohou oslovit, by měli mít již prvňáčci, kteří si na školu teprve zvykají. Na některých školách se prvňáci již od druhého pololetí do parlamentu plnohodnotně zapojují. V každém případě doporučujeme, aby se k prvňáč-

kům dostávaly informace z parlamentu (například pomocí starších žáků, kteří přijdou přečíst zápis), aby byli zváni na zasedání jako čestní hosté a aby byli od druhého pololetí nebo nejpozději od začátku druhé třídy řádně zapojeni.

Ještě výhodnější situace může nastat u základních škol propojených s mateřskou školou, neboť prvňáčci jsou do značné míry adaptováni na prostředí i kolektiv, a mohou se proto dříve zapojit do činnosti parlamentu (např. v ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov).

Častou poznámkou od učitelů bývá, že nejmenší žáci jsou trochu zmatení a chodí na zasedání, když chodit nemají a naopak, když se zasedání koná, tak nepřijdou. Na tento problém existují dvě možná řešení. První možností je pořádat zasedání parlamentu pravidelně a ideálně ho zanést do rozvrhu - žáci pak mají jistotu a bude vyšší účast. Druhé řešení, svým způsobem „záplatovací“, je vyvolávat členy ŽP rozhlasem, případně využít tzv. rychlou spojku (viz kapitola o rolích). ■

Příklad z praxe: Učitelé na CZŠ ve Veselí nad Moravou se rádi obrací na členy parlamentu, protože umí leccos zorganizovat. Podívejte se na s. 84.

Dobrá rada: Každý parlamenták by na každém zasedání měl mít svůj zápisník a tužku. Pokuste se dětem toto pravidlo vštípit, práce potom bude jednodušší.

Nezapomeňte:

- připomínat žákům, že v parlamentu zastupují názor své třídy, nejen svůj vlastní;
- informovat i prvňáčky o tom, že na škole funguje parlament a proč tomu tak je;
- pozvat prvňáčky alespoň jednou během roku jako čestné hosty na zasedání.

>>> **Žakovský zápisník: kapitoly Kdo je to parlamenták, Všichni jsme v kontaktu.**

Jak na to

Co děláme v žákovském parlamentu?

Volby a jak je uspořádat

Rozhodování v žákovském parlamentu

Máme pravidla a víme proč

Role v našem parlamentu

Harmonogram školního roku

Než začneme realizovat projekt

Průzkum naší školy

Plánování projektu

Komunikace – s kým a jak na to

Propagace – jak o sobě dáváme vědět

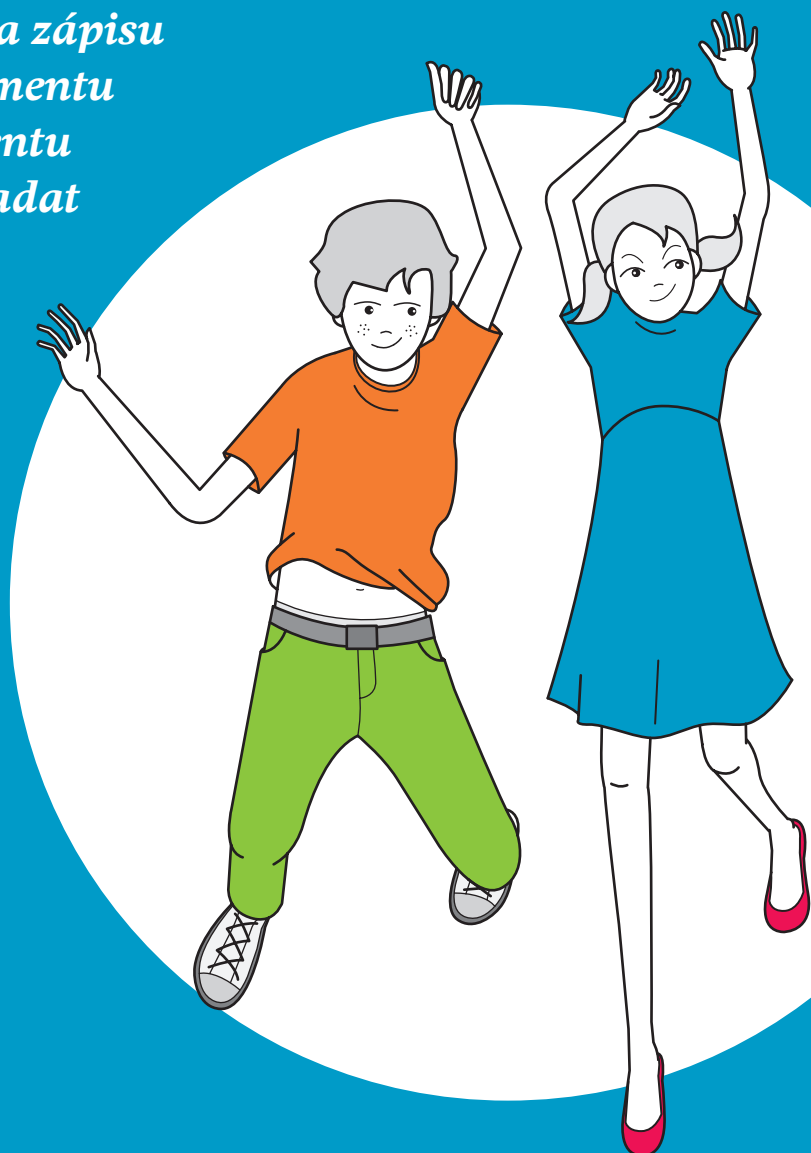
Program zasedání a tvorba zápisu

Hodnocení činnosti parlamentu

Motivování členů parlamentu

Místnost ŽP – jak má vypadat

a co v ní má být?

Jak na to

4 CO DĚLÁME

...V ŽÁKOVSKÉM PARLAMENTU?

Žákovské parlamenty mohou své úsilí upínat různými směry, jejich činnost se může týkat mnoha oblastí a témat. Jediné, co je všem těmto tématům společné, je zacílení na vylepšování života ve škole, popřípadě v obci. Současně platí, že musíme řešit témata, na kterých se členové parlamentu shodnou, neboť jejich nadšení a motivace do práce nebudou veliké, pokud budou pracovat na něčem, co je nezajímá, popřípadě čemu nerozumějí. V této kapitole tedy hovoříme o tom, na co si dát pozor při výběru tématu projektu a současně nabízíme škálu témat, která děti prostřednictvím žákovského parlamentu mohou řešit.

Klíčová témata: *Co parlamentáři dělají, Jak stanovit téma, Příklady projektů pro žákovský parlament*

Úkolem parlamentu je zastupovat všechny žáky a pomáhat zajišťovat příhodné klima pro žáky i učitele. Je velmi důležité, aby všichni žáci věděli, že mohou přijít za parlamentáři s nápadem nebo problémem, ale také například skrze ně vyzdvihnout, co je na škole pěkné a pozitivní. Zodpovědností koordinátora je zajistit, aby žáky stavěl jen před takové úkoly, které jsou vzhledem k věku a zkušenostem schopni zvládnout. Současně je třeba s dětmi pracovat od nejnižšího věku a dovednosti rozvíjet postupně. Žák, který se účastní zasedání parlamentu od 1. třídy, má v 6. ročníku náskok před žákem, který se zde ve stejném věku ocitne poprvé. Zde hraje koordinátor parlamentu určující roli, stejně jako třídní učitel, jemuž je věnována kapitola *Nápady pro každého prvostupňového učitele*.

Co parlamentáři dělají

Žákovský parlament obvykle realizuje vlastní projekty, kromě toho také přináší připomínky a náměty ze tříd a naopak informuje třídy o dění ve škole; komunikuje s vedením školy a s učiteli; interně pracuje

na zlepšení dovedností členů parlamentu, aby byli schopnými zástupci tříd a efektivně plnili svou roli v ŽP; ovlivňuje dění nejen ve škole, ale i v obci (můžete využít materiály z projektu *Kreativní demokratická škola* – více informací najdete na stránce cedu.cz/projekty). **V neposlední řadě je ŽP také místem pro učení** (konkrétněji viz *Kapitola pro otrlé*). Pro lepší představu uvádíme seznam činností, kterým se většina žákovských parlamentů nevyhne, a které by měl koordinátor se členy nacvičit.

- Volby.
- Hodnocení (akce, sebehodnocení).
- Tvorba pravidel.
- Zapisování do kroniky.
- Informování ostatních.
- Tvorba ankety.
- Prezentace záměru, prezentace projektu, sebezprezentace.
- Osobní oslovování dalších aktérů (žáci, zaměstnanci školy, zastupitelé obce, občané).
- Psaní dopisu.
- Telefonování.
- Hlášení školním rozhlasem.

- Psaní článku (na web, do časopisu).
- Hledání řešení problému/ inovace/ nápadů na zlepšování (školy, okolí, třídy, vztahů, klimatu) – rozvoj kreativity a kooperace ve skupině.
- Rozdělení rolí.
- Zápis ze zasedání.
- Průběh zasedání: zahájit setkání, představit program, rozhodnout o postupech, naplánovat úkoly a další setkání, uzavřít setkání.
- Práce se schránkou nápadů a tipů.
- Rozdělení práce v týmu při realizaci akce/projektu.
- Navazování kontaktů s jinými školami – hledání inspirace.

Jak stanovit téma projektu

Nechte žáky, aby sami vymysleli téma svého „projektu.“ Docílíte toho tím, že s nimi budete diskutovat o tom, co jim ve škole chybí, co je trápí, co by chtěli zlepšit. Můžete při tom klást otázky typu „Je ve škole něco, co vás trápí? Je ve škole něco, co byste chtěli změnit? Je ve škole místo, kam se bojíte chodit? Je ve škole místo, kam chodíte neradi/kterému se vyhýbáte?“ Případně nechte děti dokončovat větu „Ve škole bych chtěl/a změnit...“.

Někdy nemusí být jednoduché děti přimět, aby se shodly na jednom tématu. Využijte proto také postupy uvedené v kapitole *Průzkum naší školy* a metody popsané v *Souboru aktivit*, v oddílu pro sběr a třídění nápadů.

„Náš ŽP nezaštiťuje akce, které probíhají pod hlavičkou školy již od dob, kdy parlament ve škole ještě nebyl (adopce na dálku, charitativní sbírky, sběr papíru, školní akademie atd.). Myslíme si, že by parlamentáři měli být průkopníky nových akcí.“ (ZŠ Chrast)

Příklady témat pro ŽP:

Vylepšování prostor školy a jejího okolí:

- Úprava parkoviště před školou.
- Vymalování/ výzdoba šaten.
- Sortiment školního bufetu, anketa o nejoblíbenější jídlo.
- Provoz školní jídelny. (V jedné britské škole například řešili, co by mohli dělat, aby se v jídelně nevylévaly kalíšky s nápoji – když jde dítě ke stolu a nápoj

má na tácu, nebo když do něj strčí na stole.)

Organizace kulturních a sportovních akcí

(tyto aktivity napomáhají budování komunity, pokud se podaří pro akci nadchnout zbytek školy – pracovníky školy i žáky):

- Výroba a distribuce propagačních materiálů pro akci, na které pracuje i druhostupňový parlament.
- Den naruby.
- Den podle barvy – všichni přijdou oblečení v jedné barvě.
- Den podle hudebního stylu – všichni přijdou oblečení v určitém stylu.

Řešení problémových situací (i když se situaci nepodaří vyřešit, děti si alespoň uvědomí, že se o ní dá přemýšlet a diskutovat):

- Předbíhání v jídelně.
- Pomalované dveře na toaletách.
- Strkání na chodbě.
- Nepořádek v šatnách.

Vztahy ve škole:

- Ve Velké Británii, kde jsou děti na tyto metody odmalička zvyklé, žakovský parlament řeší i otázky týkající se šikany a vztahů (děti například barevně natřely starou lavičku a pojmenovaly ji „lavička pro kamaráda“ – umístily ji na hřiště a když si na ní někdo sedne, znamená to, že hledá někoho, s kým by si mohl hrát – v parlamentu jsou děti, které tuto lavičku hlídají, a když na ní někdo sedí, přijdou za ním).
- Kulatý stůl s „celebritami“: s paní ředitelkou/panem ředitelem i ostatními aktéry ve škole – děti zde mohou klást nejrůznější dotazy (zajímá je třeba, jakou hudbu učitelé poslouchají, jaká mají domácí zvířata a podobně).

Spolupráce s obcí a dalšími aktéry (neziskovými organizacemi apod.):

- Koncert na návsi při příležitosti Velikonoce, ...
- Návštěvy místního domova důchodců – hraní her, povídání, koncertní a taneční vystoupení.
- Úprava místního hřiště.
- Výroba dáreků spolu s MŠ (akce pro předškoláky). ■

Příklad z praxe: Podívejte se na str.84, na jakých všech projektech se na partnerských školách podíleli žáci prvního stupně – od změny školního zvonění přes petici proti venčení psů před školou až po soutěž o nejkrásnějšího sněhuláka.

Dobrá rada: Inspiraci pro školní projekty, které by ŽP mohl pořádat, vám poskytne program *Škola pro demokracii*. Jedná se o sadu kritérií, která mohou žáci ve škole ovlivnit a pomoci tak své škole k získání titulu *Škola pro demokracii*. Více informací najdete na webu www.cedu.cz.

Nezapomeňte:

- nechat žáky, aby sami přišli s tím, co by ve škole chtěli podnikat;
- že i parlament může „vyhořet“; nenechte proto žáky dělat příliš mnoho akcí na jednu, raději méně a důkladně (s řádnou reflexí).

3 Co parlamenták dělá?

Dorko, co v tom parlamentu máme dělat? Ze prý se máme starat o školu. A co jako bude dělat školník?

Asi bydlit ve škole, co?

Proč do toho taháš školníka? Já se třeba o školu starám tak, že se snažím sbírat a prosazovat nápady a přání dětí ze tříd.

tip od Rudy

S ostatními členy parlamentu teď budete tým! Aby se vám práce dařila, musíte táhnout za jeden provaz!

Parlamenták se stará o svoji školu. Podívejte se, co přesně to znamená.

Co dělá parlamenták?

- Všimá si toho, co se ve škole děje.
- Ptá se spolužáků na jejich názory.
- Chodí na zasedání a zapisuje si.
- Informuje o tom, co parlament dělá.
- Přípravuje akce parlamentu.
- Zapojuje do parlamentních akcí ostatní.

Napadne vás ještě něco? Napiště to sem:

.....

.....

.....

>>> Žákovský zápisník: kapitola *Co v parlamenták dělá?*

„Myslím si, že by parlamentáci měli být průkopníky nových akcí.“

5 VOLBY

...A JAK JE USPOŘÁDAT

Cesta žáků do parlamentu vede obvykle skrze volby. Je na každé škole, jaký „volební systém“ si zvolí. Vždy je důležité systém přizpůsobit podmínkám a možnostem školy a také si vybrat osobitý přístup, aby vyhovoval jak žákům, tak koordinátorovi.

Klíčová témata: *Jak dobře vybrat parlamentáky, Jak volby zorganizovat na celé škole*

Představíme nejběžnější možnosti, jak volby pořádat, abyste v žákovském parlamentu neměli jenom „šprty“ nebo ty nejhlasitější žáky. Podíváme se na to, koho volit, jak a kdy. **Do procesu voleb budete navíc muset zapojit všechny třídní učitele.**

Koho volit?

Obvykle se parlament skládá ze zástupců tříd. Jejich počet může být různý, doporučujeme volit dva žáky ze třídy, někdy je důležité dbát i o vyváženost chlapců a dívek. Rozhodně by měli mít všichni stejnou šanci.

Jak volit?

V rámci třídy si se žáky nejprve připomeňte, k čemu žákovský parlament na škole je, a popište si, jak vypadá vhodný kandidát do parlamentu a co je náplní jeho činnosti (docházet na schůzky, pořádat akce, zastupovat názor třídy, spolupracovat se žáky z jiných tříd). Vysvětlete žákům, proč je důležité mít možnost mluvit do chodu školy, k čemu jim to bude. Poté nechte žáky kandidovat na tuto pozici a v rámci třídy zvolit své zástupce. Existuje více možností, jak hlasy vyhodnocovat – viz následující kapitola *Rozhodování v žákovském parlamentu*.

Důležité je vždy správně instruovat především třídní učitele, jak volby uspořádat a věnovat dostatek prostoru „drobnostem“, které volbám dodají váhu (volební lístky, plenty, urny, vyhlášení zvolených zástupců...). Žáci si díky důkladnému pro-

vedení voleb snáze dokáží představit, jak probíhají volby dospělých.

Třídní učitelé nesmějí prozradit své preference, neměli by ovlivňovat smýšlení žáků a komentovat hodnotícím způsobem kandidáty ani vzešlé zástupce. Při volbách se stávají nestranným moderátorem, který jen vysvětluje průběh tak, aby mu všichni zúčastnění dobře rozuměli.

Kdy volit?

Obvykle se na školách volí buď na konci června nebo v prvních dvou týdnech v září. Záleží na tom, jaké jiné aktivity škola pořádá a kdy jí volby přijdou vhodnější. Některé školy volí jednou za dva roky, každým rokem pak proběhnou i tzv. doplňkové volby pro žáky z mladších ročníků. Volte žáky již koncem první nebo začátkem druhé třídy.

Můžete se rozhodnout nechat průběh voleb na každé třídě zvlášť, anebo podniknout v jednom dni podle určitého harmonogramu velký volební den, kdy každá třída přijde do volební místnosti odvolit své zástupce.

Jak vypadají volby v 8 krocích?

1. Informujte o volbách učitele, žáky, rodiče.
2. Vyjasněte si roli třídních učitelů při volbách (ideálně pro třídní učitele připravte všechny důležité materiály, např. kopii aktivity „Ideální člen parlamentu“; viz *Soubor aktivit*).

3. Definujte se žáky vlastnosti dobrého zástupce.
4. Připravte žáky na předvolební kampaň.
5. Realizujte volby (s urnami, žákovskými knížkami, komisí, apod.).
6. Sečtěte hlasy.
7. Presentujte se žáky výsledky voleb (celé škole).
8. Uveďte nové zástupce žákovského parlamentu do úřadu. ■

Příklad z praxe: Volbám můžete dodat na důležitosti, když si z radnice vypůjčíte opravdovou volební urnu a plentu, jako to dělá ZŠ TGM v Blatné nebo když zvolení parlamentáři podepíší se školou smlouvu, jako na ZŠ TGM v Poděbradech. Inspiraci najdete na str. 85 a 86.

Dobrá rada: Uspořádejte volby přímo v místnosti žákovského parlamentu – celá škola si tak připomene, kde najde své zástupce. Zvláště užitečné je to pro prvostupňové žáky, kteří většinu času tráví ve svých kmenových třídách.

Nezapomeňte:

- před volbami všem zopakovat, k čemu parlament na škole slouží a co role zástupce třídy obnáší;
- včas požádat o pomoc třídní učitele a připravit jim podklady (aktivity, okopírovaný postup voleb);
- volby provést jako zábavnou simulační hru se všemi náležitostmi.

6 ROZHODOVÁNÍ

...V ŽÁKOVSKÉM PARLAMENTU

Častokrát s žáky musíme o něčem rozhodovat: Který z deseti navržených projektů budeme realizovat? Jakou barvou si natřeme policičku v naší místnosti? Kdo bude náš předseda? Méně náročné otázky někdy zvládneme rozhodnout jednoduše shodou, pro důležitější rozhodnutí si obvykle volíme metodu hlasování. Vždyť je to přece demokratické. Anebo ne tak úplně?

Klíčová témata: Jednokolové versus vícekolové hlasování

Představte si situaci, kdy má třída rozhodnout, kdo bude jejím předsedou. V případě, že jsou ve třídě dva kandidáti a jeden z nich získá 24 hlasů a druhý 6 hlasů, je volba jasná. Klasické jednokolové hlasování je pak zcela na místě.

Když je možností na výběr více, získáte sice také vítěze, může se ale stát, že většina třídy hlasovala pro někoho jiného než pro vítěze. Například takto: Petr – 5 hlasů; Lucka – 6 hlasů; Kačka – 5 hlasů; Tomáš – 7 hlasů; Terka – 6 hlasů.

Tomáš vyhrál hlasování o chlup, ale pouze hlas sedmi z 29 žáků byl v tomto případě vyslyšen. Hlasy ostatních vyšly zcela vniče. V situacích, kdy se nabízí více možností, není klasické hlasování nejvhodnější, pokud vám jde o to, aby bylo rozhodnutí přijímáno většinou skupiny. Elegantním řešením je zde hlasování vícekolové.

Vícekolové hlasování

Začnete-li se seznamem 10 nápadů, které byste chtěli v parlamentu realizovat, nechte žáky hlasovat (každý žák má 3 hlasy, které může rozdělit zcela podle chuti – buď všechny k jednomu nápadu, nebo 2 a 1, anebo po jednom hlasu pro tři různé nápady). Potom vyberte 5 nejčastěji bodovaných nápadů a dostanete se do druhého kola hlasování. Tentokrát může každý rozdělit 2 hlasy mezi 5 možností. A nakonec nechte žáky jedním hlasem vybrat ze 3 nejžádanějších možností. **Během**

celého procesu tak všichni měli možnost se několikrát vyjádřit a je tak větší šance, že budou s výsledkem spokojeni a budou ho akceptovat.

Zvažte, zda volbu dělat tajnou (psaním na lístečky) anebo veřejnou (například puntíkováním na tabuli). Tajná volba je vhodná pro situace, kdy by bylo nežádoucí, aby se žáci vzájemně ovlivňovali anebo aby jejich projevový názor ovlivnil vztahy ve skupině (například hlasování o předsedovi). Více metod pro třídění nápadů najdete v *Souboru aktivit*.

Nedemokratický proces

Ani hlasování vám ale nezaručí, že vše probíhá demokraticky.

Nedemokratický proces probíhá tehdy, pokud:

- se rozhodlo něco za někoho, kdo si to musí rozhodnout sám (např. jsme se shodli, že by na školním jarmarku měla mít Anička taneční vystoupení);
- se hlasuje o něčem, co není zcela jasné a několik výrazných osobností pak může strhnout většinu k hlasování pro své stanovisko;
- jsme nemohli ovlivnit varianty, mezi kterými volíme (např. jsou zadány 3 znělky do školního rozhlasu a my máme vybrat, která bude vítězná – nemáme ale možnost říci, že se nám nelíbí ani jedna).

Příklad z praxe: Jak rozhodovat, aby byli všichni spokojeni, na to přišli na ZŠ Komenského, Vítkov. Podívejte se na jejich postup na str. 87.

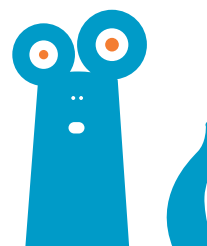
Dobrá rada: Důsledně odděľujte fázi sběru nápadů, fázi diskuse nad nápady, a teprve nakonec přichází čas pro rozhodování. Kdybyste tyto fáze přeskočili, mohlo by se stát, že žáci nebudou s výsledkem ztotožnění a jejich motivace k dalším činnostem by byla ohrožena.

Nezapomeňte:

- před jakýmkoli rozhodováním si s žáky vyjasnit, co která varianta přesně znamená, co přinese;
- zvolit klasické jednokolové hlasování, pokud je jen málo možností a všechny z nich jsou dobře známy;
- použít metodu vícekolového hlasování v případě, že volíte z mnoha možností.

„Pozor, ani hlasování vám často nezaručí, že vše probíhá demokraticky!“

7 MÁME PRAVIDLA ...A VÍME PROČ

Každý efektivně spolupracující tým potřebuje mít kromě definovaných cílů a rozdělených rolí také svou sadu sdílených pravidel. Vaším úkolem je provést žáky brzy po volbách procesem definování vlastních pravidel, která jim poté dávají oporu pro samostatnou práci.

Klíčová témata: Zásady pro formulaci pravidel, Dodržování pravidel

Smysl mají taková pravidla, která jsou dohodnuta společně s žáky, jsou někde viditelně sepsána a jsou pokud možno „živá“. To znamená, že je potřeba o nich čas od času diskutovat a případně je nahrazovat vhodnějšími.

Zásady při formulaci pravidel s dětmi

- Vycházejte z toho, co by žáci nechtěli, aby se dělo při zasedání parlamentu – to si mohou lépe představit a od toho formulovat pravidlo, jak takovým situacím předcházet.
- Zformulujte, co „budeme dělat“, nikoliv co „dělát nebudeme“ (špatně: „*Nebudeme si skákat do řeči.*“).
- Snažte se o formulaci v 1. osobě množného čísla (špatně: „*Budu spolupracovat s ostatními.*“).
- Ujistěte se, že pravidlo je srozumitelné, měřitelné, přijatelné pro všechny, kterých se týká a je opodstatněné.
- Formulujte pravidlo co nejkonkrétněji (špatně: „*Budeme se k sobě chovat hezky.*“).

Při formulaci pravidel je lepší nebýt zpočátku přehnaně náročný a odhlasovat si pouze několik pravidel (například 3 až 5), kterými se ŽP bude řídit. Například:

„Když něčemu nerozumíme, tak se zeptáme.“

„Když od někoho něco potřebujeme, řekneme PROSÍM.“

„Nasloucháme, když mluví jeden z nás.“

Další práce s pravidly

Kvalitní práce s pravidly obsahuje i popis sankcí při jejich nedodržování, způsob upozorňování při porušování, ale i to, jak bude vypadat jejich průběžná revize. **Je totiž nutné se v průběhu roku k formulacím vracet a případně je aktualizovat.** Pravidla i sankce si musejí žáci pojmenovat a kontrolovat sami, jinak se jimi nikdy nebudou mít chuť řídit. Podobně jako na rozdělení rolí je možné i na pravidlech zapracovat v rámci prožitkového kurzu.

Prožitkový kurz – urychlovač

Vícedenní prožitkový kurz byste měli uskutečnit ihned po volbách, aby se zvolení zástupci mohli co nejdříve poznat. **Náplní kurzu by jednak měly být tmelící kooperační aktivity a jednak činnosti rozvíjející dovednosti parlamentáka.** Po každé činnosti je nezbytné provádět důsledné reflexe, přičemž lektori by při realizaci celého programu měli svým přístupem učit principům demokracie (vést s žáky dialog, být otevření, spravedliví, nepředpojatí, pracovat týmově a co nejvíce se dělit o pravomoci).

Jedním z výstupů prožitkového kurzu může být právě soupis pravidel, která se žákům vyplatila dodržovat při náročném programu.

Pokud vaše škola nemá lektorské kapacity si takovýto kurz uspořádat či nemá prostředky, aby si takový kurz objednala, zrealizujte alespoň zážitkové odpoledne (ideálně s přespáním ve škole) či dopo-

ledne mimo školu, kde se žáci navzájem poznají a „prolomí se ledy“. **Je to obvykle to nejlepší možné nastartování efektivního fungování parlamentu.** Podpořte žáky ve vytvoření parlamentního loga a hesla. ■

Příklad z praxe: Pravidla se nejlépe vymýšlejí na prožitkovém výjezdu, přesvědčili se o tom i na ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov. A proč je dobré pravidla někdy schovat se dozvíte z příkladu ZŠ Za Alejí z Uherského Hradiště. Více na s. 87.

Dobrá rada: Znázorněte si domluvená pravidla pomocí obrázků (piktogramů); i nejmenší žáci jim pak snadno porozumí.

Nezapomeňte:

- vyvěsit pravidla na viditelné místo ve vaší parlamentní místnosti;
- několikrát do roka pravidla revidovat, diskutovat o nich.

4 Máme pravidla a víme proč

Pravidla jsou tady proto, aby všichni věděli, s čím mohou počítat. Napiš, jaká pravidla bys ve vašem parlamentu chtěl/a mít.

Pro náš parlament navrhuji tato pravidla:

Já jsem dnes na zasedání nemohla nic říct. Vždycky mě někdo překřičel.

Přečtete si nahlas, jaká pravidla jste pro parlament navrhli. Pokuste se vybrat ta nejlepší a sestavit seznam pravidel, kterými se budete řídit všichni.

Jak to? Vy nemáte PRAVIDLA?

Pravidla našeho parlamentu:

tip od Rudy
Vyvěste si pravidla na viditelné místo.

>>> **Žákovský zápisník: kapitola Máme pravidla a víme proč.**

8 ROLE

... V NAŠEM PARLAMENTU

Slovo „role“ dříve znamenalo pergamenový svitek, na kterém měli herci napsanou svoji část textu k hraní. Dnes roli chápeme jako očekávané chování odpovídající nějaké pozici či funkci. Aby akce žákovského parlamentu probíhaly úspěšně, je vhodné si v rámci parlamentu rozdělit role, a to pokud možno brzy po volbách, ideálně koncem září nebo začátkem října. Role budou potom v průběhu roku ještě revidovány a jejich „popisy práce“ zpřesňovány.

Klíčová témata: Společný zážitek, Jaké role v parlamentu máme, Jak si je rozdělíme, Rozdělení do výborů

Rozdělení rolí je možné provést buď přímo na zasedání ŽP nebo na prožitkovém kurzu. Role se samozřejmě lépe rozdělují na základě nějakého skupinového prožitku než intuitivně, k tomu výborně poslouží prožitkový kurz či den mimo školu.

Společný zážitek

Je důležité, aby spolu žáci zažili aktivitu, při které musejí kolektivně řešit problém. Ideální je, když zažijí i více situací, kdy se ve skupině projeví přirozené role jako je vůdce, rádce, pomocník, chrlič nápadů apod. Skupinovou prožitkovou aktivitu je nutné zreflektovat, a to i právě s ohledem na projevené role:

„Byl mezi vámi někdo, kdo skupinu řídil, když bylo potřeba rozhodnout? Kdo z vás přišel s nějakou radou? Měl někdo nápad, ale nebyl vyslechnut?“

Jaké role máme

Na základě tohoto prožitku je teprve potřeba pojmenovat role v žákovském parlamentu. Žáci si promyslí, kdo všechno by ve správně fungujícím týmu neměl chybět. Mívají obvykle dobré a specifické nápady, koordinátor by však měl mít po ruce také svou zásobu rolí, kterou žákům navrhne

(viz aktivita v žákovské příručce v kapitole *Role v našem parlamentu*).

Například:

- Předseda ŽP.
- Zástupce předsedy.
- Zapisovatel.
- „Ajťák“.
- Časoměřič.
- Pokladník.
- Fotograf.
- Mluvčí.
- Propagátor.
- Grafik.
- Rychlá spojka.
- Vedoucí a členové výborů (výbor ekologický, stravovací, pro pohodu ve škole apod.).
- Další role, které vás nebo parlamentáky napadnou.

Všichni žáci musí všem rolím nejprve rozumět, pak na ně kandidovat a následně do nich také být zvoleni. **Pomozte žákům role dobře popsat – co která asi znamená?** Šikovnou pomůckou pro prvostupňové žáky, kterou jsme viděli na ZŠ TGM Poděbrady, jsou kartičky (naležato ohnutý list papíru A4) se jménem žáka z jedné strany a popisem role ze strany druhé tak, aby

na popis žák, který má roli plnit, dobře viděl. Kartačku měl před sebou předseda, místopředsedkyně a zapisovatelka, pro ostatní funkce nebyla potřeba. Předsedova kartačka obsahovala tyto úkony:

- Vede zasedání.
- Vítá poslance, hosty.
- Vyzývá vzkazovnička k zopakování minulého.
- Zabaví členy.
- Podává návrhy.
- Dává hlasovat.

Role, které nebudou nikým obsazeny, byste měli žákům citlivě přidělit. Některé role nesou větší odpovědnost a jsou současně prestižní – to jsou především ty vedoucí (předseda, zástupce atd.). Ostatní role nebývají tak prestižní, avšak naprosto nezbytné pro kvalitní fungování celého ŽP (grafik, počítačový expert atd.)

Pokud zasedání zatím nevedou sami žáci a stále je výrazná role koordinátora, je možné nerozdělovat role natrvalo a místo nich určit funkce vždy ke každému konkrétnímu projektu. U funkcí jde spíše o to, kdo co zařídí u dané akce. Mezi opakující

se funkce patří: fotograf, pracant, mluvčí, propagátor, grafik, rychlá spojka atd.

Rozdělení do výborů

Některé žákovské parlamenty podnikají tolik akcí, že by se dětem nevyplatilo řešit všechno dohromady (zasedání by byla dlouhá a úmorná). **Někdy může být účelnější rozdělení do skupinek – výborů.** Setkali jsme se tak s parlamenty, které mají svůj ekologický výbor, kulturní výbor, sportovní výbor a také třeba výbor pro aktivní občanství (jeho náplní je starat se o to, aby se do života školy zapojovalo co nejvíce dětí) nebo výbor charitativní. Každý žák si tak může zvolit, čemu se chce opravdu věnovat.

Na zasedání parlamentu můžete nejprve vyřešit společné věci a potom dát čas na práci ve výborech. Schůzky výborů mohou někdy probíhat i mimo zasedání parlamentu. **Výhodou výborů je, že může na škole probíhat několik akcí najednou a že do nich mohou být zapojováni i ostatní žáci, kterých se akce týkají (například vám s pořádáním turnaje ve stolním tenise mohou pomoci starší žáci).** Škola tak výrazně ožívá. ■

Příklad z praxe: Přečtěte si, k čemu je dobrá role „prudiče“, kterou zavedli na ZŠ Pečky. A že je někdy nutné kvůli novému projektu zavést také nové role, to zjistili na ZŠ Mládežnické v Trutnově. Nejen jejich příklady najdete na s. 87 a 88.

Dobrá rada: Na jednu stranu se ukazuje být užitečnou SPECIALIZACE žáků na jednotlivé role (například máme-li opravdu schopného vytrénovaného předsedu, tak nám zasedání jde pěkně od ruky), na druhou stranu doporučujeme také opačný přístup – STRÍDÁNÍ žáků v jednotlivých rolích. Pokud možno na principu dobrovolnosti a přiměřenosti výzvy (prvňáka nebudeme za každou cenu nutit do vedení schůzky). Pokud se totiž žáci v rolích střídají, naučí se mnohem více a získají vzájemně větší porozumění. Mohou získat mnohonásobně více zkušeností, než kdyby jednu podobnou zkušenost opakovali beze změny dokola.

Nezapomeňte:

- spolu s žáky navrhnout, jaké role budete asi potřebovat;
- umožnit žákům zažít několik společných her na řešení problému – vytříbí se tak přirozené role;
- žákům podrobně popsat, co má která role za úkol;
- nechat žáky na role kandidovat anebo se k nim jednoduše přihlásit (na základě svých schopností);
- pověsit seznam rolí a přiřazených jmen na viditelné místo;
- zvážit vytvoření výborů.

>>> **Žákovský zápisník:** kapitoly *Role v našem parlamentu*, *Co dělám v parlamentu já*.

9 HARMONOGRAM ...ŠKOLNÍHO ROKU

Jakákoli dlouhodobá činnost se neobejde bez plánování. Ani parlament nemůže efektivně fungovat, když jeho činnost dopředu nepromyslíme. Následující tabulka představuje možný harmonogram školního roku, který vám může sloužit jako vodítko pro plánování konkrétních činností.

Klíčová témata: Co s parlamentem v průběhu školního roku

V tabulce ve sloupci „Organizace ŽP“ jsou uvedeny činnosti, kterým musíte věnovat pozornost, abyste vytvořili efektivně fungující skupinu, jež je připravena na realizaci menších či větších projektů.

- Ještě v srpnu si promyslete, co a jak budete s dětmi dělat hned z kraje školního roku.
 - V začátku roku uspořádejte volby, do kterých zapojíte všechny třídy, z nichž chcete rekrutovat členy (ideálně všechny třídy ve škole).
 - Po volbách podepište se zvolenými členy parlamentu smlouvy a slavnostně je uveďte do funkce.
 - Následně si v parlamentu společně určete pravidla pro komunikaci, která musí děti nejen odsouhlasit, ale i vytvářet. Stejně tak je dobré v parlamentu rozdělit role-funkce a odpovědnosti jednotlivých členů.
 - Před Vánoci (nebo před pololetím) věnujte čas zhodnocení uplynulého období a revidování pravidel i rolí.
 - V průběhu roku můžete také s dětmi absolvovat exkurze na jiné školy a zvát hostující parlamentáky z jiných škol – sdílení zkušeností může děti i koordinátory účinně motivovat.
 - Na konci roku nezapomeňte činnost zákovského parlamentu řádně zhodnotit, uzavřít a odměnit se.
- Ve sloupci „Činnosti ŽP“ uvádíme aktivity, které jsou náplní činnosti parlamentu.
- V první fázi je dobré děti stmelit, aby nabyly pocitu, že tvoří kolektiv, který společně něco dokáže. Za tímto účelem je dobré s dětmi vyjet na prožitkový kurz cílený na rozvoj dovedností potřebných v parlamentu.
 - Současně je potřeba s dětmi napláňovat, čemu se v parlamentu chtějí věnovat a o tomto plánu se domluvit s vedením školy a zajistit jeho podporu.
 - Pak přichází čas na realizaci prvního projektu. Důležité je, abyste si stanovovali dostatečně jednoduché cíle, jejichž dosažení nevyžaduje dlouhodobou práci. Alespoň pro začátek je dobré stanovit si cíl, který zvládnete do konce prosince, abyste před Vánoci měli první malý projekt za sebou a mohli se za tuto práci společně odměnit – oslavou s tabulkou čokolády místo zasedání, návštěvou kina nebo jakoukoli jinou nenáročnou aktivitou, na kterou budete mít s dětmi chuť.
 - Po Vánocích je dobré začít opět prožitkovými aktivitami, které děti naladí na vlnu spolupráce.
 - Od února můžete plánovat a realizovat další menší, ale i složitější projekty. Nezapomínejte přitom na průběžnou evaluaci ukončených akcí, pravidelně s dětmi jednoduchými metodami reflektujte, co se jim podařilo, co ne a jak by to udělaly příště, v jaké roli by chtěly být, v jaké nikoli.
 - Zároveň po celý školní rok zbytek školy informujte o tom, co děláte. I pro žákov-

ský parlament je totiž klíčová propagace – měla by o vás vědět celá škola, ideálně i zřizovatel, a tyto skupiny by měly podporovat vaši činnost.

- Na konci školního roku nezapomeňte na velkou oslavu – viz Příklady z praxe ke kapitole *Hodnocení činnosti parlamentu* na s. 90. ■

měsíc	organizace ŽP	činnost ŽP	
srpen	PŘÍPRAVA koordinátor, vedení; ostatní zaměstnanci školy poučení		
září	VOLBY tř. učitelé, koordinátor, žáci		P R O Ž I T K O V É A K C E
	SMLOUVY vedení, koordinátor, členové		
	UVEDENÍ DO FUNKCE celá škola		
říjen	PRAVIDLA koordinátor, členové	STANOVENÍ PLÁNU ČINNOSTI NA ROK koordinátor, členové	R E F L E X E A E V A L U A C E P R O J E K T Ů
	ROLE koordinátor, členové	KOMUNIKACE S VEDENÍM O PLÁNU ČINNOSTI koordinátor, členové	
listopad		REALIZACE MALÉHO PROJEKTU koordinátor, členové	
prosinec	ZHODNOCENÍ UPLYNULÉHO OBDOBÍ koordinátor, členové	ODMĚNA ZA PRÁCI, OSLAVA DOSAVADNÍ ČINNOSTI koordinátor, členové	
leden	REVIZE PRAVIDEL koordinátor, členové	PROŽITKOVÉ AKTIVITY koordinátor, členové	
únor	REVIZE ROLÍ koordinátor, členové	REALIZACE PROJEKTU koordinátor, členové	
březen	EXKURZE NA ŠKOLY koordinátor, členové	REALIZACE PROJEKTU koordinátor, členové	
duben		REALIZACE PROJEKTU koordinátor, členové	
květen		FINALIZACE POSLEDNÍHO PROJEKTU koordinátor, členové	
červen	REFLEXE A ZHODNOCENÍ PARLAMENTU I ČLENŮ koordinátor, členové	SPOLEČNÉ ZAKONČENÍ A OSLAVA celá škola, členové a koordinátor	
	UZAVŘENÍ koordinátor, členové		

Příklad z praxe: Plán ŽP je dobré mít stále na očích, jako to dělají na ZŠ TGM v Po-
děbradech. Viz s. 88.

Dobrá rada: Harmonogram vytvářejte společně s vedením školy, aby plánované ak-
tivity ŽP nekolidovaly s celoškolskými plány nebo aby nebylo určité období příliš
nabitě programem a jiné naopak prázdné.

Nezapomeňte:

- věnovat se s prvostupňovými žáky přípravě – učít se základním dovednostem, bu-
dovat stmelenou partu;
- začít v malém, nelze zvládat všechno najednou.

Z Á Ř Í		Ř Í J E N	
1	17	1	17
2	18	2	18
3	19	3	19
4	20	4	20
5	21	5	21
6	22	6	22
7	23	7	23
8	24	8	24
9	25	9	25
10	26	10	26
11	27	11	27
12	28	12	28
13	29	13	29
14	30	14	30
15		15	31
16		16	

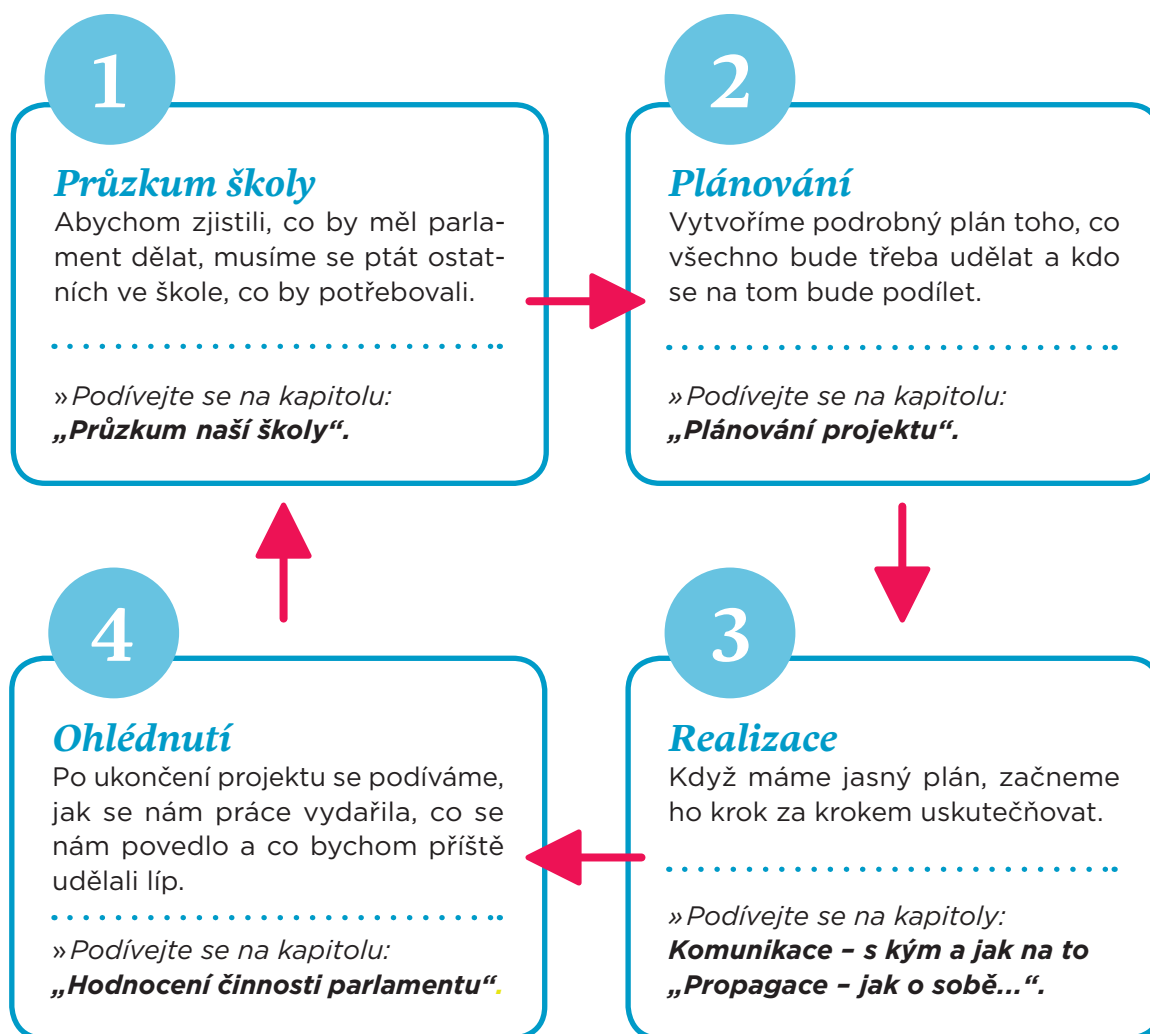
>>> Žákovský zápisník: kapitola *Kalendář*.

10 NEŽ ZAČNEME ... REALIZOVAT PROJEKT

Než se s parlamentáky rozhodnete realizovat ve škole různé projekty, vyplatí se nejprve zastavit a chvíli přemýšlet, jakými kroky by se mělo postupovat, jak by všechno mělo jít ideálně za sebou.

Klíčová témata: Fáze projektu, Projektové kolečko

Představte žákům základní fáze pořádání akcí (projektů) podle obrázku. Všechny akce parlamentu jsou v určitém ohledu „projektem“ – pořádání turnaje, vymalování místnosti i vyvěšení nástěnky. Je proto dobré znát základní pravidla pro takovou práci. ■

Dobrá rada: Před každou akcí věnujte dostatek pozornosti plánování. Naplánujte si také, kdy budete akci vyhodnocovat.

Nezapomeňte:

- představit žákům, jakými fázemi v parlamentu projdete.

Než začneme

Než začnete, musíte pořádně promyslet, do čeho se pustíte a jak to provedete.

1

Průzkum školy

Abychom zjistili, co by měl parlament dělat, musíme se ptát spolužáků a učitelů, co by potřebovali.

► Pomůže vám kapitola: **Zkoumáme školu** (str.24).

2

Plánování

Vytvoříme podrobný plán toho, co všechno bude třeba udělat a kdo se na tom bude podílet.

► Pomůže vám kapitola: **Plánujeme projekt** (str.30).

22

tip od Rudy

Před každou akcí věnujte dostatek času plánování. Po jejím ukončení ji nezapomeňte zhodnotit. Následující kapitoly vám se vším pomohou.

3

Realizace

Když máme jasný plán, začneme ho krok za krokem uskutečňovat.

► Pomohou vám kapitoly: **S kým komunikujeme** (str.32), **Jak komunikujeme** (str.34) a **Jak o sobě dáme vědět** (str.36).

4

Ohlédnutí

Po ukončení projektu se podíváme, jak se nám práce vydařila. Řekneme si, co se nám povedlo a co bychom příště udělali líp.

► Pomůže vám kapitola: **Jak se nám projekt vydařil** (str.38).

23

>>> **Žákovský zápisník:** kapitola *Než začneme*.

ŽÁKOVSKÉ PROJEKTY

Jak dělat projekty, aby je žáci realizovali samostatně

Sběrání průzkumů - formulace cíle - plánování - hodnocení - aktivity k použití

>>> Zajímat by vás mohla také publikace *Žákovské projekty*.

11 PRŮZKUM

...NAŠÍ ŠKOLY

Co je ve vaší škole potřeba? Odpověď na tuto otázku můžete získat několika způsoby, vždy by se však na zkoumání školy měli co nejvíce podílet žáci. Můžete zapojit velké množství žáků tak, že každý parlamenták osloví všechny své spolužáky ze třídy.

Klíčová témata: *Jak zjistíme, co je ve škole potřeba zlepšit*

Mapování je důležité především proto, aby se parlament věnoval tématům, na kterých opravdu záleží, a která mají širokou podporu v celé škole. Metod, jak taková témata najít, je celá řada. Zde vám nabízíme nástroje vhodné pro mladší žáky. V metodické příručce *Žákovské projekty* najdete další, určené spíše pro žáky druhého stupně.

Anketa, dotazník (obr. 1)

Žáci mohou například zorganizovat anketu a ptát se o přestávce každého, koho potkají nebo mohou rozdávat dotazníky spolužákům ve třídě.

Schránka na nápady (obr. 2)

Užitečná je schránka na nápady – umístěte ji na chodbě a dejte k ní návod, aby všichni věděli, k čemu slouží a co přesně se stane, když tam někdo vloží svůj nápad (například: *Jsem schránka na nápady. Jestli máš nějaké přání nebo nápad jak vylepšit naši školu, napiš ho a vlož sem. Když napíšeš*

i své jméno a třídu, ozve se ti do týdne zástupce žákovského parlamentu, aby ti řekl, jak byl tvůj nápad projednán.)

Mapa školy (obr. 3)

Nakreslete s parlamentáky zjednodušenou mapu školy. Děti pak do ní mohou se spolužáky ve třídách zakreslovat, kde by kdo chtěl něco změnit.

Výstava (obr. 4)

Vyzvěte žáky z celé školy ať nafotí či nakreslí místa, která se jim nelíbí. S parlamentáky uspořádejte výstavu sesbíraných obrázků.

Vyhodnocení (obr. 5)

Až členové parlamentu školu zmapují, pomozte jim vyhodnotit, co jejich spolužáky trápí a zaměřte se dále na to. V *Souboru aktivit* naleznete metody pro třídění nápadů, které vám pomohou vybrat nejzajímavější téma. ■

Příklad z praxe: Při mapování na ZŠ Za Alejí v Uherském Hradišti žáci odhalili, proč se na některých místech ve škole nedodržují pravidla. Přečtěte si o tom na s. 88.

Dobrá rada: Pište na nástěnku, co zrovna projednáváte. Všichni tak budou vědět, že se jejich podněty zabýváte.

Nezapomeňte:

- zapojit do zjišťování toho, co se jim ve škole líbí nebo nelíbí, co nejvíce žáků, nejen parlament; teprve tehdy si budete jisti, že to, čemu se věnujete, má smysl pro celou školu. A o to jde.

Zkoumáme školu

Když nevíte, co budete dělat, prozkoumejte školu! S pomocí ostatních spolužáků a učitelů určitě objevíte spoustu zajímavých témat.

„Mně se nelíbí záchody!“

„Necítím se dobře na chodbách!“

„V podchodu je hrozná tma.“

„Nechutná mi ve školní jídelně!“

tip od Rudy
Na dalších stránkách si přečtete pár rad, jak sestřihnout podněty z celé školy.

Průzkum: Co je v naší škole potřeba?

Kde ve škole se cítíš dobře?

Kam chodíš ve škole nerad/a?

Kolik ti je let?

Jsi dívka nebo chlapec?

Nám se anketa osvědčila. Během přestávek jsme nasbírali spoustu námětů, co dělat!

ANKETA nebo DOTAZNÍK
Ptejte se o přestávkách spolužáků na chodbách. Také můžete rozdávat dotazníky ve třídách.

Co se ti ve škole líbí?

Co se ti ve škole nelíbí?

1

MAPA ŠKOLY
Nakreslete mapu školy a se spolužáky ze třídy zakreslete, kde byste chtěli něco změnit.

„Toalety – chybí toaletní papír!“

„Jídelna – mohlo by být čerstvé ovoce?“

„Práce s mapou moje spolužáky ze třídy hrozně bavila! Zapojili se všichni.“

„Hřiště – je málo míčů...“

Počítačová učebna – sídíme do ní chodit i o přestávkách!

Třída – mohli by být vzadu koberec?

Chodba – nová vyzdoba?

VÝSTAVA
Nafotťe/nakreslete se spolužáky místa, kde se vám nelíbí, a udělejte výstavu.

„Chodby jsou smutné...“

„...a zanedbané.“

„Na záchodech často chybí splachovadla.“

„Můžete pak hlasovat o tom, které místo vylepšíte jako první. Nebo k obrázkům může každý napsat, jak by místo vylepšil.“

„V podchodu před školou je tma.“

„Před školou jsou odpadky.“

4

PARLAMENTNÍ SCHRÁNKA
Schránku umístíte tam, kde chodí hodně lidí. Vybrat je jí pravidelně, aby tu na vás vzkazy dlouho nečekaly.

Ve schránce najdete spoustu rozličných podnětů od spolužáků. Musí o ni ale všichni vědět!

SCHRÁNKA ŽÁKOVSKÉHO PARLAMENTU: VHAZUJTE NÁPADY A TIPY PRO NÁS PARLAMENT!

Chtěla bych, aby parlament udělal soutěž o nejhezčí kostým (zajíc, kuřata, vajíčka a tak)!

Na zasedání parlamentu si společně prohodíte nasbírané podněty a nápady od spolužáků. Rozhodnete, kterým se budete věnovat.

Nápady a přání spolužáků si přepište na tabuli nebo velký papír, abyste je měli všichni dobře na očích.

CO SE ŽÁKŮM NELÍBÍ:	NÁPADY:
Před školou jsou odpadky.	Soutěž o nejlepší kostým.
Zanedbané květiny.	Čerstvé ovoce v jídelně.
Na záchodech není toaletní papír.	Stále otevřená počítačová učebna.
V podchodu před školou je tma.	Více míčů na hřiště.

5

>>> Žákovský zápisník: kapitola Zkoumáme školu.

12 PLÁNOVÁNÍ ...PROJEKTU

Když už víte, čemu je zapotřebí se věnovat, je nutné si činnost naplánovat. V parlamentu platí zásada stanovování krátkodobých, dosažitelných cílů, alespoň pro začátek. Velmi důležité je mít svůj plán na očích.

Klíčová témata: *Způsoby plánování projektu, Jak si udržet přehled*

V každém případě je dobré stanovovat si cíle tak, aby odpovídaly kritériím **SMART** (anglicky „chytrý“) – je to zkratka pro **S**pecifické, **M**ěřitelné, **A**traktivní, **R**ealistické a **T**ermínované cíle. Detailněji je tato pomůcka popsána např. v materiálu Politeia nebo v metodice *Žákovské projekty*.

Zobrazení, plakáty

Pro plánování jsou důležitá zobrazení

– obrázky, grafy (například s fázemi projektu), termíny, jména apod.

Na velký plakát napište:

- Jaké kroky bude třeba udělat (a jak by se každá fáze mohla jmenovat)?
- Kdo co udělá/má chuť udělat?
- Do kdy?

Takový plakát si vyvěste na viditelné místo. Poslouží vám pak jako vodítko po celou dobu realizace projektu: ukáže vám, v jaké fázi jste, co se ještě musí udělat, kdo svou roli plní a komu se to nedaří. ■

VÝZDOBA PARLAMENTNÍ MÍSTNOSTI		
CO	KDO	DOKDY
1. KROK <i>Sesbírat nápady, čím místnost vyzdobíme.</i>	<i>Kazi (předseda), Petr (zapisovatel)</i>	<i>9. října</i>
2. KROK <i>Nakreslit plakáty, na kterých jsme se dohodli.</i>	<i>všichni, organizuje Julie</i>	<i>16. října</i>
3. KROK <i>Vylepit plakáty po škole a v okolí.</i>	<i>všichni, organizuje Petr a Martin</i>	<i>23. října</i>

Dobrá rada: V určování termínů a zodpovědných žáků buďte zcela konkrétní. Může se vám také vyplatit zavést i čtvrtou kolonku v tabulce, tj. JAK bude ten který úkol plněn, tedy stručný návod *jak na to*.

Nezapomeňte:

- vyvěsit si plakát s fázemi projektu v místnosti, kde se s parlamentem scházíte.

Plánujeme projekt

Dorko, to budeš mrkat, až ti ukážu plakáty do parlamentu. Kreslila jsem je celou neděli!

Cože? Plakáty mám ale dělat já!

Mě podrž! Ty jsi přece měla přinést kytky.

tip od Rudy

Když budete něco plánovat, zapíšte si na velký papír vše, na čem jste se dohodli. Takový plakát si pak vyvěste, abyste jej měli stále na očích.

Na velký papír napište:

- ▶ JAKÉ KROKY BUDE TŘEBA UDĚLAT
- ▶ KDO JE UDĚLÁ
- ▶ DOKDY

VÝZDOBA PARLAMENTNÍ MÍSTNOSTI		
CO	KDO	DOKDY
1. KROK <i>Sesbírat nápady, čím místnost vyzdobíme.</i>	<i>Kaží (předseda), Petr (zapisovatel)</i>	<i>9. října</i>
2. KROK <i>Nakreslit plakáty, na kterých jsme se dohodli.</i>	<i>všichni, organizuje Julie</i>	<i>16. října</i>
3. KROK <i>Vylepit plakáty po škole a v okolí.</i>	<i>všichni, organizuje Petr a Martin</i>	<i>23. října</i>

>>> Žákovský zápisník: kapitola *Plánujeme projekt*.

13 KOMUNIKACE

...S KÝM A JAK NA TO

Při organizaci akcí se žákům bude hodit podpora ostatních lidí ve škole a někdy i mimo školu. Pomozte žákům uvědomit si, s kým mohou při své práci v parlamentu jednat a jaké zásady se vyplatí dodržovat.

Klíčová témata: *Koho a jak oslovit, Jak žákům můžete pomoci*

Mezi osoby, které žáci mohou ve škole oslovit, patří ředitel/ka, kuchařka, uklízečka, spolužáci, učitelé, koordinátor parlamentu, rodiče, školník. Mimo školu pak například paní starostka, významný místní občan, místní podniky atd.

Oslovujeme dospělé

Důležité je umět oslovit ty správné lidi (osobně nebo i písemnou žádostí) **a jasně jim vysvětlit, proč jejich pomoc potřebujeme.** Procvičte si s dětmi na několika příkladech následující postup:

1. Pozdravíš a představíš sebe i parlament.
„Dobrý den, já jsem Dorka ze školního parlamentu.“
2. Řekneš důvod, proč za ním jdeš.
„Chtěl bych vás poprosit o pomoc.“
3. Vysvětlíš, proč je to třeba.
„Plánujeme uspořádat celoškolský turnaj ve vybíjené.“
4. Řekneš, co bys potřeboval/a.
„Potřebovali bychom na pondělí odpovědně půjčit čtyři míče. Můžete nám je půjčit?“
5. Zapišeš, co ses dozvěděl/a, abys to nezapomněl/a vyřídit v parlamentu.
6. Poděkuješ za čas, který ti věnoval/a, i kdyby ti nevyhověl/a.
„To je bezva! Děkuji vám. Na shledanou.“

Mluvíme před třídou

Často je pro žáky těžké promluvit před svou třídou. Každá třída by přitom měla být dobře informována o tom, co se v parlamentu děje a plánuje, měla by mít možnost vznášet dotazy a přidávat nápady. Pro parlamentáky existuje několik triků, jak si prezentaci před třídou usnadnit:

- Domluvit se s učitelem, kdy mi dá slovo.
- Napsat nebo nakreslit si na papír základní informace, o kterých budu mluvit.
- Napsat předem na tabuli body, o kterých budu mluvit.
- Jsou-li ve třídě dva zástupci, podělit se o předávání informací.
- Proslov si dopředu o samotě vyzkoušet, jako bych mluvil ke třídě (to znamená nahlas, zřetelně a stručně).
- Nekoukat celou dobu do papíru, snažit se sledovat, jestli mě spolužáci poslouchají.
- Zeptat se spolužáků, jestli mají nějaké otázky.
- Zapsat si komentáře, které ze třídy vzešly, abych je mohl přednést na příští schůzce ŽP.

Žákovský parlament potřebuje komunikovat s ostatními ve škole proto, aby se dozvěděl jejich nápady, aby je informoval o svých záměrech, požádal je o podporu a pomoc a případně je také zatáhl do děje ve škole. Více o možnostech informování ostatních vám zprostředkuje následující kapitola. ■

Příklad z praxe: Jak se pomocí bajky učít předávat nezkrácené informace? Vyzkoušejte aktivitu podle ZŠ TGM Poděbrady. Návod najdete na s. 88.

Dobrá rada: Pozvěte si na zasedání prvostupňového parlamentu zkušenější žáky ze starších ročníků, aby mladším žákům předvedli, jak v běžných komunikačních situacích postupují oni. Zinscenujte několik typických situací, nechte starší žáky ukázat, jak by jednali. Mladší je potom mohou vystřídat. Důležité je, abyste vytvořili otevřenou experimentální atmosféru, nikoli ztrapňující divadlo.

Nezapomeňte:

- vyzkoušet s žáky nejběžnější komunikační situace nanečisto (přenos informace z parlamentu do třídy, zjištění návrhů ze třídy, oslovení třídního učitele, prosba o výpomoc).

S kým komunikujeme

Obstojte rovně, pozice a postavení jsou to, co nás odlišuje.

- Parlamentář** - Posílá své zprávy v parlamentu. Máme to také učim.
- Státník** - Řekne svého hlásku. Řekne vám odpočívání na detazy.
- Zastupitel** - Starší se o to, aby se škola více zlepšovala. Říká jim jakousi mluvit dýchání.
- Učitel** - Učím v této škole. Parlamentáři nám pomáhají. Lépe než poslouchat - řídit a rozhodovat.
- Žák** - Starší se, aby se škola více zlepšovala. Prosíme vás, když budete odlišovat postávkou.
- Radčička** - Věnuje se škola předání a starání se o to, aby bylo škola dobrá a zdravá.
- Učitelka** - Mnozí děti chodí na školní hlásky. Mám rád akce parlamentu, rád vám i učím poslouchat.
- Komunikátor parlamentu** - Chodíme do školy hlásky. Je hezké, že se parlamentu má, aby se takto řekne.

tip od Rudy
Při započítání učitel se škola může zlepšovat. Parlamentáři nám pomáhají. Lépe než poslouchat - řídit a rozhodovat.

Jak komunikujeme

Důležité je umět se ovládat a jednat jim vyhovět, proto zapomeňte politování. Pan učitel Růžek secal pravidla, jak to učim řešit.

MLUVÍME PŘED TŘÍDOU

1. Dohodneme se s učitelem, kdy mi dá slovo.
2. Napišme si na papír, o čem budu mluvit.
3. Vykřesleme si návrh promluvy a sestrojíme.
4. Předčteme na tabuli body, o kterých budu mluvit.
5. Sleduji, jestli má spolužáci poslouchat.
6. Zapíšem se spokojeně, jestli mají nějaké otázky.
7. Předčteme se spokojeně.

NEJLEPŠÍ JAK NA TO

Nezapomínejte na učitele. Pokud se nebudete řídit, nebudete mluvit.

Teď už se ne mluvíme před třídou, ale v klidu.

>>> **Žákovský zápisník:** kapitola *S kým komunikujeme* a *Jak komunikujeme*.

Žákovský parlament potřebuje komunikovat s ostatními ve škole proto, aby se dozvěděl jejich nápady, aby je informoval o svých záměrech, požádal je o podporu a pomoc a případně je také zatáhl do děje.

14 PROPAGACE

...JAK O SOBĚ DÁVÁME VĚDĚT?

Při organizaci akcí se žákům bude hodit podpora ostatních lidí ve škole a někdy i mimo školu. Pomozte žákům uvědomit si, s kým mohou při své práci v parlamentu jednat a jaké zásady se vyplatí dodržovat.

Klíčová témata: Prostředky propagace; Čím více, tím lépe

Ukazuje se, že někdy ani tři nástěnky a webové stránky nestačí k tomu, aby všichni žáci a především učitelé o činnosti parlamentu ve škole věděli. Proto se na některých školách rozhodli, že každý důležitý zápis ze zasedání parlamentu budou posílat všem učitelům e-mailem. Představíme vám však zde i jiné způsoby propagace.

Nástěnka

Musí být především dobře vidět. Nástěnka musí vypadat zajímavě a nesmí na ní viset staré věci, které už nikoho nezajímají. Informujte na ní o tom, kdo jste, co už se vám povedlo a co plánujete.

Webové stránky

Stránky školy nebo vašeho parlamentu: Dávejte sem stejné informace jako na nástěnku, ne každý kolem ní projde. Na web můžete navíc ukládat i fotografie.

Rozhlas, školní časopis

Rozhlas je skvělý, uslyší ho totiž všichni. Dělejte rozhovory nebo jen informujte o tom, co plánujete.

Letáčky

Informujte o plánovaných akcích. Stačí udělat jeden návrh letáku, namnožit ho a rozvést všude po škole. Pak si nikdo nemůže nevšimnout.

Informování ve třídách

Informování vlastní třídy je úlohou každého člena parlamentu. Musí si s třídním

učitelem předem dohodnout čas, kdy dostane slovo.

Pedagogická rada

Některé školy umožňují žákům, aby na pedagogických radách či jiných setkáních učitelů v pěti až deseti minutách shrnuli to nejdůležitější z činnosti parlamentu v posledním období. Všichni učitelé tak budou v obraze, navíc je parlamentákům dodána důležitost.

Shromáždění celé školy

Některé školy (např. ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště) pořádají občas celoškolská setkání v tělocvičně, kde mají členové ŽP možnost představit své aktuality úplně všem.

Co může parlament sdělovat?

- Informovat návštěvníky školy o existenci školního parlamentu.
- Sdílet žákům jména všech členů školního parlamentu.
- Povzbuzovat děti, aby se zúčastnily voleb do školního parlamentu.
- Požádat o nastudování scének pro účast v talentové soutěži.

Speciální metody propagace

Parlament si může zhotovit své vlastní propagační materiály, jakými jsou například:

- Krabice nápadů.
- Plakáty.
- Dotazníky.

- Videoklipy.
- Shromáždění.
- Nástěnky.
- Schránka důvěry.

Každá z těchto forem, jak oslovovat ostatní, může být opatřena logem parlamentu, aby bylo na první pohled jasné, „odkud vítr vane“.

Krabice nápadů

Krabice nápadů je dobrý prostředek k tomu, jak od žáků získávat nápady a komentáře. Musí však být uložena na správném místě – není dobré ji strčit někam do kouta.

Dejte všem zcela jasně na vědomí, že krabice je určena výlučně pro nápady a znamená to tedy, že do ní kdokoli může házet svá přání a žádosti.

Zajistěte, aby krabice byla bezpečná a nedalo se s ní podvádět

Také můžete mít něco jako elektronickou krabici nápadů – svou vlastní e-mailovou adresu, na niž lidé mohou posílat své nápady.

Plakáty

Plakáty jsou důležité pro zvýšení pozornosti zaměřené na určitý úkol nebo událost. Přemýšlejte, kam je nejvhodněji umístit. Nejvíce upoutají tam, kde děti ve škole na něco čekají, například ve frontě na oběd nebo ve třídách.

Vždy si zhotovte kopie navíc, protože se plakáty mohou poškodit.

Oznamuje-li plakát nějakou zvláštní událost, nezapomeňte ho po jejím skončení odstranit.

Uvažujte „očima“ – obrázky působí mnohem naléhavěji než jakkoli dlouhý text.

Dotazník

Dotazníky by měli připravit sami členové parlamentu, koordinátor jim pouze pomáhá a radí.

Dotazníky vám mohou pomoci zjistit, co si žáci myslí o určitých věcech ve škole, jako je například fungování školní jídelny nebo šikana. Dotazníky je možné vyplňovat přímo, tj. tváří v tvář dotazovanému, nebo je dotazovaní žáci vyplňují sami ve svém volném čase. Nezapomeňte se dotazovaných zeptat, zda s vyplněním

dotazníku souhlasí, a buďte zdvořilí. Formulujte otázky jasně a tak, aby jim bylo snadno rozumět. Vyzkoušejte si je nejprve na malé skupině žáků. Nezapomeňte do nich zahrnout možnost odpovědi: „Nevím“. Zkontrolujte, zda vám získané odpovědi poskytují informace, o něž máte zájem. Například odpověď na otázku: „*Dodržují žáci všude ve škole pravidla?*“ nebude tolik užitečná jako odpověď na otázku: „*Ve které části školy jsi zažil porušování pravidel?*“ Motivujte děti, aby dotazníky vyplnily – například příslibem tomboly.

Videoklip

Co takhle natočit film o školním parlamentu a o jeho činnostech nebo nahrát na video několik rozhovorů? Mohli byste je prezentovat na shromážděních nebo ve třídách.

Navštivte školní parlament

Nabídněte setkání s parlamentem například během dopolední nebo obědové přestávky. Vyvěste informaci o tom, kde ve škole bude skupinka parlamentářů sedět za stolem a všechny děti si s nimi budou moci přijít popovídat. Je to dobrý způsob, jak se můžete setkávat s ostatními žáky, a oni zase mohou poznat, kdo je členem parlamentu.

„Ahoj. My jsme členové vašeho školního parlamentu. Zajímá nás, co si myslíte.“

Nástěnka školního parlamentu

Nikdy není dobré mít nástěnku prázdnou. Proč ji tedy z části trvale nezaplnit fotografiemi členů parlamentu? Chcete-li fotogalerii udělat poutavou, napište pod každý obrázek několik řádků zajímavého textu. Hned bude osobnější a podá více informací o tom kterém členovi.

Můžete také přidat vysvětlení, co to parlament je a čím se zabývá. Nezapomeňte, že chcete oslovit i nejmenší žáky – umístěte proto nástěnku tak nízko, aby na ni i oni pohodlně viděli.

Shromáždění

Jestliže vás při slově „shromáždění“ jako první napadne, že naslouchat lidem, kteří hovoří, je nuda, pak máte příležitost připravit shromáždění školního parlamentu zcela jinak. Co třeba ve stylu televizní diskusní

show nebo debaty? Abyste zvýraznili práci parlamentu, můžete také připravit hudební nebo divadelní vložku, promítnout video, které s parlamentem natočíte. Udělejte něco neobvyklého – strhněte pozornost publika!

Příklad z praxe: Když budete mít dobrý systém přeposílání e-mailů, tak jako na ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov, dostanou se důležité informace z parlamentu od zapisovatele přes koordinátora a zástupkyni ředitelky až ke všem učitelům. Inspiraci najdete na s. 89. Je také užitečné vědět, co nedělat – například s nástěnkou. Příklad ze ZŠ Za Alejí v Uherském Hradišti najdete tamtéž.

Dobrá rada: Pořídte si trička, nebo placky s logem vašeho parlamentu. Až budete organizovat nějakou akci, všichni vás poznají. Na ZŠ Přerov Trávník mají všichni parlamentáři své tričko (žáda mají všichni stejná, přední strana je u každého jiná a má na ní napsané své jméno, což usnadňuje oslovování), trička nosí na schůzky a na akce, které pořádají.

Pozvěte na akce pořádané žákovským parlamentem novináře z místního tisku. Pokud se parlamentu podaří zajistit škole nové vybavení, vymalování, fotografie apod., měl by parlament dát vědět, že to je jeho zásluha – například v podobě malé cedulky sdělující, že „na vymalování této chodby se podílel žákovský parlament“. Nejenže si ostatní uvědomí, co parlament dokázal, roste také pravděpodobnost, že nové vybavení déle vydrží nepoškozené, protože se o něj sami žáci zasloužili.

Nezapomeňte:

- zřídit na škole více míst v různých částech budovy, kde budou umístěny informace o parlamentu pro žáky, rodiče i učitele (nezapomeňte, že se někteří žáci vzhledem ke svým kmenovým třídám do jiných částí školy často nepodívají);
- přizpůsobit výšku nástěnky mladším žákům.

Jak o sobě dááme vědět

Loni jsme uspořádali pyžamový den. Ale nakonec v pyžamu přišli jenom lidi z parlamentu.

A já měl to po dědovi. Trapas!

Musíme to letos pořádně propagovat!

Zapište si důvody, proč je důležité vaši činnost propagovat:

Proč propagovat parlament:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JAK NA PROPAGACI?
Pročtete si následující možnosti!

LETÁČKY
Informujte o plánovaných akcích. Stačí udělat jeden návrh letáku, namnožit ho a rozvést všude po škole. Pak si ho nikdo nemůže nevšimnout.

WEBOVÉ STRÁNKY ŠKOLY NEBO VAŠEHO PARLAMENTU
Všechny informace dávejte na webovky, ne každý projde okolo nástěnky.

NÁSTĚNKA
Musí být dobře vidět! Také musí vypadat zajímavě a nesmí tam být staré věci, které už nikoho nezajímají. Informujte, kdo jste, co už se vám povedlo a co plánujete!

ROZHLAS, ŠKOLNÍ ČASOPIS
Rozhlas je skvělý: všichni ho uslyší. Dělejte rozhovory nebo jen informujte o tom, co plánujete.

INFORMOVAT VE TŘÍDÁCH
To je úlohou každého člena. Musíš si s třídním učitelem dohodnout dopředu čas, kdy ti dá slovo.

tip od Rudy

Pořídte si trička nebo placky s logem vašeho parlamentu. Až budete organizovat nějakou akci, všichni vás poznají.

>>> Žákovský zápisník: kapitola *Jak o sobě dááme vědět*.

15 PROGRAM

... ZASEDÁNÍ A TVORBA ZÁPISU

Program (někdy se mu také říká agenda) je písemný seznam témat, o nichž mají členové parlamentu na schůzce diskutovat.

Klíčová témata: *Jak může vypadat příprava programu, Jaká je struktura schůzky, Jak vypadá zápis*

Program obvykle připravuje předseda a zapisovatel (zástupce předsedy), u mladších žáků je žádoucí, abyste jim s přípravou vy, jako koordinátoři, pomohli. **Na některých školách (např. ZŠ Pečky) se proto předseda s koordinátorem scházejí den předem, aby program detailně probrali, a zároveň i po schůzce, aby ji zhodnotili a vyvodili kroky na příště.** Ukazuje se, že takovéto parlamenty patří mezi nejschopnější.

Program zasedání

V programu by mělo být uvedeno, kde se další schůzka bude konat, v kolik hodin začne a kdy skončí. Takovýto program by měli členové parlamentu obdržet o několik dní dříve, než se schůzka bude konat, aby si mohli promyslet všechny body, o nichž budou na schůzce hovořit, a také aby o nich mohli informovat svou třídu.

Příklad programu

(může vypadat i mnohem jednodušeji):

Schůzka školního parlamentu ZŠ Hravá

Místo: Učebna Přírodopisu

Datum: 25. února

Doba konání: 13:00–14:00

Prezence: omluvena Tereška

Návrh programu této schůzky:

1. Naslouchací lavičky na sportovním hřišti (10 minut)
2. Týden zdravého stravování (10 minut)
3. Počítače v době polední přestávky (10 minut)
4. Další body pracovního programu

Datum příští schůzky: středa 25. 3.

Rámec zasedání

Každé zasedání by mělo sledovat určitý rámec a řídit se pravidelnostmi, které žákům vnesou do schůzky řád. Doporučujeme například takto:

Před zasedáním

- Moderátor/moderátoři schůzky (tj. zkušenější žáci) si nahrubo připraví návrh programu.
- Moderátoři se setkají s koordinátorem den předem anebo v den konání schůzky, v každém případě by na sebe měli mít alespoň 15 minut času.
- Projdou si podle plakátu, jak má vypadat struktura zasedání.
- Sepíší na tabuli nebo na balicí papír program zasedání, zajistí pomůcky (fixy, notebook atd.).

Při zasedání

- Žáci si ohlídnou čas, kdy je dobré začít
- zahájení „rituálem“ – pokřik, píseň, krátká aktivita.
- Upravení prostoru (polštáře, kruh ze židlí, atd.).
- Pojmenování dnešních rolí (kdo dnes moderuje, kdo fotí, kdo zapisuje).
- Domluvit se, kdo bude moderovat příště.
- Ujistit se o docházce.
- Představení bodů programu.
- Kolečko týkající se informací ze tříd (jsou nějaké podněty, vzkazy?).
- Kontrola úkolů z minula.

- Postupné zpracování bodů programu.
- Hra.
- Shrnutí – co byste řekli o dnešním zasedání ve třídě?
- Skončit pětiminutovým kolečkem – zpětná vazba na zasedání, např. co se nám dnes dařilo a co bychom mohli zlepšit na vedení schůzek? Jak každý z nás dnes přispěl k úspěchu zasedání?

Po zasedání

- Reflexe koordinátora s moderátorem.
- Dotvoření, vyvěšení a rozeslání zápisu.
- Dohoda s příštím moderátorem o tom, kdy a kde proběhne společná příprava.

Tuto strukturu si můžete zjednodušit a viditelně ji umístit do místnosti parlamentu. Žáci tak budou mít oporu při vedení schůzky.

Parlamentáři budou pracovat efektivněji, když se budou na setkání těšit, a proto je dobré každé zasedání zahájit anebo ukončit nějakou rychlou hříčkou (několik nápadů najdete v publikaci *Soubor aktivit*).

Zápisy ze zasedání

Aby (nejen) žáci nemuseli všechno nosit v hlavě, využijte žákovské zápisníky. Připomeňte jim, aby si do zápisníku na

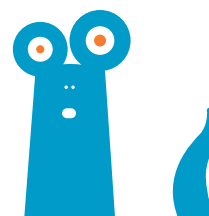
každém zasedání poznamenali například tyto tři věci:

- Co mám vyřídit parlamentákům od spolužáků ve třídě?
- Co mám vyřídit spolužákům ve třídě po zasedání parlamentu?
- Jaké úkoly mám splnit a do kdy?

S nejmenšími žáky, kteří ještě neumí psát, můžete místo psaných poznámek využít kreslení. Formuláře pro jednoduchý zápis žáci najdou ve svém zápisníku.

Společný zápis

Kromě vlastních zápisů, které si dělá každý žák sám, se postarejte o to, aby vznikl zápis ze zasedání ŽP. To je úkolem zapisovatele. Po zasedání by všichni měli zápis do smluveného termínu obdržet a měl by být zveřejněn i na nástěnkách a na webu – to proto, aby měli všichni možnost se dozvědět, co se v parlamentu dělá. Zápisy byste měli uchovávat společně v jedné složce a nosit je na schůzky pro případ, že by bylo nutné do nich nahlédnout. Všichni členové si zápisy musí číst, aby si mohli zkontrolovat, zda plní to, co slíbili udělat. Na začátku každé schůzky předseda udělá přehled všech věcí, které byly do posledního zápisu zaznamenány. ■

Příklad z praxe: Podívejte se na s. 89 a 90, jak probíhají schůzky parlamentů na našich partnerských školách – čím schůzky začínají, jak si během nich žáci předávají slovo a kdo všechno se jich účastní.

Dobrá rada: Zapisovatel může zápis rovnou psát na webové stránky školy. Pro účely uchování zápisů ze schůzek může sloužit kronika – pěkný velký sešit s pevnými deskami, pořadač s kroužkovou vazbou, atd., kam žáci vkládají zápisy i fotky a zprávy z akcí.

Nezapomeňte:

- sejít se s vybranými žáky předem, abyste probrali, jak má zasedání vypadat a co má kdo z nich dělat;
- pověsit si detailní strukturu schůzky na viditelné místo;
- dbát v průběhu zasedání na zápis důležitých bodů z programu (především toho, co je třeba udělat);
- skončit zasedání o pět minut dříve, aby byl čas na reflexi schůzky;
- domluvit se na tom, kdo z žáků zkusí vést příští schůzku.

11

Tady je spousta prostoru pro tebe!

Zápisy ze zasedání

Do zápisníku si vždy poznamenej, co máš vyřídit ve třídě a co v parlamentu. Piš si sem i svoje úkoly.

SCHŮZKA SE TŘÍDOU DATUM: 9. března
 Co navrhuje naše třída:
 Chtěli bychom více knížek v knihovně.

SCHŮZKA PARLAMENTU DATUM: 15. března
 Co jsme projednávali a na čem jsme se dohodli:
 Před Velikonocemi bude barevný den (oblečení ve žluté a zelené).
 Parlament sbírá papír, za peníze koupíme knížky (nose papír do 15. dubna).
 5. Č by chtěla lavičku v šatně - Martin se zeptá paní ředitelky.

MOJE ÚKOLY:	DOKDY:	hotovo:
Zeptat se ve třídě, jakou barvu chtějí na Velikonoce.	22. března	☺
.....		
.....		
.....		

>>> **Žákovský zápisník:** kapitola *Zápisy ze zasedání*.

16 HODNOCENÍ

...ČINNOSTI PARLAMENTU

Hodnocením zde nemyslíme známkování žáků za činnost v ŽP, nýbrž reflexe, ohlédnutí za činností parlamentu, poučení se a vyvození závěrů pro další společné akce. Tím, že se s žáky za proběhlými činnostmi ohlížíte, umožňujete jim události „strávit“ a poučit se z vlastních úspěchů i chyb.

Klíčová témata: *Hodnocení průběžné, hodnocení pravidelné, hodnocení závěrečné, sebehodnocení*

Rádi bychom zdůraznili, že i nepovedené věci lze bohatě pedagogicky využít a není proto třeba žákům za každou cenu pomáhat k úspěchu. Příště do podobných situací půjdou o poznání vybavenější. Jako pomůcku můžete využít pestré hodnotící metody ze *Souboru aktivit*.

„Zkušenost není to, co se vám přihodí, zkušenost je to, co uděláte s tím, co se vám přihodí.“ Aldous Huxley

Abyste s žáky „vychytali všechny mouchy“ a potvrdili si postupy, které fungují, měli byste se na uplynulé aktivity ohlížet poměrně často. Kromě pravidelného zhodnocení každé schůzky (v posledních 5 minutách zasedání) využívejte i další způsoby hodnocení.

Typy hodnocení

- **Hodnocení průběžné** – v průběhu určitého projektu sledujte jeho vývoj, sdělujte si, když se něco daří/nedaří, včas korigujte a koordinujte činnost žáků týkající se vytyčených cílů.
- **Pravidelné hodnocení** – je určené buď časovým milníkem (např. každé čtvrtletí či pololetí) nebo probíhá logicky po

dokončení projektu. (Viz tabulka Jak se nám daří v parlamentu v žákovském zápisníku).

- **Hodnocení závěrečné** (s oslavou) – doporučujeme s žáky vždy úspěšný projekt a školní rok oslavit. Sami vám nejlépe řeknou, jakou oslavu by si představovali. (Např. návštěva aquaparku, výlet, zmrzlinový pohár apod.)
- **Sebehodnocení žáků** – (viz žákovský zápisník *Jak se daří mně*) je důležitou pomůckou k tomu, aby se žáci sami naučili zlepšovat. Vyplňte s nimi čas od času sebehodnotící tabulku uvedenou v žákovském zápisníku.

Co všechno jde hodnotit?

- Čeho se podařilo dosáhnout?
- Jak nás to bavilo/nebavilo?
- Jaký byl ohlas ostatních ze školy? Jaký byl ohlas veřejnosti (rodičů, ostatních občanů)?
- Jak mi bylo ve skupině, co jsem se dozvěděl o druhých?
- V čem se nám dařilo spolupracovat/co nám nešlo?
- Co jsem se naučil?

Na každé „větší“ hodnocení si vyhradte dostatek času a před samotným hodnocením si společně připomeňte, zrekapitulujte (pokud možno s vizuální podporou – například fotkami z průběhu roku), **co jste vlastně společně dělali.** ■

Příklad z praxe: Na ZŠ v Blatné pozvali parlamentáři paní ředitelku na snídani, aby jí vyprávěli, jaké akce během roku zorganizovali a co zažili. Jejich kolegové v Chrás-
tu kromě paní ředitelky přizvali i paní starostku a vše s nimi probrali u grilování. Jak mohou odcházející deváťáci motivovat mladší spolužáky a další zkušenosti z žá-
kovských parlamentů si přečtete na s. 90 a 91.

Dobrá rada: Využívejte pro hodnocení na prvním stupni kromě povídání také různé výtvarné a dramatické metody, „smajlíky“, grafy, terče, šest klobouků apod. (viz *Soubor aktivit*)

Nezapomeňte:

- ohlížet se s žáky nejen po skončení školního roku, ale ideálně po každé schůzce. Dovednost reflektovat se jim bude hodit, učíte je tím stále větší samostatnosti.

1 Jak se nám projekt vydařil?

Zhodněte si, jak se vám vydařila poslední akce.

Co se nám povedlo:

Co nám dělalo problémy:

Narazili jste na nějaké překážky? Vždycky je co vylepšovat. Napište si, co v budoucnu uděláte jinak.

Co příště uděláme jinak:

>>> Žákovský zápisník: kapitola *Jak se nám projekt vydařil?*

9 Jak se daří parlamentu?

V každém týmu se učíme spolupracovat. Na začátku to může drhnout. Zhodněte, co se vám podařilo a co ne. Můžete tak vychytat spoustu věcí.

1. POLOLETÍ	
Co jsme v parlamentu dělali?	Co pro nás bylo nejtěžší?
V čem bychom chtěli náš parlament zlepšit?	Chtěli bychom přidat nebo upravit nějaké pravidlo? Jaké?

2. POLOLETÍ

Co jsme v parlamentu dělali?	Co pro nás bylo nejtěžší?
V čem bychom chtěli náš parlament zlepšit?	Chtěli bychom přidat nebo upravit nějaké pravidlo? Jaké?

>>> Žákovský zápisník: kapitola *Jak se daří parlamentu?*

10 Jak se daří mně?

Zkus zhodnotit, které věci se ti dařily a které ne. Do tabulky si nakresli smajlíka. Můžeš tak sledovat svoje pokroky.

	SKORO VŽDY 😊	VĚTŠINOU 😊	OBČAS 😊	SKORO NIKDY 😊
	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
Na zasedání se aktivně zapojuji.				
Když něčemu nerozumím, zeptám se.				
Vyslechnu druhé, neskáču jim do řeči.				
Na schůzky chodím pravidelně.				
Plním úkoly, které mám na starost.				
Informuji třídu o dění v parlamentu.				
Dodržuji pravidla našeho parlamentu.				

42

Sem si napiš, za co se pochválíš a co by naopak chtělo zlepšit.

	Za co by ses pochválil/a?	V čem by ses chtěla/a zlepšit?
1. čtvrtletí		
2. čtvrtletí		
3. čtvrtletí		
4. čtvrtletí		

43

>>> **Žákovský zápisník:** kapitola *Jak se daří mně?*

17 MOTIVOVÁNÍ

...ČLENŮ ŽAKOVSKÉHO PARLAMENTU

Někdy se v parlamentu potýkáme s pasivitou dětí – nejsou dostatečně motivované k tomu, aby do činnosti parlamentu vkládaly svou energii a volný čas. To je pochopitelné. Otázkou tedy je, co můžeme jako koordinátoři udělat, abychom děti motivovali víc, aby měly chuť být aktivními členy parlamentu a aby byly do společné činnosti nadšené.

Klíčová témata: Co žáky motivuje, Pochvala versus zpětná vazba

Primárně je dobré rozlišovat mezi vnější a vnitřní motivací:

- **Vnější motivace** vede k tomu, že něco děláme čistě pro odměnu nebo abychom se vyhnuli nepříjemnosti (např. špatné známce). Spíše čekáme na vnější impuls, než abychom něco udělali z vlastní iniciativy.
- Oproti tomu **vnitřní motivace** má zdroje v základních potřebách a vede k tomu, že nám záleží na tom, co děláme. Právě o tento typ motivace musíme u žáků usilovat.

Vaše úloha je právě v motivování. Samotnou práci pak již žáci vykonají sami.

„Chceš-li postavit loď, nesmíš poslat muže, aby sehnali dřevo a připravovali nástroje, ale nejprve musíš ve svých mužích vzbudit touhu po nekonečných dálkách otevřeného moře.“
Antoine de Saint-Exupéry

Posilujeme vnitřní motivaci

Vnitřní motivaci členů žakovského parlamentu posilujte několika způsoby:

- Děti musí činnost vnímat jako **smysluplnou**, musí vědět, proč to dělají a musí s cílem souhlasit.
- Činnost, kterou žáci dělají, musí být vykonávána na základě jejich **svobodného rozhodnutí**. Obecně platí, že když dostanou volnost v tom, aby se pro činnost sami rozhodli a naplánovali, jak ji provedou, cítí za její vykonání odpovědnost.
- Důležité je, aby žáci měli možnost **dosahovat reálných výsledků** (možnost proměňovat svoji školu a realizovat své nápady, prožít úspěch).
- Významným motivačním prvkem je potřeba **vztahové blízkosti**. Dobré sociální klima posílíte například účastí na prožitkovém kurzu, přespáním ve škole, společným vařením nebo i prostřednictvím výjimečnějších aktivit jako je návštěva lanového centra či vodácká výprava. Také na každé schůzce by měla být nějaká zábavná aktivita pro všechny.
- Pocit **osobní důležitosti** každého člena parlamentu také výrazně posiluje chuť do práce (vím, že jsem důležitou součástí týmu, že mě paní ředitelka bere vážně).
- Podstatná je i možnost **spolupracovat** (individuální práci můžete nahradit úkoly pro dvojice či skupinky po 4 až 5 dětech).
- Velmi důležité je poskytování **zpětné vazby** (informace o správnosti postu-

pu). Dejte ale pozor na rozdíl mezi zpětnou vazbou (partnerské vyjádření ocenění) a odměnou ve formě pochvaly, nějaké výhody či věci (jedná se o vnější impulsy, které fungují okamžitě, ale jen krátkodobě a vnitřní motivaci nezvyšují). Zpětnou vazbu poskytnete tehdy, když si všimnete, co je pozitivní, a popíšete to (nehodnotíte tak osoby, ale činnost či chování). Příklad: „Všiml

jsem si, že jsi pověsila nové fotky na náš školní web; to je bezva, že jsme dneska přišli všichni včas; mám radost, že jsme vymysleli tři návrhy, co uděláme s tím problémem...“

Pochvaly a odměny jsou postavené na mocenském modelu – místo nich je vhodnější užívat zpětnou vazbu a ocenění, které jsou postaveny na partnerském modelu. ■

Příklad z praxe: Parlamentáky ze ZŠ Chrast hodně povzbudilo, když sehnali významné osobnosti do poroty své talentové soutěže. Na jiných školách žáky potěšil výlet nebo ocenění ředitele. Přečtěte si o tom na s. 91.

Dobrá rada: Zkuste i některý z následujících nápadů, jak žáky motivovat:

- Zvěte na zasedání paní ředitelku/pana ředitele.
- Vytvořte své logo, pokřik, vlastní odznaky – „placky“, trička, atd.
- Po volbách uspořádejte slavnostní inauguraci.
- Pozvěte na návštěvu parlament z jiné školy.
- Umožněte žákům rozhodovat o svém rozpočtu (alespoň malém) – budou vědět, že nejde o hru, ale o řešení reálných problémů.

Nezapomeňte:

- zprostředkovat žákům dostatek společných zážitků, hrát na schůzkách často hry;
- vybízet k tvůrčí práci v malých skupinkách;
- uspořádat malou oslavu vždy, když se něco podaří.

18 MÍSTNOST ŽP

...JAK MÁ VYPADAT A CO V NÍ MÁ BÝT

Místnost, kde se s parlamentem scházíte, by vám měla především umožnit, abyste se v ní cítili dobře a aby se vám tam dobře pracovalo. Ideální je, pokud se ve škole najde místnost, která bude určena jen pro parlament. Lze však pracovat i v místnosti, která je využívána jinak, např. na výuku – v tom případě je ale užitečné mít v místnosti například svou skříňku.

Klíčová témata: Co potřebují parlamentáři k soustředěné práci

Bez čeho se nejspíš neobejdete:

- **Nástěnky** (jedna na poměrně stálé věci, jako např. rozdělení rolí, pravidla, kontakty na členy ŽP; další nástěnky dle potřeby na aktuální plakáty – např. co má kdo na starost v průběhu sportovního dne).
- **Koberec** (malé děti častěji mění činnost, kdyby musely sedět na židlích u stolu, brzy by je to přestalo bavit – koberec umožňuje pestřejší volbu metod).
- Sedátka (židle, bobíky, polštáře, sedací pytle).
- Papíry, nůžky, lepidla, fixy a jiné důležité **kancelářské potřeby**.
- Kvalitní **osvětlení** místnosti.
- Kvalitní **akustika** v místnosti (bývá často problémem velkých tříd – hlasy zanikají anebo se i šepot neúměrně zesiluje a ostatní potom musejí křičet, aby jim bylo rozumět. Pomáhají záclony, závěsy, koberec, plyšáci apod.).
- **Tabule** / velký papírový blok (flipchart) / interaktivní tabule.

Naprostou základním předpokladem je, aby mohli všichni žáci (i koordinátor) v místnosti sedět v kruhu. V některých prvostupňových parlamentech dělají žáci zápis rovnou do počítače. Občas potřebují něco vytisknout nebo okopírovat, často v průběhu zasedání něco promítají. Vý-

hodné je mít v místnosti úložný prostor na materiál, který opakovaně potřebujete (kancelářské potřeby, kroniku apod.).

„Naprostou základním předpokladem je, aby mohli všichni žáci (i koordinátor) v místnosti sedět v kruhu.“

Na co musí být vidět?

Pokud máte logo svého ŽP, pak sem určitě patří. Každopádně si na nástěnku pověste pravidla, role žáků, harmonogram činnosti ŽP. Je nezbytné, aby žáci měli na očích přehledný seznam úkolů s jejich fází plnění, kde jsou termíny a možnost úkoly „odfajfkovat“ jako splněné (k tomuto účelu vyvíjíme pro žáky plakát).

S ledasčím si mohou poradit sami žáci (namalovat a pověsit obrázek, přinést z domova polštářek, apod.) a o něco bude třeba požádat vedení školy (například o nové žaluzie, aby nám nesvítilo do očí, o promítací plátno).

Co by se z vašeho pohledu dalo pro zlepšení pracovních podmínek v parlamentní místnosti udělat? **Pokud vás nic nenapadá, zkuste se zeptat dětí...** ■

Příklad z praxe: Jak levně vyrobit velikou nástěnku? Nechte si poradit od ZŠ a MŠ Ruská, Litvínov na s. 91 a 92.

Dobrá rada: (radí koordinátor ze ZŠ Chrast) Dejte žákům prostor k vlastní kreativitě. Výzdoba stěn nebo vlastní návrhy barevného řešení vymalování místnosti (po diskusi o vlivu barev na psychiku člověka, jeho výkon či odpočinek atd.) určitělepší pocit z opravdu „vlastní“ místnosti.

Nezapomeňte:

- uspořádat sezení do kruhu;
- zajistit pro parlament základní vybavení;
- zavést pracovní nástěnku.

Podpora celé školy

*Jak si nerozházet vztahy s ostatními kolegy?
Nápady pro každého prvostupňového učitele
Co by měl vědět ředitel vaší školy?*

Podpora celé školy

19

JAK SI NEROZHÁZET VZTAHY S OSTATNÍMI KOLEGY

Myšlenka žákovského parlamentu samozřejmě nenadchne každého učitele. Jak se nevzdávat naděje a přesto si zachovat přijatelné vztahy s kolegy? Jak vůbec o něčem takovém, jako je žákovský parlament, před kolegy hovořit?

Klíčová témata: ŽP a ostatní učitelé – vhodná komunikační strategie

Takto by svým kolegům vysvětlily důležitost žákovského parlamentu pro školu některé z našich partnerských škol:

„Vážení kolegové, jestliže se žáci budou podílet na změnách ve škole, navrhnou je a pomohou při jejich realizaci, určitě si novinek budou více vážit. Jsme přesvědčeni, že je nebudou ničit, budou je považovat za své. Učíme tak žáky odpovědnosti za své chování, za výsledky své práce. Pociťte partnerství mezi učitelem a žákem prohlubuje vzájemnou důvěru a kladně se odráží na hodnocení školy z vnějšku.“ (ZŠ TGM Blatná)

Nejspíše nepřesvědčíte každého, není toho ale málo, co můžete preventivně udělat:

- Jasně nastavit pravomoci parlamentu (aby měli všichni jasno, do čeho žáci mluvit mohou a do čeho ne), sepsat mezi vedením školy a žáky smlouvu a umístit ji na veřejně přístupné místo.
- Zapojit kolegy včas do diskuse (například o tom, jak by mohli parlament využít pro organizování svých projektů).
- Jasně sdělit, co bude parlament od učitelů v každém případě potřebovat: po každé schůzce parlamentu budou třídní zástupci potřebovat několik minut ve třídě na předání informací, čas od času budou chtít vyplnit anketu apod.

- Organizovat setkání s parlamentáky (například dát žákům 10 minut na pedagogické radě).
- Pozvat učitele na zasedání parlamentu a na akce pořádané parlamentem.
- Pokud mají vaši kolegové pro parlament něco udělat, tak to pro ně detailně připravte (nakopírujte materiály, zapojte děti, aby pomohly s organizací atd.)
- Dejte jasně najevo, že i učitelé mohou do ŽP přinášet impulsy ke změnám.
- Vysvětlete kolegům, že v parlamentu nepůjde o elitní skupinu „šprtů“.
- **Nejsilnějším argumentem je odvedená práce.** Ať je tedy za parlamentem brzy vidět nějaká akce, která je potřebná (bude řešit něco, na čem ve škole záleží), nekontroverzní (nenaštve polovinu učitelského sboru) a „fotogenická“ (vzniknou z ní pěkné fotky na památku).

Přesvědčujte pozvolně jako v Ezopově bajce *Severní vítr a slunko*:

Severní vítr a slunko se hádaly, kdo je silnější. Pak si vyhlídly poutníka a řekly si, kdo ho svleče z jeho kabátu, vyhrává. Vítr foukal ze všech sil, ale poutník si kabát ještě více přidržoval a přitahoval ke krku. Prohrál. Když šel poutník kolem slunka, slunce se silně usmívalo a usmívalo, až si poutník kabát sundal, protože mu bylo strašně horko. Poučení zní: *někdy dosáhne víc postupným přesvědčováním než silou.* ■

Příklad z praxe: Učitelé ze ZŠ Chrast si začali žákovského parlamentu opravdu vážit díky jedné problematické situaci. Na CZŠ ve Veselí nad Moravou si zase parlamentáci získali pana ředitele, když vymysleli, jak přispět na nové skříňky. Přečtete si o tom na s. 92.

Dobrá rada: Postarejte se především o svoji pohodu – například pomocí příručky Šťastný koordinátor.

Nezapomeňte:

- zajistit si nejprve podporu od vedení školy;
- informovat kolegy o tom, do čeho parlament zasahovat bude a do čeho ne;
- nechat kolegy vyjádřit své obavy;
- jasně sdělit, co od kolegů budete potřebovat;
- zvát kolegy na zasedání, zvát žáky na setkání s učitelským sborem.

„Nejsilnějším argumentem je odvedená práce.“

20 NÁPADY PRO KAŽDÉHO PRVOSTUPŇOVÉHO UČITELE

Záměrem následující kapitoly je přiblížit prvostupňovým učitelům (nikoli jen koordinátorům), jak žákům prvního stupně pomáhat k plnohodnotnému a zodpovědnému zapojení do života školy.

Klíčová témata: Proč v rámci výuky zapojovat žáky do života školy, Jaké dovednosti žáci potřebují, Komunikační kroužek, Třídní samospráva, Výuka

V této části bychom chtěli zdůraznit, že je to prvostupňový učitel, kdo s dětmi tráví dostatek času a má možnost jejich přístup k okolí formovat. I kdyby byl na vaší škole velmi aktivní žákovský parlament, jedná se stále jen o několik žáků, zatímco utvářením aktivního životního přístupu ve třídách lze dosáhnout mnohem většího efektu.

Proč podporovat zapojování do života školy?

- Pomůžete dětem cítit se jako součást společenství, kterému mohou i ony svým dílem přispět.
- Pomůžete škole jako celku.
- Co se žáci na prvním stupni naučí, na druhém stupni jako když najdou.
- Bez prvostupňových učitelů to nepůjde – k zodpovědnému přístupu nelze vychovávat jen v rámci malé skupiny žáků v žákovském parlamentu, užitečnější je k němu vést všechny žáky.
- Naplníte přitom některá průřezová témata a vedete žáky ke klíčovým kompetencím.

A nebude to jenom více práce?

Nemusí. Stačí totiž propojovat to, co již s dětmi děláte (diskutování, vyjadřování pocitů, řešení problémů), s prostředím celé školy. Vykročte za rámec třídy a zabývejte se i věcmi, které se týkají školy – například

už tím, že spolu vymyslíte a třídnímu zástupci sdělíte, kde se vám ve škole líbí a kde ne, a on tuto informaci přenesete do žákovského parlamentu. Práce na dobrém klimatu ve třídě se vždy vyplatí, působí jako prevence nežádoucích jevů.

Co by měli žáci znát a umět
Žáci nebudou obvykle ve škole aktivní sami od sebe, potřebují určitou výbavu v podobě znalostí a dovedností. Za naprostý základ (a přitom na některých školách zanedbávaný) považujeme to, aby byli žáci seznámeni s tím, jak škola funguje a kdo v ní o čem rozhoduje. Žáci by také měli vědět, jaké mají možnosti pro podílení se na rozhodování, co to je žákovský parlament a proč ho na škole máte. Předkládáme vám zde seznam dovedností, které žáci využijí jak ve třídě, tak i v žákovském parlamentu a se kterými byste jim na prvním stupni měli pomoci.

- Připravit si podmínky pro práci (kruh z židlí, polštáře, shromáždění do kolečka, příprava pomůcek apod.).
- Podílet se na stanovení pravidel, dodržovat pravidla.
- Vyjadřovat se, formulovat názor.
- Naslouchat, vybrat z řečeného to podstatné.
- Reprodukovat nezkresleně co jsem slyšel/a.

- Diskutovat.
- Definovat cíle.
- Volit z variant.
- Shodnout se.
- Organizovat práci ve skupině, realizovat „projekt“.
- Zhodnotit práci ve skupině (poučít se z úspěchu i neúspěchu).

Podpora třídního zástupce

Doporučujeme, aby každá třída měla v žákovském parlamentu svého zástupce (ideálně dva). Tuto roli nemusí automaticky plnit předseda třídy, může být zvolen i jiný žák (viz kapitola *Volby a jak je uspořádat*). Svého třídního zástupce (parlamentáka) můžete jako učitel podpořit několika způsoby:

- Zajímejte se o to, co žáci projednávali v parlamentu.
- Umožněte zástupcům, aby o důležitých informacích z parlamentu mluvili před třídou (dejte jim například 5–10 minut po každém zasedání parlamentu).
- Pomozte zajistit pozornost ostatních žáků.
- **Pomozte zástupci zvládnout předávání informací** (vyzkoušejte s žáky různé formy prezentace, doptávejte se apod.).
- Pomozte zástupci zjistit názor ostatních žáků.
- Před ostatními žáky dávejte najevo, že je žákovský parlament důležitý.
- Ptejte se vždy sami sebe, s čím váš zástupce asi pomoci potřebuje a s čím si už poradí sám.

Jak mluvit před třídou

Předstoupit před třídu a hovořit není snadné, proto zde nabízíme několik rad, jak pomoci třídnímu zástupci tuto situaci zvládnout (viz kapitola *Komunikace – s kým a jak na to*):

- Přečíst pouze hlavní body, a to ve stručnosti.
- Jsou-li ve třídě dva zástupci, podělit se o předávání informací.
- Mluvit jasně, zřetelně a nahlas.
- Napsat na tabuli hlavní body, aby si je všichni mohli přečíst.
- Nakonec se zeptat, zda má někdo nějaké otázky.

- Zapsat si nápady nebo komentáře, abych je mohl/a přednést na příští schůzce žákovského parlamentu.

Komunikační kroužek

Komunikační kroužek (někdy také nazývaný „komunitní kruh“) představuje bezpečné prostředí, kde mohou děti hovořit o svých zájmech i problémech, vyjadřovat své pocity, dojmy či nápady. Všechny přítomné děti sedí v kruhu a předávají si předmět (kamínek, hračka,...). **Hovoří vždy jen ten, kdo má předmět v ruce, ostatní pozorně naslouchají.** Děti mohou jeden po druhém odpovídat na danou otázku (například: *jak se mi daří; jak bychom mohli řešit problém se strkáním ve frontě na oběd,...*), nebo dokončovat započatou větu (*nejvíc mě baví...; je mi dobře, když...*). Touto formou můžeme pracovat s nejmladšími dětmi a postupně způsob práce měnit podle toho, jaké děti dělají pokroky. Jakmile si žáci osvojí základní dovednosti, můžeme společně řešit obtížnější problémy (například vztahy mezi spolužáky či vztahy mezi dětmi a učiteli).

Diskusní kroužek by měl být zařazen alespoň jedenkrát v týdnu a může být součástí vzdělávacího plánu (na prvním stupni doporučujeme ideálně 2x týdně, na začátku a na konci). Někteří učitelé k této aktivitě využívají jednou týdně hodinu slohu, kde pak trénují mluvení a naslouchání. Pravidelnost je v této práci důležitá, protože děti zde rozvíjejí své dovednosti kontinuálně, na metodu si zvyknou, ztrácí ostych a přenášejí získané zkušenosti do každodenní komunikace.

Důvodů, proč praktikovat komunikační kroužek, je hned několik. Jedná se o metodu rozvíjející komunikativní, sociální a personální kompetence, které budou žáci potřebovat pro život ve škole i ve společnosti. Komunikační kroužek také umožňuje věnovat větší pozornost plachým nebo méně nadaným dětem, které jsou jinak během dne spíše pasivní.

Děti se zde učí:

- Vyjadřovat své pocity, myšlenky, formulovat názory.
- Naslouchat druhým, respektovat názor druhých, a to i přesto, že se liší od jejich vlastních názorů.

- Řešit společně konflikty a problémy.
- Uvědomovat si sebe sama ve vztazích k druhým a poznávat, co to znamená být členem společenství.
- Posilovat sebeúctu tím, že nám druzí naslouchají a podporují nás (pozitivní sebeúcta motivuje děti k tomu, aby se učily).

Tématem pro komunikační kroužek může být například: co se mi ve škole líbí, co mě nejvíc baví, jak můžeme řešit to, že se někteří žáci neprezouávají/strkají v šatnách/předbíhají na obědě, kam bych chtěl jet se třídou na výlet, jak bude vypadat naše třída/jak ji vyzdobíme atd.

Při diskusním kroužku je potřeba dodržovat několik pravidel:

1. Sedíme v kruhu (nikoli oválu) – všichni vidí na všechny.
2. V danou chvíli mluví pouze jeden.
3. Mluvíme k věci.
4. Všichni naslouchají tomu, co právě ten, kdo hovoří, říká.
5. Nikdo nesmí druhé shazovat.

Předmět, kterým si předáváme slovo, je možné mlčky předat dalšímu v kruhu, když zrovna nemám co říct. Zároveň ale nevadí, když někdo zopakuje to, co již dříve řekl někdo jiný.

„Cvičení dělá mistra.“

Třídní samospráva

Přestože se žáci vidí při výuce každý den, vyplatí se vymezit si pravidelná setkání věnovaná společnému řešení problémových situací ve škole a diskutím o věcech týkajících se třídy. „Třídní rada“ (nebo také „třídní samospráva“) je takovou příležitostí, vycházející navíc přirozeně z komunikačního kroužku.

Do třídní rady můžeme zapojit všechny žáky nebo jen určitý počet volených

zástupců. Účelem rady je pojmenovávat a řešit otázky, které pálí všechny ve třídě. Některé problémy probírané v třídní radě mohou být předneseny na schůzi žákovského parlamentu, a naopak, zástupci parlamentu zde mohou získat prostor pro informování třídy o dění v žákovském parlamentu.

Naše partnerské školy potvrzují, že třídní rada:

- Pomáhá u všech žáků rozvíjet stejné dovednosti, schopnosti a postoje, které rozvíjíme u členů žákovského parlamentu, a připravuje je na budoucí roli aktivního občana v demokratické společnosti.
- Pomáhá zlepšovat vztahy mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem.
- Pro žáky představuje pozitivní zkušenost v tom ohledu, že jim umožňuje nalézat svá řešení každodenních problémů, velmi často prostřednictvím konsensu.
- Třídní setkání vám pomohou s realizací průřezových témat a s rozvojem klíčových kompetencí – podobně jako žákovský parlament (viz *Kapitola pro otrlé*).

Organizace třídní rady může být následující:

- Starší žáci si schůzky třídní rady ideálně vedou sami. Každá třída si zvolí svého předsedu a zapisovatele. Ti musí být postupně vedeni k tomu, jak správně vést diskusi, jak procházet body programu a jak nechat spolužáky hlasovat o projednávaných otázkách. Dětem na 1. stupni ve vedení diskuse pomáhá učitel.
- Předseda a zapisovatel sedí naproti všem ostatním žákům nebo v kruhu za stolem, aby mohli zapisovat.
- Před každou schůzkou členové třídy napíší nebo nakreslí otázky, o nichž chtějí diskutovat, na arch papíru připevněný na stěnu. Předseda a zapisovatel za podpory třídního učitele tento soupis použijí jako základ programu jednání.
- Předseda prochází program, otevírá diskusi týkající se každého uvedeného bodu.

- Zapisovatel zaznamenává rozhodnutí, která třída udělala, a ostatní záležitosti, jimiž je nutno se zabývat (pro mladší děti může zapisovat třídní učitel).
- Předseda musí ukončit schůzku včas, jakékoli nedokončené záležitosti budou přednostně projednávány na dalším setkání.

Funkce v radě

Předseda třídy pomáhá třídnímu učiteli s vedením schůzek (spolu s učitelem žák připravuje a vede program třídnické hodiny, např. si připraví hru), zastupuje třídu navenek (před ředitelem apod.), zajišťuje, že jsou všichni do akcí třídy zapojeni. Místopředseda pomáhá s vedením schůzky a někdy vede schůzky i sám. Zapisovatel dělá zápisy (případně zakresluje důležité věci), přepisuje je a zveřejňuje (na webu školy, e-mailem, na nástěnce), dává ostatním vědět, kdy se koná další schůzka („třídnická hodina“). Fotograf či kameraman dokumentuje akce třídy, může pomáhat s nástěnkou. O tu pečuje nástěnkář, aktualizuje zprávy a obrázky. Můžete samozřejmě stanovit i další třídní funkce.

Setkání rady

Setkání by se ideálně měla konat každý týden, 20–30 minut v průběhu vyučování. Naše partnerské školy doporučují vyčlenit pravidelný blok pro setkání třídy – říkají takovému setkání různě: třídnická hodina, výchova osobnosti, „domečky“ apod. Striktně vzato je podle nařízení MŠMT a ČŠI těžké najít pro tyto aktivity oficiální čas, v praxi se však dají nalézt kreativní řešení – doporučujeme se obrátit přímo na školy uvedené na konci této metodiky.

Výuka

Mnoho učitelů na prvním stupni již přirozeně dělá činnosti, kterými žáky připravují

na podílení se na životě školy. Jedná se o vybrané metody spolu s partnerským přístupem k žákům. **Žáky vybavujete k zapojení do života školy, pokud využíváte tyto metody:**

- Skupinové vyučování.
- Projektová metoda výuky (sami žáci vymýšlejí, plánují, realizují a hodnotí projekt – např. pomocí materiálu *Politeia* nebo metodiky *Žákovské projekty*).
- Diskusní metody (např. komunikační kroužek).
- Užitečné je, pokud tyto metody s žáky také z hlediska dovedností reflektujeme – nenecháme situaci jen tak proběhnout, ale poučíme se z ní pro další situace.
- Vhodné jsou i aktivity posilující třídní soudržnost – lépe tak poznáme druhé, něco příjemného společně zažijeme (např. přespání ve škole, herní odpoledne), budujeme vzájemnou důvěru a podporu.

Partnerským přístupem mimo jiné myslíme i to, že žáky necháte v co nejvíce možných situacích **spolurozhodovat a nést důsledky** svých rozhodnutí (samozřejmě v rámci jejich možností a schopností), a necháte je si v některých případech strukturovat čas na zadanou práci sami (Nestihli jste to, co jste chtěli? Jak to uděláme příště, abyste to stihli?).

V tom, kdy žáky necháváme nést odpovědnost za důsledky jejich jednání, **buďme důslední**. Hledejme míru, kdy dětem pomáháme jejich problémové situace řešit, a kdy je necháme je **řešit samostatně** (starší žáky můžeme například nechat plánovat i složitější akce, třeba školní výlet). I z nevydařené akce, kterou děti plánovaly samy, se mohou poučit více, nežli z akce, k níž dopomohl učitel. ■

Příklad z praxe: Na s. 92 se můžete inspirovat od ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště jak zajistit, aby informace proudily hladce z parlamentu do tříd a naopak.

Dobrá rada: Můžete se přijít podívat na zasedání parlamentu, abyste se inspirovali způsobem práce dětí.

Práci ve třídě vám usnadní plakáty *Co je žákovský parlament, Projektem od začátku do konce, Na čem pracujeme*. Můžete využít také *Soubor aktivit* (je vhodný i pro práci se třídou) a materiál *Politeia*.

Nezapomeňte:

- informovat žáky o možnosti zapojit se do žákovského parlamentu;
- dávat prostor pro předávání informací z parlamentu do třídy a naopak;
- učit děti ohlížet se a učit se z vlastních zážitků (i chyb);
- vytvářet příležitosti pro rozhodování žáků (např. dávat volit z variant) a být potom důsledný a nechat je nést následky;
- vytvářet příležitosti pro skupinovou práci a práci na projektech;
- vědomě posilovat soudržnost třídního kolektivu;
- vyžadovat spolupráci s druhým stupněm – aby energie, kterou do dětí vložíte, nepřišla na druhém stupni nazmar – pořádejte společné akce, zvěte starší na pomoc mladším, naopak mladší mohou být k ruce při projektech starších, atd.;
- poradit se s koordinátorem prvostupňového parlamentu o tom, jak nejlépe zorganizovat volby třídních zástupců;
- důvěřovat dětem.

21 Co by měl vědět ředitel vaší školy?

Podpora ze strany vedení školy je pro kvalitní fungování žákovského parlamentu zcela nezbytná. Je ve vašem zájmu (jako koordinátora ŽP), aby ředitel a ostatní ve vedení školy žákovský parlament podporovali.

Klíčová témata: Základní podmínky pro žákovský parlament na škole, Podpora ze strany vedení

Žákovské parlamenty (ŽP) se často potýkají s nepravidelnou docházkou, nepřijetím parlamentu ze strany ostatních učitelů či vedení, nízkou efektivitou zasedání, nedostatečným materiálním vybavením pro svou činnost, nedostatečným přenosem informací do tříd apod. **Zkušenosti ukazují, že tyto problémy můžete eliminovat tak, že nastavíte určité základní podmínky.**

Pokud má parlament zlepšovat školu a přitom rozvíjet i dovednosti žáků, je užitečné systematicky pracovat i v rámci třídy. Proto zde v prvním odstavci uvádíme podmínky vhodné pro práci s třídním kolektivem a ve druhém odstavci podmínky týkající se parlamentu.

Podmínky pro podporu práce žákovského parlamentu ve třídě:

- Práce se třídou je zdůrazněna v ŠVP (PT VDO a OSV).
- Celá třída se systematicky rozvíjí v potřebných dovednostech VDO a OSV.
- Třída se se svým (třídním) učitelem pravidelně setkává na začátku a konci týdne.
- Ve třídě máme příjemný prostor, kde se scházíme (např. koberec, polštáře, aj.).
- Třída má svůj prostor pro informace z žákovského parlamentu a ze třídy (nástěnka, atd.).
- Vedeme třídní kroniku, která slouží k připomenutí témat, úspěchů a dalších věcí, kterými se třída zabývala.

Podmínky pro práci s ŽP na 1. stupni:

- ŽP je zanesen v „Charakteristikách školy“ v ŠVP, ve školním řádu a v preventivním programu školy.
- Činnost parlamentu je zanesena do rozvrhu v atraktivním čase – je jednoznačně nastavena forma a čas setkávání v době, kdy se ho mohou žáci účastnit (např. středa po obědě).
- Prostor pro potřeby parlamentu (vlastní místnost, knihovna, zajímavé místo).
- ŽP má svůj prostor k propagaci (web s přístupem žáků, rozhlas, nástěnka).
- Je vytvořen systém voleb (kolik žáků, z jakých tříd, průběh voleb).
- Smlouva mezi vedením školy a členy parlamentu (a také mezi vedením školy a koordinátorem), na jejímž základě je možné si stanovit pravidla a podmínky spolupráce (v Souboru aktivit najdete příklad takové smlouvy).
- Technické vybavení – počítač, tiskárna, fotoaparát.
- Pro parlament je nakoupeno potřebné pracovní vybavení – flip, fixy, papíry, nůžky, lepidlo, atd. (například ve spolupráci se SRPŠ nebo sponzory).

Podpora vedením

Vedení může pro efektivní činnost ŽP udělat několik věcí. Zaprvé je důležité stanovit základní podmínky – vyjasnit, jak ŽP pomáhá škole v naplňování její dlouhodobé strategie rozvoje, například popsáním

důvodů pro ŽP v úvodu vlastního ŠVP. Někdy je potřeba prezentovat a obhajovat činnost ŽP před učitelským sborem a zaměstnanci školy. Koordinátor parlamentu dělá důležitou práci navíc – je proto dobré se pokusit ho v rámci možností odměnit (finančně, v úvazku, časově, dalším vzděláváním dle výběru). S koordinátorem je vhodné se pravidelně scházet a revidovat plán činností, zajistit si zpětnou vazbu. **Při některých rozhodováních o škole lze přizvat zástupce ŽP jako konzultanty.** Velice důležitá je totiž otevřenost k nápadům žáků – neříkejme „ne“, místo toho

se ptejme „jak?“. V rámci vyučování může vedení vyžadovat použití aktivních metod výuky, které rozvíjejí dovednosti potřebné pro žákovskou participaci. Žáci pro školu udělají více, když jim vedení školy pomůže posilovat prestiž parlamentu (vyjádřením podpory, veřejnou pochvalou, atd.).

Jak vidno, zásadní postavou při zakládání či revitalizaci žákovského parlamentu je ředitel/ka školy. **Formální podmínky vždy schvaluje, zařizuje, nastavuje či realizuje vedení školy a navíc samo může svým přístupem a aktivitou žákovskému parlamentu velmi pomoci.** ■

Příklad z praxe: Na ZŠ Pečky si udělali přehlednou tabulku toho, co žáci potřebují od učitelů a co naopak učitelé očekávají od členů žákovského parlamentu. Podívejte se na s. 93.

Dobrá rada: Rozmyslete si, co byste od vedení přesně potřebovali (např. místnost, 5 minut na každé pedagogické radě, fixy, úlevu z úvazku, atd.) Uspořádejte setkání žákovského parlamentu s učitelským sborem. Žáci mohou představit svou činnost, mohou se ptát učitelů i učitelé žáků. Je možné klást kromě dotazů i přiměřené požadavky – vytvořit jakousi dohodu mezi učiteli a žákovským parlamentem. Takové setkání se nám osvědčilo především k tomu, aby se otevřeně (ne potají v kabinetě nebo třídě) vyjasnila očekávání vzhledem k ŽP na škole. Je užitečné, když toto setkání moderuje někdo neutrální.

Nezapomeňte:

- seznámit vedení školy s touto kapitolou (*Co by měl vědět ředitel vaší školy?*), případně i *Kapitolou pro otřelé*.
- pobavit se s vedením školy otevřeně o tom, co by ŽP mohl přinést vaší škole;
- nastavit společně práva a odpovědnosti parlamentu, koordinátora, vedení školy.

Pohádka

Škola strašidelná a škola snů

Pohádka

ŠKOLA STRAŠIDELNÁ A ŠKOLA SNŮ

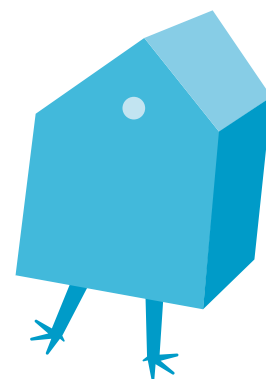
Pohádku si můžete přečíst nahlas spolu s žáky.

Bylo nebylo, ale myslím, že spíš přeci jen bylo – byla jednou jedna škola. Ta škola stála, tomu možná ani nebudete věřit, ve Strašidlově, okres Hrůza nad Děsnem. No, stála..., jelikož to byla škola strašidelná (ve Strašidlově byly povoleny jenom školy strašidelné a příšerné – ostatní školy byly zakázány) – jelikož to tedy byla strašidelná škola, většinou nestála, ale vrtěla se, všelijak nadskakovala a poskakovala, někdy trochu poodlétla, jindy se třásla na kuří nožce, zkrátka dělala všechno to, co má pořádná strašidelná škola dělat.

Nevím, jestli jste už někdy ve strašidelné škole byli – pokud ne, jen si zkuste představit, jak se v takové škole asi sedí. Někdy poskočí škola tak, že žáci vyletí ze židlí a narazí si hlavu o strop. Jindy se škola šíleně roztančí, takže celé třídy kloužou z jednoho rohu do druhého a zase zpátky. A někdy se stane, že škola poodlétne moc daleko, takže jí pak spousta žáků ji nemůže najít. Nejen proto, že ulétla tak daleko, ale taky proto, že je půlnoc. Nevím, jestli to víte, ale do strašidelné školy se totiž chodí o půlnoci a přes den žáci spí.

Možná si říkáte – chudáci žáci, celí potlučení, popletení a vytřesení, to je teda pěkně ošklivá škola! Ale pozor, víte, jací žáci do strašidelné školy chodí? Do strašidelné školy ve Strašidlově (okres Hrůza nad Děsnem) chodila všechna strašidla, bubáci, duchové, obři, skřítkové a raráškové, vodníci a pekelníci, ježibáby, černokněžníci, draci, zbojníci a piráti ze Strašidlova a přilehlých vesnic.

Umíte si představit, jak to tam asi vypadalo. Ježibáby a černokněžníci většinou přilétají na košťatech, ti motorizovaní na luxech a vysavačích. Ty nejchudší ježibáby a ježidědové přífrčí do školy na smetáku. Ale protože ježibáby a černokněžníci neznají dopravní předpisy a ni-

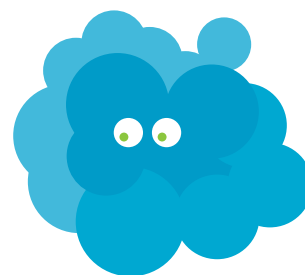
kdy v životě nebyli na dopravním hřišti, často nevyberou zákrutu, pozdě zabrzdí nebo špatně zacouvají a vletí rovnou do okna nebo do komína. V kamnech se už léta letoucí netopí, protože komín je úplně ucpaný zlámanými košťaty, vytrženými hadicemi a roztrhanými pytlíky do vysavačů.

Většina oken strašidelné školy je rozbitá, takže nejenže se ve škole netopí, navíc to fučí ze všech stran a do všech koutů. Na podzim padá do tříd listí a v zimě sněží žákům na palice i na lavice. Jednou, o hodině tajnopisu, zmizela ze třídy profesora Čáry Kruřase čtyři sněhobílá strašidla – a to jen proto, že do třídy napadl sníh, zaválo je to a spolužáci je nemohli najít, a tudíž ani vyhrabat. Sněhobílá strašidla musela zůstat ve třídě zavalená sněhem až do jara, dokud sníh neroztál! To ale ještě nic nebylo. Všichni žáci dodnes vzpomínají, jak pětihlavý drak, jemuž se říkalo Búr nebo Burák, dostal před Vánoci rýmu právě proto, že seděl ve třídě s vytloučenými okny a ve Strašidlově zrovinka mrzlo, až praštělo.

Nevím, jestli jste kdy měly tu čest potkat draka, když má zrovna rýmu. Pro každý případ vám povím, jak to vypadá: každá hlava kýchá oheň a z dračího nosu teče láva. Několika pirátům a zbojníkům tehdy shořely vousy a vlasy, většina ježibab a černokněžníků přišla o svá košťata. Jedině čerti s šéfem Luciferem byli spokojení, protože se teď ve škole cítili jako doma a obři si pochvalovali, že jim je na nohy příjemně teplo. Raráškové a skřítkové však dopadli neslavně: kýchající drak z nich nadělal pukance, za což byl odsouzen na 265 a půl roku po škole. Každý přeci ví, že ze spolužáků se pukance nedělají, a to ani když jste nastydlý strašidlovský drak Búr.

Aby toho nebylo málo, představte si, že ve strašidelné škole je třída, ve které sedí vodníci pohromadě s čerty. Kolem vodníků, jak nejspíš víte, milé děti, to vždycky jen čvachtá a cáká, zatímco kolem čertů to syčí, jiskří a plápolá. Všechna vodnická voda se tak v tom pekelném vedru neustále vypařuje. Ve třídě je pak tolik páry, že žáci většinou vůbec nevidí učitele a učitel zpravidla nevidí žáky.

Když učitel žáky ve třídě nevidí, usoudí, že tam asi nejsou a všem dá napomenutí třídního učitele. No a napomenutí třídního učitele ve strašidelné škole není nic hezkého. Je psáno

zásadně smrdutým bahnem z Žabineckého kanálu. Každý žák se za takové napomenutí – ať chce nebo nechce – musí stydět. Je ho totiž cítit až do Upírovy Lhoty, která je od Strašidlova celých dvacet pět kilometrů daleko! Radši se mě ani neptejte, čím se píší ředitelské důtky...

Ačkoli byli všichni žáci strašidelné školy do jednoho strašní až hrůzostrašní, o své škole svorně říkali, že je to peklo! A z takové školy, která je peklo, se zase radují leda čerti a jiní rohatí a chlupatí pekelníci.

Možná jste se už učili, anebo se brzy učit budete, že země je kulatá jako balón a na opačné straně zeměkoule může být všechno úplně jinak. Od Strašidlova přesně na opačném konci zeměkoule je městečko Voldišarts (neboli Strašidlov pozpátku). I v tomto městečku byla nebyla, ale spíš byla škola, ale nebyla strašidelná: byla to škola snů! Ptáte se, jak škola snů vypadá? Přeci přesně tak, jak si děti přejí! Může být modrá, růžová nebo z bonbónů, šlehačky – dokonce z čokolády! Na tabuli se může psát prstem nebo nosem a o přestávce se tabule sama utře. Okna mohou být z duhy nebo průhledné želatiny, takže když chtějí děti vyvětrat, musí vždy trochu želatiny ujíst. Ve třídě se sedí většinou na houpačkách a klouzačkách, nebo na chomáčích cukrové vaty. I houby na tabuli bývají z cukrové vaty.

Podlaha ve škole může být písečná jako pláž, aby na ní děti mohly hrát plážový volejbal nebo si trošku zdřímnout. Nebo může být podlaha z ledu, aby se po ní šlo klouzat – jak si kdo vysní. A samozřejmě se v ní přestávka obvykle neohlašuje zvoněním, nýbrž ji oznamuje zmrzlinář zvonkohrou na svém vozíku. To víte, že sem chodí také draci, duchové, piráti nebo vodníci: ale když dostane drak rýmu ve vysněné škole, tak zůstane, jak se patří, doma na uzdravení. Anebo zavolá ostatním dětem, než ráno odejdou do školy, aby se na dračí chřipku náležitě připravili: zabalí si k svačině buřt, špek nebo jablíčko a když drak začne kýchat oheň, každý si svůj buřtík nebo jablíčko opeče.

Takový drak ve škole snů – to je, panečku, vzorný student! Přímo premiant! A vůbec ne proto, že by jeho hlavy koukaly během písemky po třídě a opisovaly od spolužáků – naopak: potřebuje-li drak vyřešit nějaký úkol, dá všechny hlavy dohromady a najde správnou odpověď. To se ví, že jedna

dračí hlava umí bezvadně počítat, druhá číst a psát, třetí si všechno pamatuje a čtvrtá je neustále v oblacích. I ve škole snů mohou být třídy, kde sedí spolu čerti a vodníci. Pak se ale ze třídy stává sauna nebo se v ní hraje na schovávanou.

A když se stane, že do školy snů chodí příliš mnoho vodníků, udělají v přízemí plovárnu i s vodotryskem, tobogány a zlatými rybičkami. Čerti ve škole přitopí, kdykoli je potřeba nebo pečou koláče a rohlíky na přání a obři berou na ramena všechny malé děti, které by jinak nedohlédly na tabuli nebo podávají učitelům pomůcky, které si zapomněli v kabinetě. Vždyť stačí, aby trochu natáhli ruku a klidně i během vyučování spraví střechu nebo vyčistí všechny školní okapy.

Ve škole snů se však, a to jsem zvědavá/ý, co na to řeknete, děti, všichni rádi učí! Žáky ze školy snů všechno zajímá a baví. Víte, čím to je? No přeci tím, že to je škola snů i pro učitele! Kdo by se do takové školy netěšil?

A co vy? Jak by vypadala vaše škola snů?

Po přečtení pohádky s dětmi pokračujeme aktivitami zaměřenými na vyjádření jejich představ o škole snů (malováním, dramatizací, vyprávěním apod.). Necháme žáky například doplňovat věty:

Ve škole se mi líbí...

Mám radost, když ve škole...

Mám obavy, protože...

Postupně se pak dostaneme k tomu, že aby se nám ve škole líbilo, je potřeba s jejím vylepšováním pomáhat.

Uzavření

Kapitola pro otrlé: Cíle ŽP z hlediska RVP

Jak poznáme (ne)fungující žákovský parlament

Shrnutí: Co se nám s žákovskými parlamenty osvědčilo

Uzavření

KAPITOLA PRO OTRLÉ: CÍLE ŽP Z HLEDISKA RVP

Žakovský parlament je místem pro učení, a proto by mohlo učitele zajímat, jaké klíčové kompetence a průřezová témata můžete parlament pomáhat rozvíjet. Že to tedy není práce navíc. Vycházeli jsme z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání¹ a zaměřili se na první stupeň.

Klíčová témata: Klíčové kompetence, Vzdělávací oblasti, Průřezová témata

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence definované v RVP naplňuje práce v žakovském parlamentu všechny bez výjimky. Níže jsou uvedeny příklady.

Kompetence k učení

- Žák **vyhledává a třídí informace**, experimentuje a následně reflektuje výsledky své činnosti, využívá výpočetní techniku k vyhledávání, zpracování i prezentování informací, efektivně využívá informace v tvůrčích činnostech a praktickém životě;
- **uvádí věci do souvislostí**, na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy;
- **samostatně pozoruje a experimentuje**, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti;
- projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení.

Kompetence k řešení problémů

- Žák v rámci žakovského parlamentu pomocí „projektového kolečka“ **realizuje vlastní projekt** – analyzuje školu, vybere aktuální problém, navrhne a zrealizuje řešení zohledňující celý kontext školy, výsledky řešení po čase reflektuje a případně koriguje;

- **vnímá** nejrůznější **problémové situace** ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností;
- **vyhledá informace vhodné k řešení problému**, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému;
- **samostatně řeší problémy**, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy;
- **ověřuje prakticky správnost řešení problémů** a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů;
- **kriticky myslí**, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

Kompetence komunikativní

- Žák **vyjadřuje svůj názor, prezentuje návrhy** před žakovským parlamentem, svou třídou, učitelským sborem, využívá rozmanité komunikační prostředky – tabule, flipchart, PowerPoint atd.;

- **dodržuje pravidla pro diskusi** ve skupině;
- **formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory** v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu;
- **naslouchá** promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje;
- využívá získané komunikativní dovednosti k **vytváření vztahů** potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a personální

- Žáci **spolupracují** efektivně na činnostech ŽP, přebírají různé role v rámci ŽP;
- **projevují respekt** k názoru druhých, dokáží si říci o pomoc na úkolu, dokáží vyjádřit podporu druhým;
- **dodrží** domluvené **termíny**;
- budují skrze ŽP svoje **sebevědomí**;
- podílí se společně s pedagogy na **vytváření pravidel** práce v týmu;
- na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňují kvalitu společné práce;
- podílí se na **utváření příjemné atmosféry** v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívají k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytnou pomoc nebo o ni požádají;
- **přispívají k diskusi** v malé skupině i k debatě celé třídy, chápou potřebu **efektivně spolupracovat** s druhými při řešení daného úkolu, oceňují zkušenosti druhých lidí, respektují různá hlediska a čerpají poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají;
- **vytváří si pozitivní představu o sobě samých**, která podporuje jejich sebevědomí a samostatný rozvoj;
- ovládají a řídí své jednání a chování tak, aby **dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty**.

Kompetence občanské

- Žák **vyjadřuje respekt** k názorům a odlišnostem druhých;

- je si vědom svých **práv a povinností**;
- aktivně se podílí na **řešení problémů**, které se ho týkají;
- dokáže **aplikovat principy demokratického rozhodování**, vůči svému okolí jedná zodpovědně;
- má kladný vztah ke kulturnímu a historickému dědictví;
- **respektuje přesvědčení druhých** lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí;
- **chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy**, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu;
- **aktivně se zapojuje** do kulturního dění a sportovních aktivit.

Kompetence pracovní

- Žák dokáže aplikovat **principy projektového řízení**;
- zacházet bezpečně a zodpovědně se svěřeným materiálem;
- odvádí **kvalitní práci** v **daném termínu**;
- dodržuje vymezená pravidla;
- plní **povinnosti** a **závazky**.

Vzdělávací oblasti

Přínos žakovského parlamentu lze vidět především v těchto vzdělávacích oblastech:

- Jazyk a jazyková komunikace.
- Informační a komunikační technologie.
- Člověk a jeho svět.
- Člověk a svět práce.
- Případně také oblast Umění a kultura nebo i další oblasti, které se týkají projektů, jejichž realizaci si žakovský parlament zvolí (např. pořádání sportovního dne).

Průřezová témata

Z průřezových témat jsou pomocí žakovského parlamentu ve většině případů naplňována tato: OSV, VDO, MV. Nežádka se také stává, že se konkrétní projekty žakovského parlamentu týkají i jiných témat, např. MKV, VMEGS či EVVO. ■

Nezapomeňte:

- vnímat žákovský parlament nejen jako volnočasovou nebo pracovní skupinu. Je to především prostor pro rozvoj žáků – možností k učení nabízí víc než dost.

¹ <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>, cit. 1.8.2011

JAK POZNÁME (NE)FUNGUJÍCÍ ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT

Každý, kdo chce mít ve škole žákovský parlament nejen na okrasu, si pokládá otázky tohoto typu: Jak poznám, jestli to děláme dobře? Jak by měl vlastně vypadat dobře fungující parlament? Následující tabulka vám pomůže posoudit některé z důležitých charakteristik. U položek, na které odpovíte „spíše ne“ doporučujeme promyslet, co by se s tím dalo udělat.

	PARLAMENT JAKO CELEK	Spíše ANO	Spíše NE
1	Ostatní žáci i učitelé ve škole vědí o existenci parlamentu a ví kde, kdy a jak často se schází.		
2	Průběh zasedání řídí samostatně žáci.		
3	Parlament má stanovené poslání a cíle, které plánovaně naplňuje.		
4	Parlament má několik míst, kde se prezentuje (informační nástěnka parlamentu, vývěsky fotografií z akcí, kterých se parlament účastnil či je realizoval).		
5	Parlament aktivně vyzývá ostatní žáky k zapojení do jeho činnosti (informační plakáty, rozhlas, otevřená zasedání parlamentu, schránka důvěry – nápadů, ...).		
6	Parlament pravidelně získává zpětnou vazbu na svou činnost od ostatních skupin ve škole.		
7	Sblížuje žáky prvního a druhého stupně.		
8	Dělá projekty, na kterých opravdu záleží (není to hra, ale skutečná práce).		

	ČLENOVÉ PARLAMENTU	Spíše ANO	Spíše NE
1	Cítí zodpovědnost za svou činnost a chování v parlamentu a v celé škole.		
2	Jsou hrdí na své členství v parlamentu a identifikují se s ním (trička, placky, ...).		
3	Znají svá práva a povinnosti.		
4	Mají rádi koordinátora, mají se rádi navzájem a vždy se těší na společná setkání i akce.		
5	Pravidelně reflektují (svou činnost, úkoly), nebojí se říci kritiku, ale umí i pochválit.		
6	Jsou připraveni na zasedání a mají své parlamentní pomůcky (tužku, notýsek).		
7	Výrazně rozvíjejí své kompetence.		

	KOORDINÁTOR/KA PARLAMENTU	Spíše ANO	Spíše NE
1	Nedělá práci za žáky, ale partnersky je vede.		
2	V problematických situacích žáky vhodnými otázkami přivádí k vlastním řešením.		
3	Učí žáky plánovat si úkoly i práci, pracovat ve skupině a rozvíjet diskusní a prezentační dovednosti.		
4	Nezachraňuje problematické situace za členy, ale nechá je pocítit i neúspěch, který společně s žáky reflektuje.		
5	Daří se jí/mu motivovat žáky k aktivní činnosti.		
6	Má jasně stanovená pravidla podpory od vedení školy a ostatních kolegů v učitelském sboru.		
7	Má kolegu, který s parlamentem pomáhá.		
8	Průběžně se vzdělává v tématu (metodiky, semináře, ...).		

	VEDENÍ ŠKOLY	Spíše ANO	Spíše NE
1	Odkazuje na parlament v dokumentech školy.		
2	Veřejně o parlamentu hovoří jako o důležité složce školy.		
3	Při „důležitých návštěvách“ (inspekce, rodiče, exkurze z jiných škol) propaguje školu prostřednictvím práce parlamentu.		
4	Materiálně parlament podporuje (např. místnost, kancelářské potřeby, výpočetní technika).		
5	Poskytuje pomůcky pro zviditelnění a posílení týmového ducha členů ŽP (např. trička, náramky, odznaky).		
6	Podporuje koordinátora finančně i materiálně.		

Dobrá rada: Nejlepší zrcadlo nám nastaví spolužáci „parlamentáků“ a kolegové ve škole. Vytvořte dotazník a zjistěte jejich názory na parlament.

SHRNUTÍ: CO SE NÁM S ŽÁKOVSKÝMI PARLAMENTY OSVĚDČILO

Shrnujeme, co se osvědčilo z hlediska fungování žákovského parlamentu na našich více než dvaceti partnerských školách.

Pro koho je ŽP určen:

- Primárně pro zvolené zástupce (dva ze třídy, ale vždy je lepší kvalita před kvantitou; cílem je vytvořit dobrovolné pracovní jádro).
- V druhé řadě pro dobrovolníky + zvědavce z řad ostatních žáků.
- Pro učitele, vedení, rodiče a zástupce obce.
- Obecně platí zásada, že parlament je otevřený i pro ostatní skupiny ve škole.
- Starší žáci rádi v parlamentu pomáhají mladším (systém patronství).
- I prvňáčci jsou informováni o tom, že parlament na škole funguje, co dělá a proč.

Kdy se ŽP schází:

- Schůzky se konají optimálně jednou týdně (je ovšem možné začít i méně často, a žáci s koordinátorem pak vždycky dojdou k tomu, že schůzka jednou týdně je potřeba a jsou potom ochotni schůzkám věnovat i více volného času).
- Ideálně na začátku týdne.
- Zasedání ŽP ideálně navazuje na třídnickou hodinu nebo na další volnou hodinu. (Na druhou stranu, pokud třídnické hodiny navazují na schůzku parlamentu, mohou žáci ihned informovat svou třídu o novinkách.)
- Schůzky parlamentu jsou pevně zahrnuty do rozvrhu.
- Schůzek se mohou i z hlediska rozvrhu účastnit ostatní žáci školy, ideálně také učitelé a provozní pracovníci školy (například vedoucí školní jídelny).

Kde se ŽP schází:

- Ideálně ve vlastní místnosti.
- Nebo má určené místo, třeba jen část místnosti, kde by měl mít možnost umístit vlastní nástěnku.

Jakou formou informovat o činnosti ŽP na škole:

- Pomocí nástěnky (oznamovatele) na frekventovaném místě
- Školním rozhlasem
- Pravidelnými zápisy ze setkání
- E-maily a na webových stránkách, blogem, internetovou fotogalerií

Co ŽP (optimálně) potřebuje k práci:

- Možnost sedět v kruhu
- Flipchart/tabulí + psací pomůcky
- Archiv vlastních dokumentů
- Počítač s tiskárnou

Role koordinátora ŽP:

- Sestavit jasné cíle a písemný plán práce na určité období.
- Předávat co nejvíce zodpovědnosti žákům a stát spíše v pozadí.
- Pomáhat žákům učit se nové dovednosti (např. jak komunikovat s ostatními ze školy).
- Rozdělit jasně role a funkce, definovat pravidla, práva a povinnosti.
- Požádat o pomoc třídní učitele (volby, průzkumy, atd.)
- Stmelovat kolektiv, podněcovat chuť do práce.
- Poskytovat zpětnou vazbu a pomoci žákům k sebehodnocení jejich práce.
- V lepším případě jsou koordinátory dva učitelé ze školy.

Jak zvyšovat prestiž žákovského parlamentu a udržet motivaci žáků:

- Uspořádat výjezdový pobyt parlamentu – spaní ve škole, výlet, odpolední aktivita .
- Budovat společnou identitu – tričko, placky, průkazka.
- Vykonyvat a vymýšlet rituály – např. inaugurace.
- Pořádat setkání s vedením školy, možnost jednat s dospělými na pracovní úrovni.
- Založit výbory – více žáků se tak může realizovat.
- Mít svoji znělku, rozhlasový pořad, logo, motto, název.
- Umístit společné foto členů ŽP na webové stránky školy, na nástěnky.
- Mít vlastní webové stránky pod stránkou školy.
- Vyměňovat si zkušenosti, pořádat exkurze k jiným ŽP nebo do Poslanecké sněmovny ČR.
- Spravovat vlastní rozpočet.
- Pociťovat pozitivní a podporující postoj učitelů.
- Vzít na sebe odpovědné „dospělácké“ úkoly.
- Zanést zprávu o ŽP do pamětní knihy, na pamětní desku.
- Dostat nějakou výhodu (např. Mít možnost chodit dříve na oběd v případě, že je po obědě zasedání).

Příklady z praxe

Konkrétní zkušenosti učitelů

Příklady z praxe

KONKRÉTNÍ ZKUŠENOSTI UČITELŮ

Jste zvědaví, jak si s některými zmíněnými situacemi poradili vaši kolegové z různých základních škol v ČR? Zajímají vás nejen názory metodiků a autorů textu, ale i učitelů ze škol? Právě zde naleznete zkušenosti, komentáře, rady a doporučení i ukázky konkrétního zpracování některých témat této metodiky – autorské texty vašich kolegů.

↑ »s. 7, kapitola 1. Co je to žákovský parlament?

Kdo a kdy se má scházet

Když jsou žákovské parlamenty rozdělené na 1. a 2. stupeň, tak se ti malí dostanou více ke slovu.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

Starší parlament se schází 1x týdně (ve středu po vyučování), mladší 1x za 2 týdny (před vyučováním). Celý parlament se schází 1x za měsíc.

4. ZŠ Žďár nad Sázavou

Nám se osvědčilo společné zasedání obou komor žákovského parlamentu, to znamená, že zasedá parlament prvního stupně současně s parlamentem druhého stupně. V případě potřeby se může prvostupňový parlament oddělit, ale nám se osvědčila pomoc starších žáků s danými úkoly, aktivitami.

22. ZŠ Plzeň

Osvědčilo se nám mít ŽP dohromady pro oba stupně, mladší děti se od starších učí, mají někoho ze starších za vzor, starší berou mladší jako rovnocenné partnery.

ZŠ Chrást

Jsmo velká škola, proto se schází zvlášť parlament prvního a zvlášť druhého stupně, ale zástupci pátých tříd mají možnost účastnit se obou schůzek – předávají tak informace a připomínky.

ZŠ Přerov, Trávník

U nás na škole se osvědčilo mít pravidelně každé pondělí třídnické hodiny (nebo komunitní kruhy – organizace třídnické hodiny je na každém třídním učiteli), které předcházejí schůzce žákovského parlamentu. Z těchto třídnických hodin pak přicházejí podněty, nápady, připomínky z jednotlivých tříd, které se snaží ŽP řešit. Parlamenták pak předává zpětné informace do třídy žákům i třídnímu učiteli.

ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov

Přestože nemáme v řadách parlamentu zastoupeny 1. třídy, každým naším zápisem je informujeme, zveme je osobně ke všem aktivitám a jsme v kontaktu s třídními učitelkami, aby prvňáčci nebyli mimo dění.

ZŠ TGM Poděbrady

V průběhu prvního pololetí nosí zprávy z parlamentu do prvních tříd zástupci z prvního stupně. V druhém pololetí jsou potom prvňáčci zváni na schůzky parlamentu (ti, kteří o to mají zájem). Naši prvostupňoví žáci nechtějí být bez svých větších kamarádů, proto obě komory pracují odděleně jen občas, setkávají se přibližně 3x společně a 1x odděleně.

ZŠ Pečky

↑ »s. 10, kapitola 2. Kdo je to koordinátor ŽP?

Stát opodál

Ani na prvním stupni nemusí dětem připomínat, kdy se setkají. Iveta Malínská

říká: „Většinou chodí děti za mnou.“ – před zasedáním prvostupňového parlamentu nemusí paní učitelka shánět děti, naopak děti se samy zorganizují a dojdou si ve smluvenou hodinu (nepravidelně organizovanou) pro paní učitelku Malínskou.

Ze ZŠ TGM Poděbrady nabídneme ještě jeden zajímavý příspěvek: „Dost často se parlamentáků ptám, jakou roli mi přidělí; co chtějí, abych dělala; ptám se, k čemu se mohu vyjádřit.“

Podle ředitele této školy, Jindřicha Mončeka, je „klíčová věc pro fungování parlamentu výběr osoby koordinátora: měl by mít vyváženě nastavený přístup k žákům – má žáky inspirovat, dodávat jim odvalu a energii, má je zapalovat pro různá témata; zároveň má ustoupit do pozadí, nechat žáky jednat, chybovat, hledat; k tomu ještě má klíčovou úlohu v neformálním (to ředitel nemůže) zavádění parlamentu mezi kolegy.“

ZŠ TGM Poděbrady

Chrastický žákovský parlament pořádal velkou akci pro školu, rodiče i veřejnost (talentová soutěž), po jejímž ukončení mohl koordinátor Zdeněk Volejník prohlásit: „Já jsem pro to kromě focení nehnul ani prstem. A to bych ani fotit nemusel.“

ZŠ Chrast

»s.12, kapitola 3.

Kdo je to člen žákovského parlamentu?

Parlamenták

Každý prvňáček navštíví minimálně 1x za rok zasedání parlamentu. Seznámí se tak přinejmenším s tím, že na škole parlament existuje a že do něj může být pro příští rok zvolen.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

„ŽP je zdroj zodpovědných dětí.“ Ukazuje se, že parlamentáci jsou vytrénovaní a učitelé se pak na ně rádi obracejí, když je potřeba pomoci něco organizovat.

CZŠ Veselí nad Moravou

»s.17, kapitola 4.

Co děláme v žákovském parlamentu?

Tisíc a jeden nápad

Mapování školy, zjišťování nápadů na zlepšení – jak vnímáme naši školu. ZŠ Za Alejí, **Uherské Hradiště**

Vánoční jarmark, sbírka na adoptovanou indickou holčičku spojená s tancem a celoškolským projektem „Indie“.

ZŠ a MŠ Ruská, Litvínov

Petice proti venčení psů před školou.

ZŠ TGM Poděbrady ve spolupráci s panem starostou

Vymalování školního podchodu.

ZŠ Tábořská, Praha 4

Anketa o změně znělky školního zvonění (zapojily se i první třídy, učitelé a rodiče), ŽP koordinoval vyhlášení a vyhodnocení ankety.

ZŠ Přerov, Trávník

Soutěž o nejkrásnějšího sněhuláka.

ZŠ TGM Blatná

Soutěž o nejhezčí vánoční stromeček.

22. ZŠ Plzeň

Večerní návštěva kina společně s ostatními spolužáky ze školy.

ZŠ TGM Blatná

Zamezení parkování na rozježděném trávníku před školou, oslovení obce, zatlučení kolíků.

ZŠ Krnov, Janáčkovo náměstí

Často žákovské parlamenty pořádají teplákové dny, barevné týdny, sportovní soutěže... Jakkoli se mohou zdát takovéto „projekty“ maličkostí, jsou přínosné minimálně ze dvou důvodů:

1. Mladší žáci se na nich učí organizovat akce.
2. Jakoukoli zábavnou aktivitou budujeme společenství.

↑ »s. 20, kapitola 5. Volby a jak je uspořádat

Volby se vším všudy

Volby u nás proběhly v září, bohužel až třetí týden, příští rok bychom to chtěli alespoň o týden posunout. Volby byly v kompetenci loňského ŽP, který fungoval také jako volební komise. Z Městského úřadu jsme si zapůjčili originální volební urnu a plentu, kterou jsem postavili v hale školy, kde volby probíhaly. Z každé třídy byli v průběhu září vybráni alespoň tři kandidáti, kteří si sepsali své volební programy, jež byly ve třídách k nahlédnutí a zároveň je kandidáti prezentovali před třídou. Na prvním stupni byla předvolební kampaň v kompetenci třídních učitelů, na 2. stupni zajistil vše učitel OV. Na nástěnce ŽP byly vždy včas informace o průběhu voleb, jak volit, kdy, co je k tomu zapotřebí. V den voleb se do haly školy odebrala vždy jedna třída, od volební komise dostala instrukce jak volit, žáci vyplnili hlasovací lístky a odvolili (nejprve předložili svoji žákovskou knížku místo občanského průkazu). Celé to trvalo asi hodinu. Výsledky voleb byly k dispozici druhý den a zvolení zástupci se hned příští týden sešli na první schůzce ŽP, kde byli seznámeni se smlouvami. Pak následoval Prožitkový kurz a tvorba pravidel ŽP.

Co se vám u voleb osvědčilo?

Prvně jsme měli oficiální volby, které by měl na starosti ŽP a koordinátoři ŽP – před tím to bylo vždy jen v kompetenci třídního učitele. Volby proběhly hladce. I zástupci loňského ŽP se na nich rádi podíleli a skutečně s napětím sledovali, jestli letos ve volbách opět uspějí. Zapůjčená plenta a urna dodala volbám na důležitosti!

Jak u vás ve škole oslavujete „inauguraci do úřadu“?

Letos přijala paní ředitelka zvolené zástupce v ředitelně, pogratulovala jim ke zvolení a podepsala s nimi smlouvy.

ZŠ TGM Blatná

Volby jsme uspořádali zvlášť pro první a druhý stupeň. Před každým kolem se uskutečnila schůze s třídními učiteli. Na

prvním stupni vznikl požadavek, aby třídní učitelé měli o školním parlamentu dostatek informací a mohly je předat na třídních schůzkách rodičům. Vznikl proto program voleb. K volbě došlo v každé třídě odděleně. V rámci třídy bylo vždy navrženo několik kandidátů, kteří se zapojením do aktivit parlamentu souhlasili. Pak proběhla tajná volba pomocí hlasovacích lístků. Každý ze třídy měl napsat na lístek jméno svého kandidáta a odevzdat ho třídnímu učiteli. Poté jsme sečetli hlasy a vítěz se stal členem parlamentu (taktéž předsedou třídy), kandidát na druhém místě se stal místopředsedou a zástupcem do parlamentu.

Co se vám u voleb osvědčilo?

Samozřejmě se v každé třídě najdou i žáci, kteří zvolení nebyli, nicméně mají velkou chuť v parlamentu pracovat. Osvědčilo se nám, že jsme i tyto žáky do parlamentu přijali. Byli ochuzeni o inauguraci, ale jinak mají možnost se ukázat a třeba v dalším školním roce vyhrát volby ve třídě, popř. při neukázněnosti některého zvoleného zástupce tohoto člena v parlamentu nahradit.

Jak u vás ve škole oslavujete „inauguraci do úřadu“?

Uspořádali jsme velkou oslavu se slavnostním podpisem smluv. Byli pozváni rodiče zvolených členů parlamentu, vedení školy a zástupce městské části Plzeň – Doubravka. Každý člen slavnostně před paní ředitelkou podepsal smlouvu, čímž slíbil, že bude dodržovat stanovená pravidla, řídit se ústavou, vzorně reprezentovat svoji školu, aktivně se podílet na činnosti parlamentu a účastnit se pravidelných schůzek.

22. ZŠ Plzeň

Volby u nás probíhají ve dvou kolech na začátku září. První kolo probíhá v rámci třídy – učitelé jsou v průběhu přípravného týdne poučeni, kdo je „vhodným kandidátem“, ze Souboru aktivit jsme jim okopírovali vhodné aktivity pro děti jako například Šerifovy hvězdy, Jak vypadá ideální parlamenták apod. Během prvního týdne jsou zvolení třídním učitelem a žáky ve třídě čtyři kandidáti, kteří poté mají za úkol si do týdne vypracovat projev – proč bych chtěl být členem ŽP, jakou mám představu o své práci v ŽP. Druhý týden školního roku při-

cházejí všichni zvolení kandidáti předněst nachystaný projev před tříčlennou komisí tvořenou vedením školy, koordinátorem ŽP na 1. stupni a koordinátorem na 2. stupni. Komise z těchto kandidátů zvolí za každou třídu většinou dva zástupce.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

Osvědčilo se nám volit z řad dobrovolníků, zástupci nominovaní třídními učitelkami o práci nejevili takový zájem a dnes už v parlamentu nejsou.

ZŠ Pečky

Osvědčilo se nám volit zástupce již na konci školního roku (výjimku tvoří šesté třídy, kde se utváří nový kolektiv, ale ty to stihnou na seznamovacím pobytu na konci prázdnin). Můžeme se tak hned od začátku září pustit do práce. Volby pořádáme každý rok, ale používáme tzv. *divokou kartu*, která umožňuje v ŽP pracovat i žákům, kteří v letošním roce nebyli zvoleni třídním kolektivem, ale v loňském roce v ŽP pracovali a chtějí pokračovat. Počet zástupců za třídu necháváme na dětech, chtějí-li pracovat, mohou. Z některých tříd máme dva zástupce, z jiných i pět. Přibíráme děti i v průběhu roku. Je nás sice moc, ale dá se to zvládnout. Navíc nabízíme každému žákovi školy možnost přijít na zasedání – jen tak se podívat, zapojit se do aktuálního dění.

ZŠ Přerov, Trávník

Volby jsme pořádali v červnu. Předcházela jim schůzka koordinátorů s třídními učiteli a ostatními členy pedagogického sboru, na které jsme si ujasnili roli třídního učitele při volbách (termín voleb, metody pro výběr vhodných kandidátů, jak se bude volit, výroba volební urny, volební lístky). Volby probíhaly v rámci třídy a byly dvoukolové. V prvním kole žáci tajným hlasováním navrhovali své kandidáty a do druhého kola se dostali čtyři neúspěšnější. Ti pak vystoupili před třídou s projevem, proč by právě je měli spolužáci zvolit parlamentářem. Pak následovalo druhé kolo voleb, ze kterého vzešli vždy dva zástupci třídy do ŽP. Výsledky voleb oznámil koordinátor školním rozhlasem. Zvolené parlamentáři představila paní ředitelka všem žákům školy, přítomným rodičům a zástupcům

města na závěrečném shromáždění v kulturním domě. Pogratalovala jim ke zvolení a popřála, ať se jim při plnění role parlamentáři daří. Po prázdninách v září se konala společná schůzka obou komor ŽP, kde parlamentáři převzali členský průkaz a seznámili se s povinnostmi a právy parlamentáři. Tím jsme zahájili činnost žakovského parlamentu.

ZŠ Komenského, Vítkov

Smlouva se zástupcem parlamentu

ŠKOLA SE ZAVAZUJE:

1. Poskytnout kvalitní trénink v dovednostech potřebných pro dobré vykonávání funkce.
2. Podporovat zástupce parlamentu v aktivitách, které jsou pro školu přínosné.
3. Uznat zástupce, vzešlého z demokratických voleb a umožnit mu účast na jednáních parlamentu.
4. Respektovat výstupy vzešlé z jednání parlamentu.
5. Umožnit zástupcům parlamentu účastnit se jednání s vedením školy, pedagogů a zaměstnanci školy.

ŠKOLA OD ČLENA ŽP POŽADUJE:

1. Informovat o svém zvolení rodiče.
2. Pravidelně se účastnit zasedání parlamentu.
3. Spolupracovat s ostatními zástupci parlamentu a školy.
4. Pomáhat šířit informace o tom, co se ve škole a v parlamentu děje.
5. Být dobrým příkladem pro ostatní žáky.
6. Prezentovat parlament na stránkách školy a v ostatních médiích.

ZNÁM A ROZUMÍM PRÁVŮM A POVINNOSTEM ČLENA ŽP A SOUHLASÍM S NIMI. V PŘÍPADĚ, ŽE BYCH POVINNOSTI, KE KTERÝM MĚ FUNKCE ZAVAZUJE, NEDOKÁZAL PLNIT, VZDÁM SE FUNKCE NEBO MOHU BÝT ODVOLÁN.

Jméno:

Třída:

Podpis:

Datum:

ZŠ TGM Poděbrady

↑ »s.22, kapitola 6. Rozhodování v žákovském parlamentu

Spravedlivé hlasování

Nejdříve o daném problému diskutujeme, každý má právo se vyjádřit. Pak návrhům postupně přidělujeme hlasy (metodou vícekolového hlasování), až vybereme návrh ke spokojenosti všech. Každý tak má možnost se několikrát vyjádřit. Upřednostňujeme veřejné hlasování (puntíky, čárky na tabuli).

ZŠ Komenského, Vítkov

↑ »s.24, kapitola 7. Máme pravidla a víme proč

Jak se k sobě chovat

Děti se sešly na prodloužené schůzce, což bylo dobře, protože nebyly omezené časem. Žáci nejdřív diskutovali o tom, k čemu jsou pravidla dobrá, proč je potřebujeme. Z diskuze na téma „jak se k sobě máme chovat, aby nám spolu bylo dobře“, pak vzešly konkrétní návrhy. V další aktivitě je žáci porovnávali s pravidly z prožitkového kurzu a pak se domluvili na pěti nejdůležitějších:

1. Jsme součástí jednoho týmu.
2. Nebojíme se vyjádřit svůj názor.
3. Respektujeme názory jiných, i svých mladších spolužáků.
4. Neskáčeme jiným do řeči, počkáme na diskuzi.
5. Snažíme se o lepší atmosféru ve škole.

ZŠ TGM Blatná

Rozhodně doporučujeme prožitkový kurz nebo alespoň jednodenní setkání. Naši členové parlamentu se zde stmelili, naučili se spolu vycházet a komunikovat. Pochopili podstatu žákovského parlamentu a vytvořili si zde svá pravidla. Po návratu z kurzu jsme se ještě nad pravidly zamýšleli, dis-

kutovali o nich a vyvěsili si je viditelně na nástěnku. K pravidlům a jejich dodržování se vracíme.

Je dobré, když prožitkový kurz absolvují i ti nejmenší žáci od 1. ročníku základní školy. Žák zde pochopí, jaká bude jeho role v ŽP a pozná všechny ostatní členy. Pochopí, co se od něho očekává, učí se komunikaci a odpovědnosti, nachází podporu u ostatních.

ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov

Pravidla jsme tvořili na prvních schůzkách parlamentu. Stanovili jsme si základní pravidla slušného chování, účasti na schůzkách, předávání informací do tříd. Určili jsme také sankce pro případ, že parlamenták nebude chodit na schůzky: vzniklo pravidlo *3 krát a dost* (potom ho vyloučíme). Pokud žáci některé pravidlo porušují, vracíme se k jeho formulaci. Nejčastěji se jedná o skákání si do řeči.

4. ZŠ Žďár nad Sázavou

Určitě je užitečné pravidla viditelně vystavit, doporučujeme je ale také čas od času schovat, zda si vůbec někdo všimne, že pravidla chybí. Pokud ano, ať si zkusí připomenout, jaká pravidla vlastně mají, poté porovnat, v čem se liší od těch schovaných a podle toho pravidla aktualizovat.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

↑ »s.24, kapitola 8. Role v našem parlamentu

Kdo co dělá

Zvolit správného člena pro danou funkci, popř. mu dát hned od začátku jednoznačnou roli pro práci v parlamentu, není snadné. Nejdříve je vhodné žáky poznat. K tomu nejlépe slouží prožitkový kurz. Po tomto kurzu je pak vhodné svolat zasedání, kde proběhnou volby v rámci ŽP. Jedná se o volby na místo předsedy, místopředsedy, tiskového mluvčího, apod. Objevili se u nás navíc zájemci o psaní kroniky, příspěvovatelé do školního časopisu a rychlé spojky. V průběhu roku se dodržuje hierarchie, která vzešla z voleb. V případě nepřítomnosti

nebo neochoty některých členů oslovíme náhradníky.

22. ZŠ Plzeň

Zástupci parlamentu se o své role dobrovolně přihlásili. Pouze předseda a místopředseda byli voleni tajnou volbou parlamentářů. Osvědčila se nám také role *prudiče* – stará se mimo jiné o to, aby nedotažené nápady byly konkretizovány.

ZŠ Pečky

Máme ještě roli *vzkazovnička* – shrnuje, co bylo na programu minule a zopakuje v závěru, co se probíralo dnes. Pomáhá tak (nejen) mladším žákům udržet nit a zdůraznit, co je důležité říct ve třídě. *Rychlý písmák* je další z našich dodatečně vyvinutých rolí – zapisuje okamžité nápady a postřehy. V průběhu roku se u nás mohou role měnit podle toho, kdo ke které činnosti tíhne.

ZŠ TGM Poděbrady

Základní role jsme si rozdělili. Nyní žáci přicházejí na to, že by bylo dobré mít další zodpovědné osoby, podle toho, na čem zrovna děláme. Například začínáme realizovat nápad se školní knihovnou, parlamentáři si proto zvolili dva žáky, kteří za to budou zodpovídat.

ZŠ Mládežnická Trutnov

↑ »s.29, kapitola 9. Harmonogram školního roku

Vědět, co dál

K udržení vytyčeného směru nám pomáhá mít plán ŽP vyvěšený na nástěnce.

ZŠ TGM Poděbrady

↑ »s.34, kapitola 11. Průzkum naší školy

Zákoutí školy

Z fotografického mapování, na kterém se ve škole podíleli i nejmenší žáci, vyplynuly

zajímavé informace: *na škole jsou dvě místa, kde se nedodrží pravidla – ve frontě u bufetu a u stolního fotbalu. Důvodem je, že někteří učitelé na těchto místech nedodrží dozory a děti to potom vnímají jako křivdu.*

Výstupy z mapování se spolu s ředitelem zabýval celý učitelský sbor a byla uplatněna adekvátní opatření.

ZŠ TGM Poděbrady

↑ »s.38, kapitola 13. Komunikace – s kým a jak na to

Udříme pointu

Osvědčilo se nám domluvit si schůzku s lidmi, se kterými chceme mluvit, předem – například e-mailem.

22. ZŠ Plzeň

Pro nacvičení nezakresleného přenosu informací jsme v našem žákovském parlamentu využili jednoduchou aktivitu (asi na 20 minut). Potřebujeme k ní několik bajek nebo jiných krátkých příběhů. Určí se čtenář bajky a jeden žák jde za dveře. Určený čtenář přečte ostatním krátkou bajku (dbá přitom na zřetelnost promluvy). Zvolí se další žák, který půjde převyprávět příběh žákovi za dveře. Nakonec přijde žák, který byl za dveřmi a sdělí svými slovy, co slyšel od vypravěče.

Aktivita simuluje situaci, kdy žáci přenášejí novinky z parlamentu do třídy a naopak (bajky mají často spoustu detailů a přitom jednoduchou pointu), je proto vhodné zařadit po aktivitě také reflexi. Zajímat by nás mohlo:

- Jestli se podařilo předat hlavní myšlenku z příběhu.
- Pokud ano, jak jsme to dokázali; pokud ne, čím to bylo a co bychom mohli udělat, aby to příště šlo lépe.
- Jak bychom tyto poznatky mohli využít pro přenos zpráv z žákovského parlamentu.

ZŠ TGM Poděbrady

↑ »s.40, kapitola 14. Propagace – jak o sobě dáváme vědět

To jsme my

My jsme začali tak, že jsme žáky i učitele seznámili s tím, co je to žákovský parlament, na společné prezentaci v kinosále. Část žáků se po prezentaci začala o ŽP a práci v něm zajímat.

Kromě toho se nám podařilo zavést tři nástěnky s informacemi (1. stupeň, 2. stupeň a u hlavního vchodu), ve školním časopise máme pravidelnou rubriku o práci ŽP, spravujeme i svoje stránky na webu školy, máme schránky důvěry.

ZŠ Mládežnická Trutnov

Členové parlamentu jsou schopni připravit dotazníky, ale je vhodné jim předtím udělit několik rad, jako např.: že by odpovědi měly být jednoznačné – typu a), b), c) nebo 1–5 (jako ve škole), aby bylo možné je vyhodnotit. Před tiskem je také velmi dobré formulace otázek v dotazníku zkontrolovat, bývají v nich pravopisné chyby.

22. ZŠ Plzeň

Parlamentáci přišli s potřebou vytvořit místo – schránku, kam by každý mohl přispívat se svými nápady, popř. problémy... Vytvořili proto schránku nápadů, kterou jsme poté umístili na nejviditelnější místo ve škole, a to do vestibulu, přímo proti vchodu do budovy. Klíček od schránky má koordinátor a jeden člen parlamentu, který má za povinnost ji před každým zasedáním vybrat. Na zasedání je potom jedním z bodů i řešení připomínek, nápadů, stížností ze schránky nápadů.

22. ZŠ Plzeň

Máme v jídelně flipchart, kam žáci zapisují vzkazy pro parlament a naopak. Všichni se tak rychle dozvěděli například o akci „Škola mých snů“.

ZŠ TGM Poděbrady

Zjistili jsme, co s nástěnkou **nedělat**: nástěnku si žáci prvního stupně dělali samostatně, a protože zrovna nemají příliš úhledné písmo, nevystříhnou obrázek příliš

rovně, tak jsme jim to chodili upravovat dle našich dospěláckých estetických vjemů. Na chvíli jsme je tím odradili od toho, aby si svou nástěnku spravovali sami.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

O naší činnosti na škole informujeme mimo jiné pomocí zápisů ze schůzek: zapisovatel pošle záznam na e-mail koordinátorky ŽP, která jej přepoše zástupkyni ředitelky školy. Ta zápis následně rozešle všem pedagogům. Koordinátorka zajistí uložení zápisu na webové stránky školy. Co se týče zápisů, osvědčilo se nám je vytisknout pro každého člena parlamentu. Ten podle něj může pracovat a zároveň ho využívá na třídnické hodině, když seznamuje celou třídu i třídní učitelku o průběhu jednání. Někteří žáci využívají také notýsek. Prostřednictvím zápisů také získává mladší parlament informace o tom, co se dělo na schůzce staršího parlamentu a naopak. Na naší škole se osvědčila nástěnka na chodbě s tablem parlamentáků včetně jejich vtipných promluv. Na nástěnce nesmí chybět fotografie, jinak není pro žáky poutavá.

ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov

Vytváříme jmenovité pozvánky pro učitele, aby se přišli podívat na naše zasedání: „Přijďte mezi Masařky. Přijďte se podívat na schůzku žákovského parlamentu. Budete více informováni o dění na škole. Uvidíte naše aktivity, jak se umíme zapojit. Všichni máme možnost říct svůj názor. Datum..., hodina..., místo... Určitě se nebudete nudit!“ Tento letáček je doplněn společnou fotkou parlamentáků.

ZŠ TGM Blatná

↑ »s.40, kapitola 15. Program zasedání a tvorba zápisu

Jak schůzovat

Osvědčilo se nám mít schůzky pravidelně ve stejnou hodinu a ve stejný den a také kdykoliv kromě těchto schůzek podle potřeby. Zápis ze schůzek se objevují na

nástěnce ŽP a se zpožděním i na www. U nás tedy zapisovatel nemůže psát zápis rovnou na stránky školy, tam má přístup pouze administrátor (zástupkyně ředitelky).

ZŠ TGM Blatná

Schéma prvostupňového zasedání:

1. Přivítání členů parlamentu (předseda).
2. Docházka (zaznamenávají dva žáci ze 2. třídy).
3. Krátká hra (připraví si děti samy, někdy i koordinátorka).
4. Přípomínky ze tříd (moderuje střídavě předseda a koordinátorka).
5. Další témata (vymyšlení projektu „Slušné chování“ – na základě prosby od učitelského sboru).
6. Hra na závěr.
7. Uzavření.

ZŠ TGM Poděbrady, Žižkov

Žáci zahajují schůzku společným pozdravem, který si sami vymysleli, navíc ho doprovázejí pohybem:

*„Problémy, co mají žáci, vyřeší parlamentáci. /
Společně se poradíme a vše rychle napravíme. /
Hej, hej, hej, do práce se dej!“*

ZŠ Komenského, Vítkov

Při zasedání prvního stupně je vhodné, aby zapisovatel měl již před sebou vzor zápisu ze schůzky, který bude jen doplňovat, popř. který doplní doma. Dáváme žákům předtištěný vzor programu, zapisovatel si k tomu jen píše poznámky.

22. ZŠ Plzeň

„Klid, klid, paní učitelko, dostanete 5 minut na konci,“ prohlašuje předseda parlamentu.

ZŠ TGM Poděbrady

Schůzku řídí předseda i místopředseda společně. Pokud parlamentáci o něčem jednají mezi sebou, hlásí se o slovo každý – i koordinátor a paní ředitelka. Přítomnost ředitelky školy na schůzkách parlamentu je pro žáky velkým přínosem.

ZŠ Chrást

»s.46, kapitola 16. Hodnocení činnosti žákovského parlamentu

Co se povedlo a co ne

Loni jsme se na konci roku sešli na parlamentní snídani, pozvali jsme paní ředitelku. Žáci, paní ředitelka a koordinátor se postarali o občerstvení, žáci pak sami paní ředitelce vyprávěli o akcích, které v průběhu roku organizovali a o tom, co zažili. Paní ředitelka pak s koordinátorkou předala diplomy zástupcům z devátých tříd, pro které byl tento rok v parlamentu posledním, ale i ostatním zástupcům za jejich celoroční práci. Z celé akce pak vznikl plakát s fotkami. Myslím, že podobné akce jsou pro děti společným zážitkem a spojí je dohromady, protože děvčata z 9. ročníku sice odešla na střední školy, ale na začátku roku poslala letošním zástupcům „motivační dopis“ a povzbudila je v další činnosti.

ZŠ TGM Blatná

Na závěr každé důležité akce se svolá mimořádné veřejné zasedání, kde žáci, kteří projekt vedli, prezentují svou práci. Shrnou úspěchy a neúspěchy, popř. co by chtěli příště zlepšit. Na závěr se k tomu mohou vyjádřit i ostatní. Mimořádné veřejné zasedání vypadá tak, že si parlamentáci připraví PowerPointovou prezentaci toho, co podnikli a rozešlou pozvánky (učitelům e-mailem, svým rodičům do ŽK, spolužákům ústně). Pozvou si je do jedné místnosti, kde jim pouští prezentaci s fotografiemi a vypráví jim. Setkání probíhá po výuce. Také se nám osvědčilo pololetní hodnocení spojené s vánočním posezením a závěr roku spojený s oslavou v pizzerii. Zvažujeme také výlet, chceme na něj získat peníze při velikonočním jarmarku.

22. ZŠ Plzeň

Koncem června jsme ukončili slavnostním způsobem práci našeho žákovského parlamentu v uplynulém školním roce. Po loňském úspěšném „pohárování“ jsme se letos rozhodli uspořádat „lávování“. Co to je? No prostě grilovačka! Pozvali jsme paní starostku a paní zástupkyni ředitelky,

samozřejmě se zúčastnili naši učitelé – koordinátoři a paní ředitelka.

Srdečně zváni byli také naši rodiče. Jedna maminka nám upekla moc dobrou buchtu. Vzali jsme s sebou i mladší sourozence – musíme si vychovat nástupce, ne? Odpoledne se nám moc pěkně vydařilo a my se těšíme na prožitkový kurz, na talentový rok a vůbec na všechny další akce. Prosť v parlamentu v Chrasti, tam to pořád chrastí!!!

ZŠ Chrast

Na posledním setkání obou parlamentů hodnotíme činnost ŽP v komunitním kruhu, kdy nejprve každý sám za sebe řekne, co se mu povedlo, nepovedlo, líbilo, nelíbilo. Poté to zobecňujeme na práci celého parlamentu.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

↑ »s.49, kapitola 17. Motivování členů žákovského parlamentu

Možná přijde i starostka

Ředitel školy na konci roku uděluje žákům cenu za nejvýznamnější přínos pro školu, velmi často jsou to právě parlamentáci, kdo tuto cenu dostane.

CZŠ Veselí nad Moravou

Kromě výše uvedených způsobů motivování děláme i následující: uvolňujeme parlamentáky na důležité akce; výstupy parlamentu se zabývá závazně ředitel školy – dává dětem zpětnou vazbu k jejich požadavkům a aktivitám. Parlamentáci mají některé informace o plánech školy exkluzivně jako první.

ZŠ TGM Poděbrady

Na závěr školního roku jsme s parlamentáky podnikli dvoudenní výlet do Brd s přespáním v tělocvičně spřátelené školy. Navštívili nás tam i loňští členové parlamentu. Kromě toho potom žáci uspořádali v blatenském zámku setkání, na které pozvali všechny spolužáky a rodiče. Setkání nazvali Cesta Masařek školním rokem

(Masařky – název našeho parlamentu). Žáci představili, co jsme za celý rok v parlamentu vytvořili, dokázali a uskutečnili.

ZŠ TGM Blatná

Parlamentáci jsou pyšní na svoji akci Chrast má talent, kam pozvali jako předsedu poroty herce Martina Dejara, do poroty paní starostku města – to byla velká motivace k jejich další činnosti.

Autentické odpovědi žáků naší školy na otázku Proč jsem v parlamentu?

- Něco změnit, něco fakt dělat.
- Vyjádřit názor za třídu a prosadit si celkově něco ve škole.
- Aby za nás nerozhodovali jen učitelé, aby za nás nerozhodoval někdo jiný.
- Že do nás třída vkládá důvěru.
- Aby to na škole bylo víc organizované – přenést do třídy a zpět.
- Zlepšit kolektiv mezi sebou i ve třídách, v parlamentu.
- Abychom i my mohli mít své názory a aby škola byla příjemnější.
- Aby se nemohlo říct, že něco udělali jen učitelé, aby něco udělali i žáci.
- Mě štve, když ve třídě někdo řekne návrh a ostatní ho shodí, a nic nevytvoří.
- V ŽP je můj hlas vyslyšen.

ZŠ Chrast

↑ »s.49, kapitola 18. Místnost ŽP – jak má vypadat a co v ní má být?

Školník pomůže

Levnou a šikovnou nástěnkou si snadno vyrobíte z ploché, cca 4 cm úzké a několik metrů dlouhé dřevěné lišty, kterou necháte našroubovat na zeď. Na lištu potom můžete lepit nebo připichovat jakékoli potřebné plakáty, aniž byste zeď poškodili lepenkou. Pomoci vám může pan školník.

ZŠ a MŠ Ruská, Litvínov

V naší škole využíváme jako parlamentní místnost učebnu 1. ročníku pro dolní

komoru a třídu 6. ročníku pro horní komoru, protože máme velmi malé prostory. Nepřipadá nám to ale jako chyba. Parlamentáci vždy dopředu třídu na zasedání připraví. V každé místnosti mají svoji pracovní nástěnku. Doporučujeme mít v místnosti také rychlovarnou konvici na vaření čaje a nějaké dobroty pro vytvoření příjemné atmosféry během zasedání.

ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov

↑ »s.55, kapitola 19. Jak si nerozházet vztahy s ostatními kolegy

Získat si podporu

Někteří kolegové jsou citliví na uvolňování dětí z hodin do parlamentu, je vhodnější to omezit na nejnnutnější případy a vesměs tomu prostě věnovat svůj volný čas. Když už jsou žáci z vyučování omluveni, neměli by se později vymlouvat, že látku neznají, protože byli na zasedání žákovského parlamentu.

ZŠ TGM Blatná

Na naší škole pomohla k přijetí parlamentu učitelským sborem jedna problematická situace. Náš žákovský parlament totiž reagoval v místním tisku na urážlivý dopis anonyma, který haněl naší školní akademii, shazoval výkon a podíl učitelů na její přípravě. Reakce zástupců žáků v tomto případě dala jasně najevo, že sami žáci nesouhlasí s tím, co jim anonym „vkládá do úst“.

Tato situace na naší škole opravdu velmi pomohla k obratu a postupně podpoře téměř od všech učitelů, neboť žákovský parlament vyjádřil podporu celé škole (žákům, vedení i učitelům) ve chvílích, kdy ji potřebovala.

ZŠ Chrast

Zajímavý posun přinesl nápad žáků, že budou sbírat víčka od PET lahví, aby si z výdělku přispěli na nové skříňky – vedení školy je nadšeno, že žáci chtějí přispět a ne jen klást požadavky.

CZŠ Veselí nad Moravou

↑ »s.57, kapitola 20. Nápady pro každého prvostupňového učitele

Zapojit do chodu školy

Jak u vás ve škole zajišťujete, aby se dostaly potřebné informace ze tříd do žákovského parlamentu a naopak?

Do každé třídy dostanou členové žákovského parlamentu jeden zápis ze zasedání, který jim slouží jako opěrný bod při přenosu informací; v druhé a třetí třídě ještě navíc dostane zápis v předstihu e-mailem i třídní učitel, který se pak žáka doptává a pomáhá mu s předáním zpráv třídě. Naopak ze tříd do parlamentu to s přenosem informací u těch nejmenších chodí tak, že žáci občas donesou vzkazy od třídního učitele zapsané v deníčku, přečtou je a poté sami dovysvětlí, co tím jejich třída myslela.

ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště

Volili jsme u nás zvláště zástupce třídy do parlamentu.

ZŠ a MŠ Zákupy

↑ »s.62, kapitola 21. Co by měl vědět ředitel vaší školy?

Máme jasné pozice

Když náš parlament prezentoval svou činnost před ostatními žáky školy, účastnila se prezentací i paní ředitelka, aby je podpořila. Na jednu z prezentací, které se nemohla zúčastnit, natočila video zdravici, kterou jsme žákům promítli.

22. ZŠ Plzeň

Dohoda mezi učiteli a žákovským parlamentem

Jako poslední příklad z praxe vám přinášíme smlouvu mezi učiteli a členy žákovského parlamentu, kterou vytvořili a používají na ZŠ Pečky. ▶

Dohoda mezi učiteli a žákovským parlamentem

Co bychom jako ŽÁCI potřebovali od učitelů, abychom svoji práci mohli dělat pořádně?

Chceme dělat hodně pro školu, ale k tomu bychom potřebovali i vaši pomoc:

1. Prosíme, **buďte tolerantní**, když někdy něco nestihneme kvůli parlamentu včas – nechceme se „ulejvat“.
2. Pomozte nám (**třeba dovysvětlit třídě**) zapojte se (tak hezky jako při barevném dnu).
3. **Dejte nám důvěru**, chceme zlepšit školu (i my budeme jednou dospělí).

Co bychom jako UČITELÉ potřebovali od členů parlamentu, abychom mohli náš ŽP smysluplně podporovat?

1. **Nezapomínejte na 1. třídy**, rádi se také zapojíme, potřebujeme více informací. Umístění nástěnky na 1. stupni.
2. Pomáhejte řešit **společné problémy** (učitelů i žáků).
3. **Více spolupracujte** s třídními učiteli, dejte jim více informací z parlamentu.

ZŠ Pečky

„Dejte nám
důvěru; chceme
zlepšit školu!“

Kde hledat podporu

Díky víceleté spolupráci vám za CEDU můžeme doporučit tyto školy, které provozují žákovský parlament na prvním stupni.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA	KONTAKT	KRAJ
ZŠ TGM Blatná	www.zstgmblatna.cz	Jihočeský
ZŠ Chrast	www.skola-chrast.net	Pardubický
22. ZŠ Plzeň	www.22zsplzen.cz	Plzeňský
ZŠ TGM Poděbrady	www.zstgmpodebrady.cz	Středočeský
ZŠ Pečky	www.zspecky.cz	Středočeský
ZŠ a MŠ Litvínov, Ruská	www.zsruska.cz	Ústecký
ZŠ Za Alejí Uherské Hradiště	www.zszaaleji.cz	Zlínský
Církevní ZŠ Veselí nad Moravou	http://czsveseli.cz	Jihomoravský
ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov	www.skolaplnapohody.cz	Karlovarský
ZŠ a MŠ Zákupy	www.zszakupy.cz	Liberecký
ZŠ Mládežnická, Trutnov	www.zsmltu.cz	Královéhradecký
ZŠ Přerov, Trávník	www.zstravnik.cz	Olomoucký
ZŠ Vítkov, Komenského	zs.vitkov.indos.cz	Severomoravský
ZŠ Žďár nad Sázavou, Švermova 4	www.4zsodar.cz	Vysočina

Literatura k tématu:

- Hermochová, S., *Skupinová dynamika ve školní třídě*, Aisis, Kladno 2005.
Kasíková, H., *Kooperativní učení, kooperativní škola*, Portál, Praha 1997.
Kjaergaard, E. – Martineniene, R., *Pětkrát hurá demokracii*, Strom, Praha 1997.
Kopřiva, P. a kol., *Respektovat a být respektován*, Spirála 2010.
Neuman, J., *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*, Portál, Praha 2000.
Lisá, E., *Hry k rozvoji sociálních kompetencí žáků 1. stupně ZŠ*, Portál, Praha 2010.
Polechová, P. a kol., *Jak se dělá škola pro všechny*, Aisis, Kladno, 2005.
Šimanovský, Z. – Šimanovská, B., *Hry pro rozvoj zdravé osobnosti*, Portál, Praha 2005.
Vopel, K. W., *Skupinové hry pro život*, Portál, Praha 2007.

Veškeré informace, kontakty, ale i lekce ke stažení a nabídku vzdělávacích kurzů najdete na našich stránkách www.cedu.cz

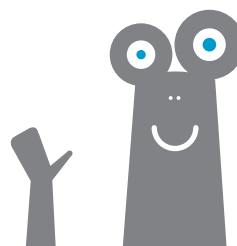
Poděkování

Metodika *Žákovský parlament na prvním stupni* vznikala ve spolupráci s partnerskými školami. Prvostupňoví učitelé, koordinátoři žakovských parlamentů i ředitelé škol tuto metodiku testovali, připomínkovali a především nám byli inspirací a bohatým zdrojem příkladů dobré praxe.

Rádi bychom našim partnerským školám poděkovali za inspirativní spolupráci!

ZŠ TGM Blatná (Marie Šampalíková, Ludmila Růžičková, Jaroslav Voříšek)
ZŠ Chrast (Lenka Budínská, Ivana Celnarová, Zdeněk Volejník)
ZŠ a MŠ Ruská, Litvínov (Pavla Tomášová, Jana Staňková, Magdalena Müllerová)
ZŠ Pečky (Luboš Zajíc, Eva Zajícová, Barbora Glaserová)
22. ZŠ Plzeň (Zdeňka Radová, Alena Pospíšilíková, Jitka Vítová)
ZŠ TGM Poděbrady (Jindřich Monček, Dana Šafránková, Iveta Malínská)
ZŠ a MŠ Regionu Karlovarský venkov (Jitka Topičová, Lenka Šťovíčková, Hana Silovská)
ZŠ Přerov, Trávník (Marta Pokorná, Marcela Mrázková, Dita Váverková)
ZŠ Mládežnická, Trutnov (Lidmila Kuříková, Soňa Knapová, Ludmila Kuželová)
ZŠ Za Alejí, Uherské Hradiště (Marie Holčíková, Dana Mihalová, Kristýna Vrobelová)
CZŠ Veselí nad Moravou (Pavel Andryšek, Jana Hlaváčková, Eva Miklošková)
ZŠ Vítkov, Komenského (Romana Fajmonová, Jana Honková, Dagmar Lanková)
ZŠ a MŠ Zákupy (Marcela Kopřivová, Marie Kašparová, Jaroslava Neumannová)
ZŠ Žďár nad Sázavou, Švermova 4 (Jaroslav Ptáček, Jitka Holemářová, Libuše Štěpánková)

Děk patří i našim partnerům z Londýna, Asherovi Jacobsergovi a Gregovi Sandersonovi z organizace Involver, kteří se s námi podělili o své nápady a zkušenosti.

Primary school council

A toolkit for school council coordinators

This toolkit aims to make the expansion of the school council to the primary level (age 6–10) easier. We believe that citizenship education can start at a very early stage, especially by learning basic skills like listening, talking, following agenda, taking minutes, being responsible, etc. At the same time, this volume would like to enable a whole-school-approach, therefore you can find a chapter for head teachers and for every primary school teacher. The toolkit is full of case examples from primary schools, and is accompanied by a little notebook for kids.

Contents

How to use this toolkit	4
Foundations	
1. What is a school council	7
2. Who is a school council coordinator	10
3. Who is a representative	12
How to do it	
4. What are we doing in our school council	17
5. Arranging elections	20
6. Decision-making	22
7. We have rules and we know why.....	24
8. Roles	26
9. School year schedule	29
10. Before we start	32
11. Researching school	34
12. Planning a project	36
13. With whom do we communicate and how	38
14. How do we let others know about our school council	40
15. Agenda and taking minutes	43
16. Evaluating school council's work	46
17. Motivating pupils	49
18. What should a school council's classroom look like	51
Whole school support	
19. How not to mess up relationships with colleagues	55
20. Tips for every primary teacher	57
20. What should your head teacher know	62
Fairy tale	
The spooky school and the school of dreams.....	67
Closings	
A chapter for thick-skinned: goals of SC in terms of the national curriculum	73
How to find out if a school council is working well	76
Summary: what proved to be good about school councils	79
Case examples	
Teachers' experience	83
Where to seek support	94
Acknowledgement	97

Žákovský parlament na prvním stupni **Pomocník pro koordinátora parlamentu**

CEDU – Centrum pro demokratické učení při GEMINI, o.s.
Kosárkovo nábřeží 2, 118 00 Praha 1
www.cedu.cz

Autoři:

Jan Froněk

Kolektiv autorů:

Eliška Bucvanová, Karel Karafiát

Spolupracovali:

Tomáš Hazlbauer, Filip Hotový, Kamila Petrovská, Martina Cizlerová, Jaroslav Novák,
Petr Bureš, Juliána Bindasová, Andrea Maršálková

Testovali na základních školách:

Učitelé z partnerských škol, uvedení v Poděkování.

Jazyková úprava:

Kristýna Gavríněvová, Jan Hazlbauer

Grafická úprava:

Anežka Martínková

Vydalo:

Gemini v Praze v roce 2013.
Vytiskl Polygraf, s.r.o., v Turnově.
1. vydání
ISBN 978-80-905293-9-7

© GEMINI, o.s. – sdružení dětí, mládeže a dospělých, 2012

© CEDU – Centrum pro demokratické učení, 2012

Metodická příručka vznikla v rámci projektu „Žákovské parlamenty SOS“, který byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

NAŠE PUBLIKACE PRO ŽÁKOVSKÉ PARLAMENTY:

ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT NA PRVNÍM STUPNI

Metodická příručka pro školy, které s prvostupňovým parlamentem začínají, ale i pro ty, které chtějí svou praxi obohatit a zefektivnit. Je určena nejen koordinátorům žákovského parlamentu, ale také vedení školy a všem třídním učitelům, neboť právě na prvním stupni jsou principy demokratického soužití rozvíjeny ve třídách

ZÁPISNÍK 3. – 5. TŘÍDA

Praktická pomůcka pro členy parlamentu z prvního stupně, ve které naleznou šikovné rady k samostatnému vedení žákovského parlamentu, vlastní diář, zápisy ze zasedání, poznámky a základní přehled jak realizovat společný projekt

ZÁPISNÍK 1. – 2. TŘÍDA

.Hravá pomůcka, která pomůže přenášet informace mezi třídou a parlamentem i těm nejmenším

DALŠÍ PUBLIKACE NALEZNETE NA WWW.CEDU.CZ NEBO NA WEBU URČENÉM PŘÍMO KOORDINÁTORŮM PARLAMENTŮ WWW.ZAKOVSKEPARLAMENTY.CZ.

ZÍSKEJTE TITUL „ŠKOLA PRO DEMOKRACII“!

Jak to vypadá ve „škole pro demokracii“? Žáci se zde zajímají o názory ostatních, vnímají odpovědnost za to, jak škola funguje, zapojují se do rozhodovacích procesů a aktivně vylepšují nejen školu, ale i její okolí. Zapojte se do sítě škol pro demokracii! Sdílejte zkušenosti! Inspirujte se

ŠKOLA PRO DEMOKRACII

Metodická příručka pro pedagogy přináší řadu příkladů ze školní praxe. Pracovní sešity žákům pomáhají zmapovat, kde a jak se mohou zapojit

INFORMACE A MATERIÁLY KE STAŽENÍ
NA WWW.SKOLAPRODEMOKRACII.CZ.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ